

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

Uluslararası Yaylacılık ve Yayla Kültürü Sempozyumu

26 - 28 Eylül 2019

International Symposium
on Transhumance and
Upland Settlement Culture

26 - 28 September 2019

Международный
Симпозиум по
Плато Культуре

www.giyas2019.org

iletisim.giyas@gmail.com

BİLDİRİ ÖZET KİTAPÇIĞI

ABSTRACT BOOK

Sempozyum Onursal Başkanları / Honorary Presidents of the Symposium

Harun SARIFAKIOĞULLARI	Giresun Valisi
Prof. Dr. Bahri ŞAHİN	Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Yılmaz CAN	Giresun Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Refik TURAN	Türk Tarih Kurumu Başkanı
Prof. Dr. Mehmet ÖZ	Türk Ocakları Genel Başkanı

Sempozyum Başkanı / President of the Symposium

Prof. Dr. Mustafa CİN	Giresun Üniversitesi
-----------------------	----------------------

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı / President of the Symposium Organizing Committee

Dr. Öğr. Üyesi Nazım KURUCA	Giresun Üniversitesi
-----------------------------	----------------------

Sempozyum Düzenleme Kurulu / Members of the Symposium Organizing Committee

Prof. Dr. Mustafa CİN
Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Doç. Dr. Mehmet ÖZMENLİ
Doç. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU
Doç. Dr. Tefvik UZUN
Dr. Öğr. Üyesi Nazım KURUCA
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ALVER
Dr. Öğr. Üyesi Selahattin YILMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Hatice ÖZATA
Dr. Öğr. Üyesi Şerif Ali DEĞİRMENÇAY
Dr. Mithat ÇİÇEK
Dr. Yüksel BÜLBÜL
Dr. Canan ÇOLAK
Öğr. Gör. Fatma EMİROĞLU AYDIN
Öğr. Gör. Hülya BAŞKAN
Öğr. Gör. Şenol SANCAK
Öğr. Gör. Hüseyin KARA
Öğr. Gör. Abdullah DEMİR
Öğr. Gör. Alparslan ERİMLİ
Öğr. Gör. Gökhan HAMZAÇEBİ
Arş. Gör. Tuğba TÜRK
Arş. Gör. Banu AKTAŞ
Fatih Mehmet GÖK

Sempozyum Bilim Kurulu / Members of the Symposium Scientific/Referee Committee

Prof. Dr. Abdullah KÖSE (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Abdülmecit NUREDİN (Vizyon Üniversitesi, Makedonya)
Prof. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)
Prof. Dr. Adnan KOÇ (İstanbul Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet KOLBAŞI (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL (Yeditepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet TAŞĞIN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. Alfina SİBGATULLİNA (Rusya Bilimler Akademisi)
Prof. Dr. Ali ÇELİK (Karadeniz Teknik Üniversitesi, Emekli)
Prof. Dr. Ali MEYDAN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali YAYLI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Amantur CAPARUV (Kırgızistan İlimler Akademisi Üyesi)
Prof. Dr. Ayfer YILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Aysen SOYSALDI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Başak TAŞELİ (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Bereket KARİBAYEV (Al Farabi Üniversitesi, Kazakistan)
Prof. Dr. Beyhan KESİK (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Canan ÇELİK (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Cemal ZEHİR (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU (Kastamonu Üniversitesi)
Prof. Dr. Emir NUHANOV (Dzelam Bijedic Üniversitesi, Bosna Hersek)
Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR (Gaziosmanpaşa Üniversitesi)
Prof. Dr. Ergin AYAN (Ordu Üniversitesi)
Prof. Dr. Fadıl HOCA (Vizyon Üniversitesi, Makedonya)
Prof. Dr. Fahri SAKAL (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatma ÖZKAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Feridun TEKİN (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Garibov Yakub ALİOĞLU (Azerbaycan Üniversitesi)
Prof. Dr. Hacı DURAN (Gelişim Üniversitesi)
Prof. Dr. Hakkı YAZICI (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Haldun ÖZKAN (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Halil KOCA (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Halis DEMİR (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
Prof. Dr. Halit KESKİN (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan OKTAY (Vizyon Üniversitesi, Makedonya)
Prof. Dr. Hayati DOĞANAY (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin YURTTAŞ (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim GÜNER (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Prof. Dr. İhsan BULUT (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. İlhan EKİNCİ (Ordu Üniversitesi)
Prof. Dr. İsa ÖZKAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU (Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi)
Prof. Dr. Mediha GÜLER (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet DURKAYA (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet ERSAN (Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet OKUR (Trabzon Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Serhat YILMAZ (Kastamonu Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet SOMUNCU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet TOPAL (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet ZAMAN (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin AKAR (İstanbul Aydın Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Hanefi PALABIYIK (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Musa GENÇ (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa CİN (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Nurten ÇEKAL (Pamukkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Orlin SABEV (Bulgaristan Bilim Akademisi)
Prof. Dr. Osman KÖSE (Polis Akademisi)
Prof. Dr. Ömer ÖZKAN (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Rahmi ÇİÇEK (Trabzon Üniversitesi)
Prof. Dr. Ramazan SEVER (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Salamat ALAMANOV (Kırgız Coğrafya Enstitüsü)
Prof. Dr. Serkan DOĞANAY (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Serpil MÜRTEZAOĞLU (İstanbul Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Servet CEYLAN (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Smadiyarov SADIK (Oş Devlet Üniversitesi, Kırgızistan)
Prof. Dr. Tufan GÜNDÜZ (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Turan SAĞER (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Ünal ÖZDEMİR (Karabük Üniversitesi)
Prof. Dr. Yakup KÜÇÜKKALE (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Zaza TSURTSUMIA (Tiflis Üniversitesi, Gürcistan)
Prof. Dr. Zekeriya KURŞUN (Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeki ARSLANTÜRK (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet ÖZCAN (Çankırı Karatekin Üniversitesi)
Doç. Dr. Altay Tayfun ÖZCAN (Dumlupınar Üniversitesi)
Doç. Dr. Bahadır KOZ (Giresun Üniversitesi)
Doç. Dr. Bülent AKSOY (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Cengiz GÖKŞEN (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi)
Doç. Dr. Erkan GÖKSU (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Muzaffer BAKIRCI (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. M. Hanefi BOSTAN (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet ÖZMENLİ (Giresun Üniversitesi)
Doç. Dr. Oğuz Sadık AYDOS (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Yunus BERKLİ (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Yücel YİĞİT (Polis Akademisi)
Dr. Öğr. Üyesi Dursun ŞAHİN (Giresun Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Meral BÜYÜKYAZICI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Murat BAYRAM (Pamukkale Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nazım KURUCA (Giresun Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Özgür DEMİRKAN (Giresun Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Selin KARABRAHİMOĞLU (Giresun Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Serkan ÖZTÜRK (Giresun Üniversitesi)

Dr. Timur KOZİREV (Uluslararası Türk Akademisi, Kazakistan)

Sergi Düzenleyen / Exhibition Organizer

Öğr. Gör. Hüseyin KARA

Sekreteryä / Secreteria

Dr. Yüksel BÜLBÜL

Öğr. Gör. Alparslan ERİMLİ

Grafik Tasarım / Graphic Designer

Dr. Öğr. Üyesi Selahattin YILMAZ

Fatih Mehmet GÖK

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
GİRESUN İLİ UYGULAMA ve ARAŞTIRMA MERKEZİ
&
TÜRK OCAKLARI GİRESUN ŞUBESİ

BİLDİRİ ÖZET KİTAPÇIĞI
ABSTRACT BOOK

Kapak Tasarım / Cover Design : Fatih Mehmet GÖK
Basıma Hazırlayan / Prepared By : Mithat ÇİÇEK & Canan ÇOLAK
Basım Tarihi / Publication Date : Ekim, 2019 / October 2019

Bildiri özetleri kitabında yer alan tüm bildiri özetleri düzenlenen Uluslararası Yaylacılık ve Yayla Kùltürü Sempozyumu'nda sunulmuştur. Bildiri özetleri kitabında yayımlanan yazılarla ilgili bütün sorumluluklar yazar ya da yazarlara aittir.

It is hereby notified that all papers included in the abstract book were presented orally at the International Symposium on Transhumance and Upland Settlement Culture. All responsibilities related to the papers published in the abstract book belong to the author(s).

Çağrılı Konuşmacılar / Keynote Speakers

Prof. Dr. Alfina SİBGATULLİNA	Rusya Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Amantur CAPARUV	Kırgızistan İlimler Akademisi Üyesi
Prof. Dr. Emir NUHANOVİÇ	Dzelam Bijedic Üniversitesi, Bosna Hersek
Prof. Dr. Yakub GARİBOV	Azerbaycan, Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Bereket KARİBAYEV	Al Farabi Üniversitesi, Kazakistan
Prof. Dr. Dihan Qamzabekuli	Astana Üniversitesi, Kazakistan

Paneller / Panels

Panel: Düünden Bugüne Yaylacılığın Milli Kùltüre Etkileri

Prof. Dr. Metin AKAR (Panel Başkanı / Moderator)
Prof. Dr. Ali ÇELİK
Prof. Dr. İhsan BULUT
Prof. Dr. Serkan DOĞANAY

Panel: Türkiye'nin Ekonomik Geleceğinde Yaylacılığın Yeri

Prof. Dr. Mehmet ÖZ (Panel Başkanı / Moderator)
Prof. Dr. Halit KESKİN
Doç. Dr. Haneft BOSTAN
Doç. Dr. Nejdett GÖK

TRABZON YÖRESİ TÜRKÜLERİNDE YAYLA KAVRAMI ÜZERİNE COĞRAFI BİR ARAŞTIRMA

A GEOGRAPHICAL RESEARCH ON YAYLA CONCEPT IN TRABZON REGION FOLK SONGS

Serkan DOĞANAY¹

Coğrafya, insan ile doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimleri neden ve sonuçlarıyla inceleyen bir bilimdir. Hatırlanacağı üzere Coğrafya, Fen Bilimleri ile Sosyal Bilimler arasındaki bağı kuran bir köprü işlevi görür. Bu bağlamda coğrafi görüş, az ya da çok hemen her bilim alanında kendini gösterir. Coğrafi izlerin görülebildiği alanlardan birisi de sanat ve edebiyattır. Özellikle şairler şiirlerinde, besteciler şarkılarında coğrafyadan kesin çizgileriyle etkilenmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında oluşturulan eserlerin duygusal coğrafya olarak da tanımlanması mümkün olabilir.

Toplumların yaşadıkları coğrafi ortamlardan ve birbirlerinden etkilenecek geliştirdikleri ortak davranışlar ve değerler bütünü kültür olarak tanımlanmaktadır. Kültürün temel unsurlarından birisini de müzik oluşturur. Müzik türlerinden biri de geleneksel Türk halk müziği içerisinde yer alan türkülerdir. Türküler, geleneksel yaşamı ifade eden halk kültürünün birer yansımasıdır. Müzik Coğrafyası çalışması olarak bu araştırmanın amacı, Trabzon yöresi türkülerinde geçen yayla kavramının incelenmesi ve yerel halk ile coğrafi görünüm arasındaki etkileşimleri anlamlandırmaya çalışmaktır. Bu amaçla TRT repertuarında Trabzon yöresine kayıtlı 78 sözlü türkü incelenmiş ve bunların %13'ünde (15 türkü) yayla kavramı geçtiği tespit edilmiştir. Bu da bölgede, yaylacılık faaliyetlerinin kültürel hayat üzerinde önemli etkilerinin olduğunu açıkça gösteren bulgulardan birisidir. Ancak son yıllarda geleneksel yaylacılığın işlevsel dönüşüme uğraması, yaylacılık kültürünü de olumsuz yönde etkilemektedir. Nitel bir çalışma olan bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.

Anahtar sözcükler/Keywords: Coğrafya, yayla, kültür, müzik, müzik coğrafyası, Trabzon.

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, serkan.doganay@giresun.edu.tr

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAYLA KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

METAPHORIC COMPREHENSION OF TRAINING TEACHERS OF SOCIAL STUDIES AS REGARDS THE CONCEPT OF YAYLA

Serkan DOĞANAY¹

Mete ALIM²

Yayla, genel olarak Türkiye'nin yüksek sahalarındaki dönemlik/geçici bir yerleşmedir. Bir ekonomik uğraşının yürütülmesi amacıyla yılın belirli dönemlerinde yararlanılan yerleşmelere dönemlik/geçici yerleşmeler denir. Söz konusu dönemlik yerleşmeler, ekonomik açıdan köye bağlı ve köy ekonomisini destekleme gibi bir işlev üstlenmişlerdir. Ülkemizdeki dönemlik yerleşmeler içerisinde hem coğrafi dağılımları ve hem de ekonomik fonksiyonları bakımından en dikkat çekici olanları kuşkusuz yaylalardır. Türkiye'nin kırsal hayatında son derece önemli bir yeri olan ve hemen her bölgemizde bulunan yaylalarda hayvancılık, tarım ve turizm sürdürülen temel ekonomik etkinlikleri oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yayla kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi ile Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşturulmuştur. Nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim (fenomenoloji) deseninin kullanıldığı araştırmada veriler öğretmen adaylarının “Yayla gibidir; çünkü ” cümlesini tamamlamalarıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Bulgular kategoriler ile temalar altında toplanarak sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, metafor, metaforik algı, öğretmen adayı, Sosyal Bilgiler.

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, serkan.doganay@giresun.edu.tr

² Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi/Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, metealim@atauni.edu.tr

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGELERİ ARASINDA SÜRDÜRÜLEN YAYLACILIK FAALİYETLERİNE COĞRAFİ BİR BAKIŞ

A GEOGRAPHICAL OVERVIEW OF SPREADING ACTIVITIES BETWEEN EASTERN AND SOUTHEASTERN ANATOLIA REGIONS

Ramazan SEVER¹

Türkiye’de yok olmaya yüz tutmuş konar-göçer veya göçebelik kültürü, bugün daha çok yarı-göçebelik ve yaylacılık faaliyetleri şeklinde sürdürülmeye çalışılmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi arasında yapılan yarı-göçebelik az da olsa devam etmektedir. Doğu Anadolu Bölgesi’nin engebeli topografyasının, göçer topluluklar için uygun olan, oldukça farklı bir ortam sunduğu bilinmektedir. Ancak, bu yaşam alanı; iklimi, bitki örtüsü, bol kaynak suları, geniş çayır ve meralarıyla bölgeyi yazın göçerlik için daha uygun hale getirirken, kışın şiddetli soğuklar ve uzun geçmesiyle hayvanları beslemede sıkıntıların yaşanmasına neden olmaktadır. Bundan dolayı göçerler, kışları daha ılık, kısa sürdüğü ve kışı az masrafla geçirmenin mümkün olduğu bölgenin vadi tabanlarına veya Güneydoğu Anadolu illerine gitmeyi tercih etmektedirler.

Bu çalışmada söz edilen bölgeler arasında en dikkat çeken ve aktüel olarak devam eden Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Elazığ’ın rakımı düşük vadi tabanları ve ovalık alanları ile Bingöl ve Erzurum’un plato sahaları arasındaki yarı-göçerlerin faaliyetleri incelenecektir. Ama özellikle geçmişten günümüze yoğun olarak kullanılan Erzurum-Bingöl-Muş il sınırları içinde yer alan; Şerafettin Dağları, Şeytan Dağları ve Bingöl Dağları çevresindeki yaylacılık irdelenecektir. Bunun yanında yörede ikamet eden ancak kış aylarında hayvanlarını Elâzığ, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Mardin’de otlatan yarı-göçerlerde ele alınmıştır. Çalışma karma (nitel-nicel) araştırma yaklaşımında hazırlanmıştır. Öncelikli olarak alanyazın taraması yapılmış, ilgili kurum ve kuruluşlardan dokümanlar toplanmış ve elde edilen bulgular yaylacılığı etkileyen faktörler olarak determinist bir yaklaşımla sentezlenmiştir. 2014-2018 yılları arasında sahadaki yaylalar gözlemlenmiş, yaylacılarla yapılan mülakat ile veriler toplanmıştır. Bu şekilde elde edilen verilerin analiz edilmesiyle de sahadaki yaylacılık faaliyetinin nedenleri, form ve fonksiyonlar coğrafya ilminin ifade tekniklerinden yararlanarak açıklanmaya çalışılmıştır. Toplanan verilerin değerlendirilmesi sonucunda yıllar arası değişmekle birlikte ortalama 80-100 bin küçükbaş hayvan, 200 civarında göçerin yazı geçirmek üzere güney illerinden bu sahaya geldiği tespit edilmiştir. Başta güvenlik, yem, pazarlama ve ulaşım sorunları yaşayan göçerler, ülkemizin ot depoları olarak nitelendirilen bu yüksek sahalarda, geleneksel hayvancılık faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedirler. Ayrıca söz konusu göçereler organik hayvancılığa da büyük katkı sağlamaktadırlar.

Anahtar sözcükler/Keywords: Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Hayvancılık, yarı-göçebe, çobanlık.

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, ramsey4401@gmail.com

BAĞPINAR KÖYÜNDEN (Tokat-Erbaa) AVŞAR OBASINA (Giresun-Dereli) SON GÖÇ

FROM BAĞPINAR VILLAGE (Tokat-Erbaa) TO AVŞAR OBA (Giresun-Dereli) LAST MIGRATION

Eren ŞENOL¹
Hürkan KARAGÖL²

Giresun ili Dereli ilçesi sınırları içerisinde kalan Avşar obasına yaz döneminde beş hane çıkmaktadır. Bunlardan biri Samsun-Bafra Yeşilyazı mahallesinden, üçü Tokat-Erbaa Karayaka; biri de aynı il ve ilçenin Bağpınar köyünden gelmektedir.

Bağpınar köyünden göçe katılan Karagöl ailesinin hane halkı reisi ile 2017 yılında yapılacak göç öncesinde bağlantı kurulmuştur. Yapılmak istenen çalışma hakkında kendisi bilgilendirilmiştir. Rızası alınmış, göç sürecinde sürekli iletişimde kalınmış, verdiği bilgiler sistematik hale getirilerek eldeki çalışma oluşturulmuştur. Adı geçen hanenin “son göçü” olması, çalışmanın önemini artırmıştır.

400 m yükseltideki Bağpınar köyünden göçe katılan Karagöl ailesi, küçükbaş hayvanları ile birlikte 2017 yılı Nisan ayının son haftasında yola çıkmış; yaklaşık 200 km’lik mesafeyi 17 farklı noktada mola vererek kat etmiş ve 18 Mayıs’ta, 2200 m rakımdaki Avşar obasına ulaşmıştır. 3 Ekim’de başlayan geri dönüş ise 10 farklı noktada mola verilerek 16 Kasım’da sonlanmıştır. Bu çalışmada göç rotası, mola-durak yerleri, mola-durak yerlerinin tercih edilme gerekçeleri, göç yolunda karşılaşılan olumsuzluklar kayıt altına alınmıştır. Göçün “son” olma nedenleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar sözcükler/Keywords: Bağpınar Köyü, Avşar Obası, Yayla Göçü

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Giresun Üniversitesi, eren.senol@giresun.edu.tr

² Lisans Mezunu, Giresun Üniversitesi/Fen- Edebiyat Fakültesi, hurkankaragol@outlook.com

YAYLALARDAKİ TURİZM VE REKREASYON AKTİVİTELERİNE YÖNELİK AKADEMİK PERSONELİN BAKIŞ AÇISININ DEĞERLENDİRİLMESİ: GİRESUN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

EVALUATION OF THE PERSPECTIVE OF ACADEMIC STAFF FOR TOURISM AND RECREATION ACTIVITIES IN THE HIGHLANDS: GİRESUN UNIVERSITY EXAMPLE

Ünsal BEKDEMİR¹
İbrahim SEZER²

Giresun ilinde ilgi çekici yayla ortamları bulunmaktadır. Giresun kentinde yaşayanlar için yaylalar, özellikle yaz mevsiminde ve hafta sonları günübirlik olarak gidilen ve piknik yapma ve eğlenme gibi rekreasyon faaliyetleri ile çeşitli turistik aktivitelerin yapılabileceği ortamlardır. Yaylalardan bu amaçlarla istifade eden kesimler içerisinde özellikle ekonomik, kültürel ve eğitim seviyesi bağlamında daha yüksek düzeyde olan üniversitedeki akademik personelin de olduğu gözlenmektedir. Bu bağlamda yaylaların bulunduğu bölgelerde yaşayanlardan özellikle ekonomik, kültürel ve eğitim bağlamında seviyeleri daha yüksek olan üniversitedeki akademik personelin yayla turizmi ve rekreasyon faaliyetlerine yönelik tutum ve davranışlarının ortaya çıkarılmasının önemi ve gerekliliği söz konusudur.

İşte biz de bu çalışmamızda, Giresun Üniversitesi'ndeki akademik personelin, yaylardaki turizm ve rekreasyon faaliyetlerine katılım durumlarını, bu faaliyetlere yönelik bakış açılarını tespit etmeye çalıştık. Çalışmamızda Giresun Üniversitesi'ndeki akademik personel içerisinde basit tesadüfi yöntemle belirlenmiş 167 kişiye 2019 yılının bahar döneminde yüz yüze anket uygulanmıştır. Anketimiz SPSS 17.0 programıyla analiz edilmiştir. Anket çalışmamızda elde ettiğimiz verilere göre; Giresun Üniversitesi akademik personelinin yaylaları en çok yaz mevsiminde ziyaret ettiği, birden fazla sayıda ziyaretin gerçekleştirildiği, daha çok aile, akraba ve arkadaş gruplarıyla yaylaları gezdikleri, yaylalarda bir gün ve daha kısa sürelerde vakit geçirdikleri ve konaklamayı pek tercih etmedikleri, yaylalara yaptıkları ziyaretten tatminkar oldukları, piknik yapma, temiz hava ve suyundan istifade etme gibi amaçlarla yaylalara çıktıkları, yayla yolları, etkinlikler, konaklama, yeme-içme ve diğer turistik altyapı, çöp kirliliği, tanıtım ve pazarlama, piknik alanları, doğallığın sürdürülmesi gibi hususlarda sorunlar tespit ettikleri anlaşılmaktadır. Giresun Üniversitesi akademik personelinin çalışmamızda ortaya konan yol gösterici nitelikteki bu değerli görüşlerinin ildeki yaylaların turizm ve rekreasyon amaçlı olarak değerlendirilmesinde ve ildeki turizmin sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesinde yararlı olacağı kanısındayız.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, turizm, akademik personel.

¹ Prof. Dr. Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, unsal.bekdemir@giresun.edu.tr

² Doç. Dr. Giresun Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi, ibrahimsezer@mynet.com

YAYLALARDAKİ KONAKLAMA TESİSLERİNİN (HELAL) MUHAFAZAKAR TURİZM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: AYDER YAYLASI ÖRNEĞİ

EVALUATION OF THE ACCOMMODATION FACILITIES IN THE HIGHLANDS IN TERMS OF CONSERVATIVE (HALAL) TOURISM: AYDER HIGHLAND EXAMPLE

İbrahim SEZER¹
Ünsal BEKDEMİR²

Doğu Karadeniz'deki yaylalar, doğal güzellikleri, kültürel ve yöresel özellikleriyle son zamanlarda yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Bölgedeki yaylaların son dönemde özellikle muhafazakar Arap turistlerin de ilgisiyle karşı karşıya olduğu gözlenmektedir. Dolayısıyla bölgede bulunan Ayder Yaylası gibi yaylalardaki konaklama tesislerinin muhafazakar turistler açısından gerekli altyapı ve donanımına sahip olmaları önem taşımaktadır. İşte bu çalışmamızda Ayder Yaylası'ndaki konaklama tesislerinin muhafazakar turistler açısından gerekli altyapı ve donanımına ne düzeyde sahip olduklarını inceleme gayesiyle çalışmamızı hazırladık. Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak örnek olay (durum çalışması) yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak; gezi-gözlem ve anket formundan yararlanılmıştır. Araştırmanın evrenini Ayder Yaylası'ndaki konaklama tesisleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle 11 adet konaklama tesisi yetkilisiyle yüz yüze anket çalışmasını gerçekleştirdik. Saha araştırmalarından ve anket formundan elde edilen bilgiler ışığında çalışma şekillendirilmiştir. Anket çalışmamızdan elde ettiğimiz verilere göre; Ayder Yaylası'nda konaklama tesislerinde genel itibarıyla muhafazakar turistlere uygun özelliklerin büyük oranda mevcut olduğu, abdest alma ve namaz kılma olanaklarının büyük oranda mevcut olduğu, alkol ürünlerinin sunulmadığı, domuz ve domuzyağı ürünlerinin kullanılmadığı, büyük oranda odalarda teşbih, seccade ve Kuran-ı Kerim'in bulunduğu gibi helal turizmi destekleyici özelliklerin olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte yayladaki konaklama tesislerinde helal turizm veya helal gıda sertifikasının olmadığı, kadın ve erkeklere ayrı ibadet alanlarının, eğlence ve etkinliklerin olmadığı da gibi helal turizmi destekleyici olmayan özelliklerin de olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Ayder Yaylası gibi muhafazakar yerli ve Arap turistlerin rağbet gösterdiği yaylalarda özellikle muhafazakar turistlere yönelik konaklama olanaklarının geliştirilmesinin ve konaklama tesislerinin en azından bir kısmında helal turizm sertifikalandırılmasının yapılabilmesinin, bölgedeki yaylalarda turistik çekim gücünün artmasında yararlı olacağı kanısındayız.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, turizm, muhafazakar, helal.

¹ Doç. Dr., Giresun Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi, ibrahimsezer@mynet.com

² Prof. Dr., Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, unsal.bekdemir@giresun.edu.tr

YAYLA ŞENLİKLERİNİN YAYLALARDAKİ TURİZM FAALİYETLERİNE OLAN ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: OVİT YAYLASI ÖRNEĞİ

EVALUATION OF THE EFFECTS OF HIGHLAND FESTIVALS ON TOURISM ACTIVITIES IN THE HIGHLANDS: OVİT HIGHLAND EXAMPLE

Ünsal BEKDEMİR¹
İbrahim SEZER²

Doğu Karadeniz'deki yaylaların en canlı olduğu ve gerek yerli gerekse yabancı turistlerin en çok ziyaretlerini yaptıkları dönem, haziran-eylül dönemidir. Bu dönemde yaylalarda hem klasik anlamdaki yaylacılık faaliyetleri sürdürölmekte hem de turizm ve rekreasyon amaçlı faaliyetler artmaktadır. Yaylalarda kökeni oldukça eski dönemlere dayanan ve önceleri genellikle bölge insanının katılımıyla gerçekleşen şenlikler, günümüzde kitle iletişim araçlarının ve ulaşımın gelişmesiyle bölge dışından da gelen çok daha fazla insanın katıldığı, daha canlı, daha çok sayıda etkinliğin olduğu ve daha yüksek düzeyde tanıtımın yapılabildiğı organizasyonlar haline gelmektedir. Bu durum yaylaların tanıtımına olumlu katkılar yapmakta, ulaşım, yeme-içme ve konaklama altyapısının iyileşmesine de katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışmamızda Rize ilinin İkizdere ilçesine bağlı, İspir-İkizdere yolu üzerinde bulunan Ovit Yaylası şenliklerinin başta ekonomik olmak üzere çeşitli hususlarda yaylaya olan etkileri incelenmiştir. Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak örnek olay (durum çalışması) yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak gezi-gözlem ve mülakatlardan yararlanılmıştır. Çalışmamız kapsamında 2019 yaz döneminde Ovit Yaylası'nda saha araştırmaları yapılmış ve yayla ortamı, şenlikler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Saha araştırmalarından elde edilen bilgiler ışığında çalışma şekillendirilmiştir. Yaptığımız araştırmalarda Ovit Yaylası'nın harika konumuyla, ilgi çekici doğal ve kültürel çekicilikleriyle, şenlikleriyle değerlendirilebilecek potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ovit Yaylası Şenlikleri de giderek daha canlı ve etki düzeyi yüksek bir organizasyon olarak gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte bu potansiyelin yeterince değerlendirilemediğı anlaşılmaktadır. Ovit Yaylası'nın, turistik altyapısının iyileştirilmesi ve tanıtılması durumunda, turistik açıdan ilerleyen süreçte daha da önemli bir yayla haline gelebileceğı kanısındayız.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, şenlik, turizm.

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakùltesi, unsal.bekdemir@giresun.edu.tr

² Doç. Dr., Giresun Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakùltesi, ibrahimsezer@mynet.com

BORABOY (AMASYA-TAŞOVA) YAYLA KONUTLARINDA DEĞİŞİM

CHANGE IN BORABOY (AMASYA – TAŞOVA) HIGHLAND HOUSES

Eren ŞENOL¹

İdari olarak Amasya ili, Taşova ilçesine bağı olan Boraboy köyü sınırları içerisinde, iki önemli yayla yerleşmesi bulunmaktadır. Orta Karadeniz Bölümü'nün en önemli yükseltisini oluşturan “Akdağ” üzerinde yer alan bu yayla yerleşmelerinden, “Aşağı Yayla” olarak adlandırılan 1400-1500 m, “Ağıllıbucak Yaylası” olarak isimlendirilen diğeri 1600-1700 m aralığında bulunmaktadır. Bahsedilen yaylalara 15 Mayıs'tan sonra çıkılmaktadır. Yaylalardan Eylül ayı içerisinde ise inilmektedir.

Bu çalışma kapsamında, adı geçen yayla yerleşmelerini içeren 1970 ve sonrası fotoğraflar incelenmiş, yarım asırlık kısa süre içerisinde konutlarda belirgin değişimler olduğu tespit edilmiştir. Yaylalarda 1980'lerin sonuna kadar sadece tek odalı, eğimli çatısı toprak ile kaplı kütük evler mevcut iken; 1990'lardan itibaren yapı malzemesi tuğla olan, beşik çatısı kiremitle kaplanan, tek katlı, tek odalı yığma evler mekânsal görünüme hâkim olmaya başlamıştır. 2000'li yıllardan itibaren ev içinde odalar oluşturulmuştur. Günümüzde ise çok odalı ve iki katlı evlerin ilk örnekleri görülmektedir. Yörede yapılan gözlem ve görüşmeler neticesinde, değişim üzerinde sosyo- kültürel ve ekonomik yapıdaki gelişmelere ek olarak bazı yasal düzenlemelerin de etkili olduğu tespit belirlenmiştir.

Yörede, konutlarda iyileşme gerçekleşmiştir. Bununla birlikte iki temel problem bulunmaktadır. İçme suyu, kanalizasyon ve atık su altyapısı olmaması durumu, sağlık sorunlarına yol açabileceği için, problemlerin birincisi ve acil çözüm bekleyenidir. Konutlar, bir diğerrinin ışığını, yolunu avlusunu kesecek şekilde inşa edilmiştir. Görüntü kirliliğine de neden olan bu uyumsuz, düzensiz ve plansız yapılaşma diğerr problemi oluşturmaktadır. Her iki yayla yerleşmesi de son yıllarda ziyaretçiler tarafından daha çok talep gören Boraboy Gölü yakınında yer almaktadır. Problemlerin çözümü, kullananların yaşam kalitesini artıracacağı gibi sahanın turizm amaçlı değerlendirilmesine imkân sunacak; sahanın var olan turizm değerine pozitif yönde katkı sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla Konutları, Boraboy, Amasya

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Giresun Üniversitesi, eren.senol@giresun.edu.tr

GERGER İLÇESİNDE (ADİYAMAN) YAYLACILIĞIN MEKÂNSAL VE SOSYO-EKONOMİK DEĞİŞİMİ

SPATIAL AND SOCIO-ECONOMIC TRANSFORMATION OF TRANSHUMANCE IN GERGER (ADİYAMAN) DISTRICT

Muzaffer BAKIRCI ¹

Türkiye’de kırsal alanlarda yaşanan değişim ve dönüşümden en fazla etkilenen yaşam şekillerinden biri yaylacılıktır. Anadolu’nun hemen her bölgesinde gerçekleştirilen yarı göçebe hayvancılık ve buna bağlı olarak ortaya çıkan yaşam tarzı radikal değişimlerle karşı karşıya bulunmaktadır. Türkiye’nin güneydoğusunda Adıyaman iline bağlı olan Gerger ilçesi, bu değişim sürecini en belirgin olarak yaşayan yörelerden biridir. Oldukça dezavantajlı coğrafi koşullara sahip olan yörede, yüzyıllardır kesintisiz olarak gerçekleştirilen yaylacılığa dayalı hayvancılık faaliyeti ve buna bağlı olarak biçimlenmiş olan yayla kùltürü günümüzde yok olma riskiyle karşı karşıyadır. Çalışmanın temel amacı, Gerger yöresinde yaylacılığın gelişimini, mevcut durumunu ve muhtemel geleceğini analiz etmektir. Bu hedef kapsamında yayla sahaları farklı zamanlarda ziyaret edilmiş, hâlihazırda yaylacılık faaliyetine katılan, yayla sahasını ikinci ev olarak kullanan ve daha önce yaylacılık faaliyetine katılmış ancak günümüzde bu faaliyetin dışına çıkmış olan yöre insanlarıyla mülakat ve görüşmeler yapılmıştır. Sahada yapılan gözlemler ile mülakatlar sonucu elde edilen veriler birlikte değerlendirilerek değişimin boyutu ve nedenleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular sonucunda; Gerger ilçesinde yaylacılık faaliyetinde birbiriyle bağlantılı üç boyutta değişimler meydana geldiği görülmüştür.

1- Mekânsal olarak: Mekânsal açıdan değişim arazi kullanımı ve mesken özelliklerinde belirginleşmektedir. Geçmişte doğal ortam koşullarına uygun olarak hayvancılık faaliyeti gerçekleştirilen sahalarda, bu faaliyet geri planda kalırken, yer yer tarımsal üretim yapılmaya başlanmıştır. Yine, geçmişte, çadırlarda ve Hol adı verilen küçük kaya girintilerinde karşılanan barınma ihtiyacı, günümüzde yerini neredeyse tamamen betonarme yapılara bırakmış bulunmaktadır.

2- Ekonomik olarak: Bu harekete katılan köyler için geçmişte temel ekonomik faaliyet olan hayvancılık, günümüzde son derece azalmış ve gelir getirici bir faaliyet olmaktan neredeyse çıkmıştır. Hâlihazırda çok az sayıda aile bu faaliyete katılmakta, yayla sahalarına çıkan ailelerin bir bölümü buradaki meskenlerini yazlık ev olarak kullanmaktadırlar.

3- Sosyo-Kùltürel olarak: Yaylacılık faaliyetine katılımın düşük düzeyde kalması, geçmişte kesin olarak uygulanan bir takım sosyal kuralların etkisini tamamen yitirmesine, yine bazı geleneklerin ise yok olmasına yol açmaktadır. Her ne kadar yayla şenlikleri gibi turizm eksenli birtakım çabalar söz konusu olsa da yörenin genel coğrafi özellikleri turizmin etkisinin kısa vadede yüksek seviyeye çıkmasını kısıtlayıcı niteliktedir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yaylacılık, mekânsal değişim, sosyo-ekonomik değişim, Adıyaman, Gerger

¹ Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi/Edebiyat Fakùltesi, mubak@istanbul.edu.tr

HACIAĞAÇ YAYLASI (TÜRKELİ-SİNOP)

HACIAĞAÇ PLATEU (TÜRKELİ-SİNOP)

Cevdet YILMAZ¹

Türkiye’de yaylalar ve yaylacılık coğrafya biliminin önemli konularından biridir. **Yaylalar** yerleşim yeri ve iktisadi faaliyet alanı olduğu kadar, **yaylacılık** da bir hayat tarzı olarak dikkati çeker. Her alanda olduğu gibi zaman içinde yayla ve yaylacılık kavramları da içerik olarak değişmeye başlamış, zaman içinde bu içeriğe yeni unsurlar dahil olmuştur. Mülkiyet problemleri, turizme açılmaları, çirkin yapılaşma, planlama sorunları, küresel ısınmaya paralel olarak serin yer arayışları vb. hususlar ilk akla gelenlerdendir. Yaylalar ve yaylacılık konuları popüler hale geldikçe konu hakkında yapılan çalışmalarda sayı ve çeşitlilik açısından bir artış görülmektedir. Bunların başında da yaylaların akılcı kullanımı ve sürdürülebilirliğinin sağlanması gelmektedir.

Yaylaların ilgi odağı olmasıyla birlikte daha önce yerel halk dışında bilinmeyen, sadece onların kullanımına açık kalmış henüz literatüre girmemiş bazı yaylalar da günümüzde önem kazanmaya başlamıştır. Sinop’un Türkeli ilçesinde bulunan Hacıağaç yaylası da bunlardan biridir. Hacıağaç yaylası 41°44’42’’ Kuzey ve 34°19’21’’ Doğu boylamları üzerinde bulunmakta, deniz seviyesinden 1736 m yükseltide yer almaktadır. Çevresi ormanlarla kaplı bu alan yerel halk dışında yeni keşfedilmiş olup, orman yolları ile ulaşımı sağlanmakta, Karadeniz kıyısı boyunca geçen Sinop-Kastamonu devlet yoluna yaklaşık 40 km mesafede bulunmaktadır.

Türkiye genelinde yayla turizmine hızlı bir geçişin yaşandığı ve buna paralel olarak yine çok hızlı, bir o kadar da çirkin yapılaşmanın görüldüğü bir dönemde Hacıağaç yaylası bakir görünümü ile ilgi odağı haline gelmiştir. Hacıağaç yaylasının (çoğu artık iç göçler nedeniyle büyük şehirlere göç etmiş) sakinlerinin dışında yeni tanınıyor olması, giderek artan oranda ziyaretçi baskısına maruz kalmaya başlaması acil tedbirler alınmasını da zorunlu hale getirmiştir. Birkaç eski mesken dışında henüz yapılaşmaya açılmaması şimdilik büyük bir avantaj olarak görülmektedir. Bu çalışmada Hacıağaç yaylası coğrafi özellikleri ile tanıtılacak, henüz yapılaşma baskısı devreye girmemişken, akılcı ve sürdürülebilir bir planlama için neler yapılması gerektiği üzerinde durulacaktır. Böylece Hacıağaç hem yayla literatürüne kazandırılmış olacak hem de benzer örneklerden de faydalanılarak, bozulmadan gelecek kuşaklarla buluşması için neler yapılması gerektiği üzerinde durulacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla Planlaması, Hacıağaç Yaylası, Sinop.

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, cyilmaz@omu.edu.tr

LİTERATÜRDE GEÇEN HER YAYLA GERÇEKTEN YAYLA MIDIR? KURUGÖL YAYLASI ÖRNEĞİ (TÜRKELİ-SİNOP)

IS REALLY PLATEAU, ALL PLATEAUS IN THE REFERENCES? KURUGÖL PLATEAU EXAMPLE (TÜRKELİ – SİNOP)

Cevdet YILMAZ¹

Türkiye’de yaylalar ve yaylacılık coğrafya biliminin olduğu kadar turizm ve kamu yönetimi gibi bilim dallarının da ilgi alanına girmektedir. Her alanda olduğu gibi zaman içinde yayla ve yaylacılık kavramları da içerik olarak değişmeye başlamış, zaman içinde bu içeriğe yeni unsurlar dahil olmuştur. Bunlardan biri de turizm ve turistik yatırımlar amaçlanarak bilinen halleriyle yayla özelliği olmayan bazı yerlerin yasal zeminlere oturtularak kâğıt üzerinde yayla ilan edilmeleridir. Sinop’un Türkeli ilçesinde bulunan Kurugöl yaylası da bunlardan biridir. Orman açmaları ile oluşan küçük bir alan yayla turizm merkezi olarak ilan edilmiş, bu işlem Türkiye Turizm Haritalarında kendine yer bulmuştur.

Kurugöl yaylası 41°55’35’’ Kuzey ve 34°16’48’’ Doğu boylamları üzerinde bulunmakta, deniz seviyesinden sadece 388 m yükseltide yer almaktadır. Sinop’u Kastamonu’ya bağlayan Karadeniz sahil yoluna çok yakın mesafede bulunan yayla coğrafi özellikler açısından adıyla bağdaşmamakta, tipik bir orman açması ile oluşmuş küçük bir düzlük durumundadır. Burası geçmiş dönemlerde siyasi amaçlarla devletten teşvik almak için ilan edilmiş, gerekli izin ve teşvikler alındıktan sonra herhangi bir yatırım yapılmamıştır. Zaten çevresine göre iklim, toprak şartları, su kaynakları, bitki örtüsü, bağlı olduğu köyden daha yüksekte ve köyün ek geçim alanı gibi belirgin ayırt edici özellikleri olmaması nedeniyle yerel halk tarafından ilgi de gösterilmemiştir. Fakat Kurugöl yaylası Türkiye Karayolları ve Turizm haritalarında kendine yer bulmuş, sanki Sinop ili içinde önemli bir turizm merkeziymiş gibi resmi literatürde yerini almıştır. Araştırmada Türkiye’de yayla kavramının siyaseten, bile bile nasıl yanlış olarak kullanıldığı üzerinde durulmuş, bu tür yanlışlıkların tekrarlanmaması için bu kötü örnek, aynı zamanda bu konu ile ilgili iyi bir örnek olarak sunulmuştur.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla Planlaması, Yayla Turizmi, Kurugöl Yaylası, Sinop.

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, cyilmaz@omu.edu.tr

XVI. YÜZYILDA KARS-I MARAŞ SANCAĞINDA YAYLAKLAR VE KIŞLAKLAR

SUMMER PASTURES AND WINTER QUARTERS IN 16th CENTURY KARS-I MARAŞ FLAG

Emin TOROĞLU¹
Tuğrul AVCI²

İnsanlar için avcılık ve toplayıcılık faaliyetlerinin ortaya çıkışından günümüze kadar devam eden konar-göçerlik hayvanların evcilleştirilmesiyle birlikte en temeldeki ekonomik faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Hayvanların ve bitkilerin ıslahı ile ilk medeniyetin temelleri de atılmış olmaktadır. Temelde göçebe bir hayat tarzına sahip olan insanoğlu hayvan ıslahı ile de bu yaşam tarzını benimsemiştir. Göçebe hayat tarzı başladığı günden bugüne kadar ülkemizde ve dünyanın pek çok yerinde halen varlığını devam ettirmektedir. Anadolu'nun Türk yurdu olmasından sonra Konar-Göçer temelli ekonomik faaliyet Orta Asya'dan Anadolu topraklarına da sirayet etmiştir. Anadolu'nun mevcut topoğrafya şartları ve iklimi Konar-Göçer faaliyetlerin bilhassa Toroslarda ve Doğu Anadolu bölgesinde yoğun olarak yapılmasına olanak vermiştir. Çalışma alanı olarak seçilen Kars-ı Maraş sancağı merkezi Maraş olan Dulkadirli Eyaletine bağlı bir sancaktı. Bu günkü idari sınırlara göre doğu sınırını Göksun, Andırın, Çokak, nahiyeleri Maraş ilinde; Tufanbeyli (Mağara), Saimbeyli (Haçin) Adana ilinde; Kars-ı Maraş (Kadirli), Bayındır (Bahçe), Haruniye, Savrun, Sinbas, Karamanlı Yakası nahiyeleri ise Osmaniye ili sınırları içerisinde yer almaktaydı (Kurt, 2007). Bu çalışmada "1563 tarihli Kars-ı Maraş Sancağı Mufassal Tahrir Defteri" ne göre Kars-ı Maraş Sancağına bağlı 18 taifenin ve tabiiindeki cemaatlerin yaylak ve kışlak olarak kullandıkları mekânların dağılımı ve göç güzergâhlarının tespiti amaçlanmıştır. 1563 tarihli Kars-ı Maraş Sancağı Mufassal Tahrir Defteri kaynak olarak kullanılmıştır. Defterde adı geçen taifeler ve bağlı cemaatlerin yaylak kışlak bilgileri ile nüfusu ve hayvan sayıları CBS yazılımında haritalandırılmıştır. 1563 tarihli Kars-ı Maraş sancağı tahrir defteri incelendiğinde o dönemde yoğun bir konar-göçer faaliyetlerinin olduğu tespit edilmiştir. Yaylak olarak genel itibariyle 1000 metrenin üzerindeki alanlar tercih edilmiş olup kışlak olarak ise yükseltinin daha düşük olduğu Çukurova bölgesi tercih edilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Konar-Göçerlik, Tahrir, Kars-ı Maraş.

Kaynakça/References

KURT, Y. (2007). XVI. Yüzyılda Kars-ı Maraş Sancağı'nda Mu'aflar ve Mu'afiyet Sebepleri. 38. *ICANAS Kongresi* (s. 2007-2022). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.

¹ Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, etoroglu@ksu.edu.tr

² Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, fakioglu.tugrul@gmail.com

YAYLA TURİZMİNDE ÇEVRE KORUMANIN ÖNEMİ

THE IMPORTANCE OF ENVIRONMENTAL PROTECTION IN PLATEAU TOURISM

Tuğba USTA¹

Son yıllarda dünyada kültürel mirasın turizme konu olması önem kazanmıştır. Türkiye’ de dünyadaki kültürel mirasın önemli kısmına sahiptir. Turizm açısından birçok avantaja sahip olan ülkemizin doğal güzelliklerinin yerli ve yabancı turistlere sunulması hem ekonomik hem de kalkınma açısından önemlidir. Bu nedenle ülkemizde de doğal güzelliklerin turizme açılması süreci hız kazanmıştır.

Özellikle Doğu Karadeniz Kalkınma politikaları kapsamında yayla turizminin öne çıktığı görülmektedir. Bu çalışmada Doğu Karadeniz illerinden Giresun ilindeki yaylaların turizme açılırken mevcut doğal habitatın korunmasında devlet politikalarının önemi ve rolü ele alınmaktadır. Bir ülkenin veya bölgenin sahip olduğu doğal güzellikler ve bu güzelliklerin özellikleri, turistlerin tercih sıralamasında önem taşımaktadır. Giresun ilinin sahip olduğu doğal kaynakların ortaya çıkarılması, yörenin geleneksel ve kendine has özelliklerinin turizm sektöründe kaynak olarak kullanılması bölgenin kalkınmasına büyük katkılar sağlayacaktır. Bu çalışmada Giresun ilinin sahip olduğu el değmemiş doğal güzelliklerinin ortaya çıkarılması ve bu süreçte doğal yapının korunmasının önemine dikkat çekilmiştir.

Yaylaların turizme açılışında komşu illerde yaşanan sorunların yaşanmaması, doğaya zarar vermeyecek politika ve yöntemlerin izlenmesi büyük önem taşımaktadır. Turizme açılış sürecinde, bölgenin ekoturizm politikaları çerçevesinde doğal kaynaklarının sürdürülebilirliği korunmalı ve gelecekte bölgenin zararına olabilecek tehdit unsurları göz önünde bulundurulmalıdır. Bölgenin sahip olduğu iklim, bitki örtüsü, doğal hayatı ve kültürel yapısının turizm kaynağı olarak kullanılırken mevcut yapının korunmasına dikkat çekilmiştir. Çalışmanın amacı, yaylaların turizme açılış sürecinde mevzuatta ve literatürde yer alan konuların irdelenmesidir. Sonuç bölümünde tartışmalar ve öneriler yer alacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla turizmi, çevre koruma, sürdürülebilir çevre

¹ Dr., Giresun Üniversitesi, tugbausta28@gmail.com

YAYLAK KIŞLAK HAYATININ SOSYOLOJİK ANALİZİ (GİRESUN GÖÇERLERİ)

SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF SPRING AND WINTER LIFE (THE NOMADS OF GİRESUN)

Muammer AK¹

Göç ve ona bağlı uygulamaları insanlık tarihinin bilinen en eski zamanlarına kadar götürmek mümkündür. Göç, tesadüfler üzerine ortaya çıkan bir uygulama olmayıp esasen büyük bir organizasyonun adıdır. Göçerlik sadece toplumun belli bir kesimi tarafından değil nerede ise tamamı tarafından yaşatılan bir hayat nizamıdır. Aylarca süren göçler sırasında birçok toplumsal hadisenin yaşandığını da söylemek gerekir.

Türk toplumunun göçer konusunda büyük bir tecrübeye sahip olduğunu tarihi kaynaklarda görmek mümkündür. Özellikle mevsimlik göçer Türk kültür hayatının şekillenmesinde de önemli bir yere sahiptir. Kaynaklarda bu göçlere yaylak-kışlak, yarı göçebe, atlı göçebe, konargöçer gibi adların verildiği görülmektedir. Göçer belli bir zaman aralığında da olsa büyük nüfus hareketlerinin yaşanmasına sebep olmaktadır. Aileler, bahar aylarının gelmesiyle birlikte aylarca süren hazırlıklarının sonucunda göç yürüyüşünü başlatırlar. Göçerler yeni yılın göç hazırlıklarına kış aylarında yani çok erkenden başlarlar. Bu göçer bazen günlerce sürmekte olup, yaylaklara ulaşana kadar devam eder. Göçün sonunda varılan yayla ve buradaki yaylaklar da yine bir organizasyon ile idare edilir ve hiçbir faaliyet tesadüflere bırakılmaz.

Giresun ve havalisi yayla göçerlerinin en canlı yaşandığı yurt köşelerindendir. Giresun göçerleri yılın önemli bir kısmını bu göçer ile geçirmektedir. Göçerlerin geçimi nerede ise tamamen hayvancılık ürünlerine bağlı olduğu için hayvanların bakımı hayati bir mesele olarak kabul edilmektedir. Yaylalar sadece hayvanların otlatıldığı araziler olmayıp aynı zamanda sosyal ve kültürel hayatımızın da canlı bir şekilde yaşatıldığı yerlerdir.

Yapılan çalışma asırlardan süzülüp gelen Giresun göçerlerinin sosyo-kültürel hayatının dayandığı izleri üzerine olacaktır. Çalışma literatür çalışması yanında bizzat arazide yaylacılık faaliyetleri sürdüren göçerlerle yapılacak görüşmelerle de desteklenecektir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun, yaylalar, göçerler, sosyoloji, kültür

¹ Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, akmuammer@hotmail.com

EKOLOJİK SİSTEM TEORİSİ VE GÖÇ KURAMI YAKLAŞIMI İLE KIRSAL AİLE KAYNAKLARININ KULLANIMI: GİRESUN KÜMBET YAYLASI ÖRNEĞİ

ECOLOGICAL SYSTEM THEORY AND THE USAGE OF RURAL FAMILY'S RESOURCES WITH THE APPROACH OF MIGRATION THEORY: THE EXAMPLE OF GİRESUN KÜMBET TABLELAND

Gülşah DOĞANAY¹
Zeynep ÇOPUR²

Aile kaynakların kullanımı ve artırılması ailedeki bireylerin isteklerine, yaşa, cinsiyete, eğitime ya da bulundukları beşerî ve doğal çevreye göre değişiklik gösterir. Günümüz dünyasında değişen şartlar ve sınırsız istekler aile bireylerinin sahip oldukları kaynakları nasıl değerlendikleri ile yakından ilgilidir. Kırsal çevrede yaşayan aileler bulundukları ekolojik çevre kaynaklarını yetersiz buldukları için ya da farklı ekolojik çevre kaynaklarından yararlanmak nedeni ile göç ederler. Bu çalışmada, ekolojik çevre koşullarının, Kümbet yaylasında yaşayanların aile kaynaklarına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda elde edilen verilerden kırsaldaki aile kaynaklarının neler olduğu ve ekolojik çevrenin aile kaynaklarına etkileri incelenmiştir. Bu amaçla sahadan seçilen 15 aile ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bulgular, değerlendirildiğinde aileler daha iyi yaşam, eğitim ve sağlık elde etmek amacı ile çevrelerindeki kaynakları kullandıkları ve göç ettikleri belirlenmiştir. Aile bireylerin karar alma süreçleri, daha iyi kaynaklara ulaşma hedefi ile yakından ilintilidir. Çevredeki var olan kaynaklardan yararlanan aileler yaşam düzeyini artırır. Yakın çevrenin mevcut kaynaklarının bilincinde olan bireyler, ailenin hedeflediği yaşam standartlarına ulaşmasına katkı sağlar.

Anahtar sözcükler/Keywords: Ekolojik sistem, yayla, göç, aile kaynakları, kümbet

¹Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi/TBMYO, gdoganay61@hotmail.com

²Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi/Aile ve Tüketici Bilimleri, zcopur@gmail.com

SANAL ORTAMDA GİRESUN YAYLALARININ TANITIMLARI VE İTİBARLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

INTRODUCTION OF GİRESUN UPLAND AND EVALUATION OF REPUTATION IN VIRTUAL MEDIA

Esra G. KAYGISIZ¹

Sanal ortam olarak adlandırılan internet ağlarıyla kurulan mecra, çeşitli uygulama ve yazılımlar ile günümüzün en önemli tanıtım aracı haline gelmiştir. Bilindiği gibi sanal ortam günün her saati, dünyanın her noktasındaki kullanıcılara kişiler, kentler, ülkeler, kurum ve kuruluşlar, ürün ve hizmetler, tarihi ve doğal güzellikler vb. hakkında çeşitli bilgilerin sunulmasına olanak sağlamaktadır. Sanal ortamın kullanıcılara sunduğu araçların en fazla kullanılabildiği şüphesiz internet siteleridir. Kaynak ile kullanıcı arasındaki bilgi köprüsü görevinde olan internet siteleri, 1990 yılında ilk kurulduğu günden bu yana büyük ölçüde gelişmişlerdir. İlk zamanlarda sadece kaynak tarafından oluşturulabilen ve güncellenebilen internet siteleri, bugün kullanıcıların içerik üretebildikleri, kaynak ile hızlı etkileşim kurabildikleri ortamlar haline dönüşmüştür. Bu dönüşümün bir sonucu olarak kullanıcıların internet sitelerinden beklentileri değişmiştir ve değişmeye devam etmektedir.

Günümüzün kullanıcıları artık internet sitelerinde ilgili konu ve konu hakkında ayrıntılı, güncel, doğru, kısa ve net bilgilere erişmek istemekte ve bununla birlikte bu internet sitelerinin mobil cihazlarla uyumlu olmasını beklemektedirler. Kullanıcıların bu beklentilerinin karşılanması ilgili site ya da içeriğin kullanıcı zihnindeki itibarını etkilemektedir. Çalışma bu beklentilerden yola çıkarak birçok doğal güzele ev sahipliği yapan Giresun ili sınırları içerisindeki yaylaların çeşitli internet sitelerindeki tanıtımlarının değerlendirilmesi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Giresun Valiliği, Giresun Belediyesi, Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne ait ilgili sayfalar ile <https://www.giresun.com.tr/>, <http://giresunyaylaları.com> gibi çeşitli internet sitelerindeki Giresun yaylalarına ilişkin ulaşım, temel ihtiyaçlar, güvenlik, hava durumu gibi bilgiler analiz edilmektedir. Ayrıca bu sitelerin mobil cihazlardan erişimleri ve sosyal medya hesaplarının olup olmadığı da ele alınmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda Giresun Yaylalarının sanal ortamda hak ettikleri nitelikte güncel, ayrıntılı ve erişilebilir bilgilerin olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla doğal güzelliklerin tanıtımında büyük rol oynayan internet sitelerinin Giresun Yaylalarının tanıtımları için yeterince verimli kullanılmadıkları ve söz konusu yaylaların itibarlarını artırmaya yönelik olmadıkları söylenebilir.

Anahtar sözcükler/Keywords: İnternet siteleri, erişilebilirlik, tanıtım, itibar

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi/İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, esra.kaygisiz@giresun.edu.tr

DESTİNASYON PAZARLAMASI VE UZUNGÖL YÖRESİNİN ALGILANAN İMAJININ ÖLÇÜMÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON DESTINATION MARKETING AND MEASUREMENT OF PERCEIVED IMAGE OF UZUNGÖL REGION

Engin Ahmet MUHSİR¹
Osman ÖZAKSU²

Trabzon, tarihi mirası, kültürel çeşitliliği, farklı inanç ve değerleri bir arada barındıran toplumsal yapısı, zengin doğal güzellikleri ve turizm çeşitliliği ile ülke turizminde adından sıklıkla söz ettiren illerden biridir. Zengin destinasyon merkezlerinin fazlalığı sayesinde şehir özellikle son yıllarda kültür turizmi açısından çok sayıda yerli turist çekmektedir. İldeki tatil noktalarının ve bu noktalardaki aktivitelerin çeşitliliği, her biri birbirinden farklı çekiciliklere sahip destinasyonların pazarlanması ve il bazında sürdürülebilir turizm planlaması stratejilerini gündeme getirmektedir. Uzungöl bölgenin doğal set göllerinden biri olarak turist çeken destinasyonların başında gelmektedir. Bu özelliği ile de bölgeyi ziyaret eden turist sayısında her yıl artış yaşandığı bilinmektedir. Bu çalışmada Uzun Gölü bir tatil yeri olarak tercih eden yerli turistlerin, yöre ile ilgili algıladıkları imaj 500 kişi ile yapılan anket metoduyla ölçülmüştür. Sonuçlar yapılan çeşitli istatistiki verilerle değerlendirilmiş olup, Uzungöl'ün doğa yapısının mükemmel olduğunun ama sürdürülebilirlik açısından önlemlerin alınması gerektiği bulgularına rastlanmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Destinasyon pazarlaması, algılanan imaj, Uzungöl

¹ Öğr. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, enginmuhsir@ktu.edu.tr

² Trabzon Büyükşehir Belediyesi, osmanozaksu@hotmail.com

KARAYOSUNLARI VE YAYLALAR

BRYOPHYTES AND UPLANDS

Bahadır KOZ¹

Karayosunları, karada gelişmişlerdir, bunun sonucu olarak ta kütikül (epiderma), stoma ve vasküler (iletim) dokularına sahiptirler. Karayosunları embriyo meydana getirdiklerinden dolayı *Embriophyta* (embriyolu bitkiler) olarak ta adlandırılırlar. Embriyofitler, klorofil a, b, karotinler ve birkaç ksantofil ile lutein içerirler.

Karayosunları ise üremelerinin suya bağımlı olması fakat gelişmelerini farklı ortamlarda sürdürebilmelerinden dolayı bitkiler dünyasının amfibileri olarak ta adlandırılabilirler. Bryophitler kara bitkilerinin yaklaşık 23 bin kadar türünü ihtiva eden bir gruptur. Bitki hayatının devamını sağlayabilecek kadar yeterli miktarda nemin var olduğu, tropikal bölgelerden subarktik bölgelere kadar, dünyanın bütün iklimlerinde geniş bir yayılışa sahiptir. Bu nedenle karayosunları tropikal ve mutedil ormanlarda, bataklık alanlarda ve subarktik bölgelerde, ekosistemin önemli bir parçasını oluşturmaktadırlar. Karayosunlarının bazıları kendi hacminin 10 katına kadar su tutma kapasitesine sahiptirler. Bundan dolayı ortamın nemini korunmasında ve ormanlık alanlarda üzerine düşen tohumların çimlenmesinde önemli rol oynarlar.

Karayosunları ağır metal kirliliğinin hassas biyoindikatörleri olarak kullanılmışlardır. Onlar ağır metallerin büyük bir kısmını dokularında biriktirirler. Karayosunları çok geniş bir coğrafik dağılıma sahiptir ve çeşitli doğal habitatlarda bol miktarda bulunurlar. Fakat sanayi tesislerinden çevreye verilen SO₂ (Kükürtdioksit) karayosunlarının klorofillerini parçaladığından dolayı hava kirliliği olan bölgelerde karayosunları çok az bulunmaktadır. Karayosunlarının bol bulunduğu, insan kaynaklı kirlilikten uzak olan yaylalarımız gibi bölgeler hava kirliliği açısından son derece temiz bölgelerdir. Bu durum daha önceleri yapmış olduğumuz birçok çalışmada gösterilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Karayosunları, hava kirliliği, yayla.

¹ Doç. Dr., Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, bahadir.koz@giresun.edu.tr

GİRESUN VE YÖRESİ AĞIZLARINDA YAYLA VE YAYLACILIKLA İLGİLİ SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A STUDY OF RELATED TO PLATEAU AND TRANSHUMANCE VOCABULARY DIALECTS IN GİRESUN AND ITS REGION

Feridun TEKİN¹
Samet CANTÜRK²

Ağızlar bir dilin ortaya çıkışından günümüzdeki durumuna kadar geçirdiği evrelerin izlerini içinde taşıyan ve dildeki tarihi dönemlerin aydınlatılmasını sağlayan en önemli yapı taşlarındandır. Bir dilin ağızlarını inceleyerek etnik, kültürel ve sosyal olarak birçok çıkarım yapmak mümkün olmaktadır. Halk arasında şive olarak da bilinen ağızların oluşum süreçleri ele alındığında; her yöre ağzının bir dil mantığı içerisinde incelenmesi ve araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Bilindiği üzere bir dilin söz varlığını tam olarak ortaya çıkarmak sadece yazı dilinin sözlüğünü oluşturmakla sınırlı kalmayıp o dilin alt katmanları durumundaki yöresel ağızların da söz varlığını ortaya koymakla mümkün olabilmektedir. Çalışmamızda Giresun ve yöresi ağızları söz varlığındaki yayla ve yaylacılık kavram alanlarına giren sözcükler incelenmiştir.

Kavram alanı "birbiriyle ilişkili ve birbirine yakın kavramların, eşanlamlıların, içinde düşünüldükleri alan" olarak tanımlanmaktadır. Bir millete ya da topluluğa ait söz varlığındaki kavram alanlarının tespiti ile o topluluğun dünya görüşü, yaşantıları, sosyo-ekonomik durumları, inançları vb. üzerinde yorumlamalar yapmak mümkün olabilmektedir. Pek çok yörenin kültürel dokusunu yansıtan, kendisine özel söz varlıkları bulunmaktadır. Bu söz varlıklarında, esas itibarıyla yaşam şekilleri olmak üzere örf-âdetler, halk inançları, yeme-içme alışkanlıkları, meslek grupları, giyim-kuşam, el sanatları, tarım ve hayvancılık vb. gibi pek çok konuda sözel belleğin yansımaları görülmektedir. Bu bildiride Giresun ve yöresi söz varlığındaki yayla ve yaylacılık kavram alanına giren sözcükler incelenecek ve elde edilen veriler üzerinden bazı yorumlamalar yapılacaktır. Türkiye’de yayla kültürünün en yoğun yaşandığı yerlerden biri olan Giresun ve yöresinin yaylacılıkla ilgili söz varlığı ortaya konularak yöre halkının yayla ve yaylacılığa bakış açısını değerlendirmek mümkün olacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Ağızlar, Giresun, kavram alanı, söz varlığı, yayla.

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi/Fen Edebiyat Fakültesi, feridun.tekin@giresun.edu.tr

² Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi/Rektörlük Türk Dili, sametcanturk28@gmail.com

ĞİRESUN VE YÖRESİ YAYLA ADLANDIRMALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON TOPONYMS OF PLATEAU IN ĞİRESUN AND ITS REGION

Feridun TEKİN¹
Samet CANTÜRK²

Ad bilimi; evrensel adıyla “onomastik”, bir kelime türü olan “ad”ı çeşitli yöntemlerle ele alıp inceleyen bir bilim dalıdır. Türkçeye “yer adı bilimi” olarak yerleşmiş olan “toponimi” ise, onomastiğin bir alt dalı olup belirli yöntemlerle yerlerin özel adlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Yer adı çalışmaları dillerin zenginliğini göstermek bakımından da önemli bir malzemedir. Yer adları ses, şekil ve söz varlığı bakımlarından Türkçenin zenginliğine katkıda bulunmakta aynı zamanda bu hazineden yararlanılarak dilimizin geçmiş dönemlerine ışık tutulmaktadır.

Günümüzde Türkiye Türkçesi ağızlarında bulunan ancak kayıtlara geçmeyen çok sayıda sözcük, deyim ve kalıplaşmış sözlerin olduğu bilinmektedir. Ağızlardaki bu özelliğin yer adlarını da kapsadığı görülür. Birçok yer adında Türkçenin tarihi dönemlerine ya da ağız özelliklerine ait unsurlar bulunmaktadır. Bugün standart Türkçede kullanılmayan ya da sadece ağızlarda var olan bazı sözcükler yer adlarında yaşamaktadır. Yerleşim birimi adlarının değişim halinde olması, yer yer unutulmaya yüz tutan bu adların geç kalmadan tespit edilmesini ve bu alana önem verilmesini gerekli kılmaktadır. Ayrıca yer adlarının milli kültür açısından da önemi büyüktür. Yer adlarının toplumların hafızalarından önemli izler taşıdığı da bilinen bir gerçektir. Çalışmamızda Giresun ilindeki bazı yayla adları incelenecektir. Giresun ilindeki bu yayla adları leksik-semantik açıdan ele alınıp bu yer adlarının yapı ve kökenleri de tasnif edilecektir. Yayla adları üzerine yapılacak bu çalışma ile Giresun ve yöresi yayla adlandırmaları üzerine bazı yorumlamalar yapılacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Ad bilimi, Giresun, yayla, yer adı bilimi.

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi/Fen Edebiyat Fakùltesi, feridun.tekin@giresun.edu.tr

² Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi/Rektörlük Türk Dili, sametcanturk28@gmail.com

YAYLA İLE İLGİLİ TERİMLERİN BULUNDUĞU TÜRKMEN ATASÖZLERİ ÜZERİNE SÖYLEM ANALİZİ

DISCOURSE ANALYSIS ON TURKMEN PROVISIONS WITH PLATEAU RELATED TERMS

Osman ALBAYRAK¹

Türkler tarih boyunca konargöçer bir yaşam tarzını benimsemişlerdir. Bu yaşam tarzını benimsemelerinde ekonomik ve coğrafi faktörler önemli ölçütler olmuştur. Günümüzde bu konargöçer yaşam tarzı bazı değişikliklere uğrayarak yaylacılığa dönüşmüştür. Türk dünyasının çeşitli yerlerinde de halen devam etmektedir. Tarihten gelen bu gelenek birçok dil ürününe konu olduğu gibi atasözlerine de konu olmuştur.

Yapacak olduğumuz çalışmada günümüzde yaylacılığın halen yaşamakta olduğun Türkmenistan sahasındaki atasözleri incelenecektir. Türkmen Türkçesinde kullanılmakta olan yaylacılık ile ilgili terimlerin (çoban, yayla, koyun, keçi, inek, süt, post, tilki, çakal, kurt, ayı vb.) bulunduğu atasözleri öncelikle Türkiye Türkçesine dönüştürülerek ele alınacak ve bu atasözlerinin üzerinden söylem analizi yapılacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Türkmen Türkçesi, yayla terimleri, söylem analizi.

¹ Öğretim Görevlisi, Giresun Üniversitesi, osmanalbayrak_1986@hotmail.com

GİRESUNLU SANATÇILARIN YAYLA GÖZLEMLERİ VE ALGISI

HIGHLAND OBSERVATIONS AND PERCEPTIONS OF WRITERS FROM GİRESUN

Nazım ELMAS¹

Giresun basın yayın faaliyetlerinde tarihi bir birikime sahiptir. 1900 lü yılların başlarında Giresun'da gazeteler yayınlanmakta Giresunlu gen çler il dışında matbaalarda çalışmaktadırlar. Samsun'da daha önce kurulan matbaalar küçük kentin çocuklarına yeni meslek ve iş imkanları sunmaktadır.

Giresun'daki bu alt yapı yazar ve şairlerin yetişmesi için uygun bir zemin hazırlamıştır. Can Akengin, Mehmet Emin Yurdakul, Naim Tiralı,. gibi sanatçılar bir yandan eserlerini yazarken bir yandan da Giresun'un tarihi ve doğal güzelliklerini öne çıkarak çalışmalar yapmışlardır. Erimez, Kulakkaya, Bektaş, gibi yerleşim yerleri olarak metinlerde yer almaktadır. Sanatçılar bu bölgelerin tabii güzelliklerini, kültürel değerlerini, yaylaya ait kültürel öğeleri ele almışlardır. Yaylaların doğal güzelliklerinin anlatıldığı yerler, insanların yayla hayatına ait gözlemler, yaylada sosyal hayata dair tespitler sanat eserlerine yansımıştır.

Bu çalışmalar esnasında sanatçılarımızın roman hikâye ve şiirlerinde Bektaş yaylasına ait tespitler, yaylalarımıza ait genel değerlendirmeler, insan ve tabiat birlikteliğine ait hatıralar yer alacaktır. Yaylalarla ilgili edebi ürünler tematik olarak tasnif edilecek ve değerlendirilecektir. Bu tespitlerden hareketle yaylalarda sosyal hayat, doğal güzellikler, insanlar arası ilişkiler ilgililerin dikkatine sunulacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, sanatçı, mekân, sosyal hayat.

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakùltesi, nazim.elmas@giresun.edu.tr

TRABZON MANİLERİNDE YAYLA HAYATI

PLATEAU LIFE IN TRABZON "MANIS (A TRADITIONAL TURKISH QUATRAIN FORM)"

Bekir ŞİŞMAN¹

Maniler; Anadolu'nun hemen her yerinde bilinen, söylenen, çeşitli vesilelerle icra edilen ve bazen farklı adlarla zikredilen; muayyen bir şekli olmasına rağmen bazen de farklı biçimlerde karşımıza çıkabilen, Anonim Halk Edebiyatımızın en yaygın nazım biçimlerinden biridir. Maniler bu özelliklerinin yanı sıra Anadolu insanının duygu ve düşüncesini, değer yargılarını, beklentilerini, sevinç ve hüznünü, sitemlerini, ilençlerini, sevgilerini ve yaşam biçimlerini en iyi yansıtan türlerden biridir.

Bu çalışmada "Manilerimiz ve Trabzon Manileri, Trabzon Halk Kùltürü, Trabzon Bölgesi Halk Musikisine Giriş, Trabzon Manilerinde Sosyal Hayat" gibi yazılı kaynaklarda yer alan ve yöreden daha önce derlenmiş olan yüzlerce mânî incelenmiştir. Bu maniler arasında Karadeniz Yöresindeki yayla hayatını, yayla kùltürünü, yayla şenliklerini, yayla havasını, yayla insanını kısaca Doğu Karadeniz Yaylacılığını konu olarak ele alan çok sayıda mânî tespit edilmiştir. Bu maniler içerik açısından incelenerek bir tasnife gidilmiş ve bu manilerin yayla hayatını ne denli ele aldığı ve yayla hayatının hangi özelliklerini öne çıkardığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Mânî söyleyen kişiler elbette söyledikleri manilerde yaşadıkları yörenin özelliklerini, tarihi, sosyal ve kùltürel değerlerini bu metinlere de yansıtmaktadırlar. Böylelikle icra ortamının metne bir tür yansıması diyebileceğimiz bir gerçeklikle yaylaların ağacı, çimeni, sisi, dumanı, soğuk suyu, tozu, buzu, kızı, ayranı, çorbası, obası, eğlencesi ve çeşitli insan tipleri bu mânî metinlerinde kendilerine yer bulabilmektedir. Böylelikle metnin ve icra bağlamının iç içe geçtiği olgusundan hareketle, her metnin icra edildiği icra ortamında izler taşıdığı gerçekliği bir kez daha ortaya çıkmış olmaktadır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Mânî, Trabzon, yaylacılık, kùltür, yayla hayatı.

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakùltesi, bsisman@omu.edu.tr

DERİN EKOLOJİ BAĞLAMINDA AHMET KUTSİ TECER'İN ŞİİRİ VE MEKÂN OLARAK YAYLA

POETRY OF AHMET KUTSİ TECER IN CONTEXT OF DEEP ECOLOGY AND PLATEAU AS A PLACE

Taner TURAN¹

İnsanlar her daim çevrenin bir parçası olarak yaşayışını sürdürmek zorundadırlar. Bu zorunluluk ise insanı, çevresinde olan öğelerle ilişki kurmaya iter. Bu ilişki en nihayetinde hem insanı hem de ilişki kurulan öğeleri değiştirecek ve şekillendirecektir. Bu bağlamda insanın yaratılışından beri en çok ilişki içerisinde olduğu ve kendisini değiştiren ve şekillendiren öge doğadır. Derin ekolojistler de bu ilişkiyi de göz önünde bulundurarak derin ekolojinin içerisine hem canlı hem de cansız çevre öğelerini dahil ederek onların birbirleriyle olan ilişkilerini ele alır. Çünkü onlara göre insan doğası, doğadan asla ayrı düşünülemez. Bu yüzden de derin ekolojistler insan ve çevre arasındaki ayrımın suni olduğunu düşünürler ve insan merkezci bir anlayışın karşısında dururlar ki bu da derin ekolojiyi, sığ ekolojiden ayırır. Çünkü derin ekoloji doğanın yalnızca araçsal bir değere sahip olduğunu düşünmez ve tüm canlıların değerli olduğunu savunur. Derin ekolojinin bu canlı merkezli yaklaşımını en nihayetinde edebiyat da yankı bulmuştur ve Türk edebiyatında da bu bağlamda değerlendirilmeye müsait pek çok metin bulunmaktadır ki Ahmet Kutsi Tecer'in şiirleri de bu bağlamda dikkati çeken metinlerdir. Çünkü Tecer, bu şiirlerinde doğa sevgisini ve doğada yaşama arzusunu vurgulamış, doğayla özdeşim kurmuş, köy ve köylü yaşantısını şiirselleştirmiş ve bu bağlamda ayrı bir mekân olarak yaylayı ele almıştır. Bu çalışmada öncelikle derin ekoloji üzerinde durulacak, ardından bilhassa derin ekoloji bağlamında Ahmet Kutsi Tecer'in tabiat konulu şiirleri ve şairin bu şiirlerde bir mekân olarak yaylayı nasıl kullandığı ele alınacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Derin Ekoloji, Ahmet Kutsi Tecer, yayla, doğacıl şiir.

¹ Arş. Gör., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, tanerturan@osmaniye.edu.tr

YAYLA KÜLTÜRÜNDE KADIN İŞİ – ERKEK İŞİ ALGISI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA: AŞAĞI ÇAĞRANKAYA YAYLASI ÖRNEĞİ

A STUDY ABOUT PERCEPTIONS OF WOMEN’S WORK – MAN’S WORK IN TRANSHUMANCE CULTURE: EXCAMBLE AŞAĞI ÇAĞRANKAYA YAYLASI

Didem Ayça KARAGÖZ¹
Aslıhan HAZNEDAROĞLU²

Yaylacılık, bugün geleneksel dokusunu kaybeden halk kültürünün önemli bir kesitidir. Yaylaların giderek üretim merkezlikten uzaklaşıp tüketim merkezine evrilmesini sadece modern hayatın getirdiği konfor ihtiyacı ve ekonomik durum açısından değerlendirmek eksik bir yaklaşımdır. Yaylacılığı insan emeği ve iş bölümü açısından sorgulamak, kadının ve erkeğin bu sistemdeki yerini ve sorumluluklarını yeniden ele almayı gerektirmektedir. Bu dikkat, yaylacılığın sürdürülebilirliğine ümitli bir katkı olacaktır kanaatindeyiz. İş bölümünde yeni bir ölçü ortaya konulması, erkeğin de yayla işlerinde üretime katılıp daha fazla varlık göstermesi, yayladaki üreticiliğin bitmesini durduracak önemli bir seçenektir.

Kadın ve erkeğin toplumdaki konumlanışlarıyla ilgili bir kavram olan “toplumsal cinsiyet”, sosyal hayattaki duruşu olduğu kadar günlük işlerdeki iş bölümünü, görev ve sorumlulukları belirler. Biz bu çalışmamızda fitraten “erkekten daha dayanıksız, zarif ve ince” olduğu kabul edilen kadının yaylalarda üstlendiği ve hayvancılıkla ilgili faaliyetler üzerine eğildik ve kadının ve erkeğin yayladaki bu görevleri ne şekilde değerlendirdiğine özellikle mercek tutmak istedik. Aşağı Çağrankaya Yaylası özelinde yapılan ve yaylacıların görüşlerinin değerlendirildiği çalışmamızda kadın işi – erkek işi ayrımının yaylacılığın devamı açısından bir anlam taşıdığını gözlemledik. İşlerin üstlenilmesine yönelik gelenekten gelen algılayışın kadın erkek arasındaki hiyerarşik anlamla biçimlenmesi, ancak bu hiyerarşik anlamlandırmanın özellikle kadınlar tarafından giderek sorgulanır hale gelmesi çalışmamızın önemli bir bulgusudur. Kültürün dayattığı iş bölümü algılayışının ve gelecek nesille ilgili beklentilerin yaylacılığın devamı açısından kritik bir önem arz ettiği görülmektedir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Kadın işi, iş bölümü, yaylacılık, inek bakımı, sosyal görünülük

¹ Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, ikizdere@ikizdere.com

² Öğretim Görevlisi, Düzce Üniversitesi, aslihankaragoz@duzce.edu.tr

YAYLA TURİZMİNİN EKONOMİK KALKINMADAKİ ROLÜ VE YAYLACILIĞIN KùLTÜREL DÖNÜŞÜMÜ: GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ

THE ROLE OF PLATEAUS TOURISM IN ECONOMIC DEVELOPMENT AND CULTURAL TRANSFORMATION OF PLATEAUS: THE CASE STUDY OF GİRESUN

Hakan SİPAHİ¹
Nihal Arıcan KAYGUSUZ²
Kurtuluş Yılmaz GENÇ³

Yaylalar geçmişten günümüze kùltürümüzün bir parçası olarak yörede yaşayanların ekonomik olarak yaylacılık faaliyetlerini sürdürdüğü alanlar olarak bilinmektedir. Bu alanlar insanların kent ortamından uzaklaşmalarını sağlayan doğal yapısı ve özgün kùltürü ile günümüzde daha da ilgi görmektedir. Aynı zamanda yaylaların hem fiziki hem kùltürel açıdan taşıdığı değerler bölgesel ekonomik kalkınma açısından oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bölgesel kalkınmada turizm kaynaklarının etkin kullanılması noktasında yayla turizmi önemle üzerinde durulması gereken bir konu olarak görölmektedir. Bu araştırmada, Giresun ilindeki yaylalar özelinde yayla turizminin ekonomik kalkınmadaki rolü, yaylacılığın dönüşüm sürecinin kùltürel boyutta değerlendirilmesi ve bu hususta çözüm önerileri sunulması amaçlanmaktadır. Araştırmada bölgesel kalkınma, yaylacılık ve yayla turizmi kavramları ele alınarak, yayla turizmi ile ilgili literatürde yapılmış çalışmalara yer verilmiştir. Daha sonra Giresun ilinin yayla turizmi noktasındaki mevcut durumu, gelen yerli ve yabancı turist sayıları, turistlerin harcamaları gibi bir takım ekonomik göstergelere bakılarak ortaya konulmuştur. Araştırmada Giresun ilindeki yaylaların bölgesel kalkınma bağlamında ele alınması, yaylaların mevcut potansiyelinin ortaya konulmasına ve bu alanlara ilişkin farkındalığın daha da artmasına katkı sunmaktadır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, Yaylacılık, Giresun İli

¹ Doktora Öğrencisi, Giresun Üniversitesi/SBE, İşletme ABD, hakansph@gmail.com

² Doktora Öğrencisi, Giresun Üniversitesi/SBE, İşletme ABD, nicem_kaygusuz@hotmail.com

³ Doç. Dr., Giresun Üniversitesi/İİBF, İşletme Bölümü, kyilmazgenc@gmail.com

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KIRSAL GİRİŞİMCİLİK: KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

RURAL ENTREPRENEURSHIP IN THE WORLD AND TURKEY: PROBLEMS AND SOLUTIONS PROPOSALS

Hakan SİPAHİ¹
Kurtuluş Yılmaz GENÇ²

Kırsal girişimcilik, kırsal alanda yaşayanlar tarafından girişimcilik faaliyetlerinin yürütülmesi olarak adlandırılabilir. Kırsal girişimcilik hem girişimcilik hem de kırsal alanlar için sürdürülebilir bir değer yaratmaktadır. Günümüzde birçok ülkede kırsal alanlarda yeni iş fırsatlarının belirlenmesi, iş alanları yaratılması ve kırsal girişimcilik faaliyetlerinin artırılması amacı ile ilgili alanda başarılı iş fikirlerini dönüştürmek için çeşitli politikalar ve teşvik programları yürütölmektedir. Bu çalışmanın amacı, kırsal kalkınma bağlamında kırsal girişimciliğin gelişim sürecini araştırmak, kırsal girişimcilikle ilgili çeşitli sorunları tanımlamak ve kırsal girişimciliğin önemini analiz etmektir. Buna ek olarak, çalışmada kırsal kalkınmanın temel göstergeleri doğrultusunda farklı ölkelerde kırsal girişimciliğin geliştirilmesinde karşılaşılan sorunlara ve çözüm önerilerine odaklanılmıştır. Son yıllarda Dünya'da kırsal girişimcilik alanında gelişim gösteren ölkelerle, kırsal girişimciliğin Türkiye'deki gelişim sürecinin baz alınarak karşılaştırmalı olarak incelenmesi ise çalışmanın önemini oluşturmaktadır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Girişimcilik, kırsal girişimcilik, kırsal kalkınma

¹ Doktora Öğrencisi, Giresun Üniversitesi/SBE, hakansph@gmail.com

² Doç. Dr., Giresun Üniversitesi/İİBF, kyilmazgenc@gmail.com

GÖLE'DE (ARDAHAN) YAYLACILIĞIN EKONOMİK BOYUTU

ECONOMIC DIMENSIONS OF TRANSHUMANCE IN GÖLE (ARDAHAN)

Harun Reşit BAĞCI¹

Hediye KILIÇ²

Bu çalışmada Göle'de yaylacılık faaliyetlerinin yöre ekonomisine etkileri araştırılmıştır. Kuzeydoğu Anadolu'da, yer alan Ardahan'ın en kalabalık ilçesi olan Göle, kuzeyden Ardahan merkez, güneybatıdan Olur (Erzurum), güneyden Şenkaya (Erzurum) ve Selim (Kars), doğudan Susuz (Kars), kuzeybatıdan Ardanuç (Artvin) ilçeleriyle komşudur. Çalışmanın amacı; Göle'de yaylacılıkla bağlantılı ekonomik faaliyetleri coğrafi perspektifle açıklamaktır. Bu amaçla; arazi çalışmaları yapılmış, yaylacılık faaliyetlerine katılan vatandaşlarla görüşülmüştür. Ardahan İli ve Göle İlçesinde tarım, hayvancılık, sanayi, ticaretle ilgili resmi, özel kuruluşlar ve TÜİK'den veriler temin edilerek yorumlanmıştır. Yörenin doğal ortam özellikleri CBS teknikleriyle analiz edilerek görselleştirilmiş, ekonomik yapıya etkileri açıklanmıştır. Bu veri tabanından yola çıkarak yaylacılığın yöre ekonomisine katkısını artırmaya yönelik planlamalar yapılmıştır.

Bulgulara göre, Göle'de doğal ortam özellikleri, tarım başta olmak üzere ekonomik faaliyetleri sınırlandırmaktadır. Yörede tarım geçimlik ve hayvancılığı destekler nitelikte yapılmaktadır. Mera olarak tanımlanabilecek arazilerin ilçe yüzölçümüne oranının %47 olmasına bağlı olarak büyükbaş hayvancılık temel geçim kaynağıdır. Yörede Haziran sonunda yaylalara çıkılmakta, en geç Ağustos sonu Eylül başında dönülmektedir. Yılın en sıcak dönemi olan bu devrede bile yaylalarda sıcaklık değerleri 11°C-12°C civarındadır. Bu süreçte taze otlarla kaplı çayırarda otlayan hayvanların et ve süt verimi artmakta, beslenme maliyetleri düşmektedir. Yayla meskenlerinin aşhane olarak adlandırılan bölümünde süt kısmen işlenebilmektedir. Yaylacılar ihtiyaç fazlası ürünlerini ilçe merkezinde bulunan mandıralara satmakta veya pazarlara götürmektedir. Göle İlçesinde 11 adet küçük çaplı mandıra, 1 adet mezbaha bulunmaktadır. Bu tesislerde çalışan işçi sayısı mevsimlere göre değişmekte kışın 60, yazın 300 kişiyi bulmaktadır. Yörede hayvansal ürünleri işleyen tesisler arasında kooperatifleşme yoktur. Yöre halkı ve tesislerin ürettiği ürünlerin sunulabileceği pazarlar ise sınırlıdır.

Sonuç olarak, Göle ekonomisinde yaylacılık faaliyetlerinin önemli olduğu ancak, pek çok ailenin yaylacılık faaliyetlerini geçimlik yaptığı, hayvansal ürünlerin işlenmesi, depolanmasında kullanılabilecek tesis sayısı ve niteliklerinin yetersizliği, pazar alanlarının kısıtlılığı gibi nedenlerle gelirin potansiyelin altında olduğu saptanmıştır. Yörede yaylacılığın ekonomiye katkısını artırmak için kooperatifler kurularak geliştirilmeli, modern üretim ve depolama tesisleri kurulmalıdır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Göle, yaylacılık, ekonomi, mandıra, mezbaha.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Fen Edebiyat Fakültesi, harun.bagci@omu.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Fen Edebiyat Fakültesi, klc75ardhn@gmail.com

YAYLALARDAKİ TURİZM VE REKREASYON FAALİYETLERİNE YÖNELİK YEREL HALKIN BAKIŞ AÇISININ DEĞERLENDİRİLMESİ: GİRESUN KENTİ ÖRNEĞİ

EVALUATION OF LOCAL PEOPLE'S PERSPECTIVE FOR TOURISM AND RECREATION ACTIVITIES IN THE HIGHLANDS: GİRESUN CITY EXAMPLE

İbrahim SEZER¹
Ünsal BEKDEMİR²

Yaylalar, son yıllarda klasik yaylacılık faaliyetlerinin yanı sıra turizm ve rekreasyon faaliyetlerine yönelik kullanımlara da ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle yaylaların bulunduğu illerde yaşayan yerel halk da turizm ve rekreasyon faaliyetlerine katılım göstermektedir. Bu durum bu faaliyetlerin gelişmesinde, yaylaların doğal, beşerî ve ekonomik durumundaki meydana gelen değişimlerde, yayla ortamlarının şekillenmesinde önemli etkiler yapabilmektedir. Bu bağlamda özellikle yaylaların bulunduğu bölgelerde yaşayan ve ev sahibi toplum olarak niteleyeceğimiz yerel halkın yayla turizmi ve rekreasyon faaliyetlerine yönelik tutum ve davranışlarının ortaya çıkarılması da önemli hale gelmektedir.

Giresun ili de yaylalar bakımından oldukça zengin bir il olarak, yayla turizminin ülkemizdeki gelişme gösterebileceği, potansiyeli yüksek illerden birisidir. Giresun Kenti ve yakın çevresinde yaşayan insanlar da yayla turizmi ve rekreasyon faaliyetlerine de katılım göstermektedirler. İşte biz de bu çalışmamızda, Giresun kentinde yaşayan insanların, yaylalardaki turizm ve rekreasyon faaliyetlerine katılım durumları, bu faaliyetlere yönelik bakış açılarının tespit etmeye gayret ettik. Çalışmamızda Giresun il merkezinde yaşayan basit tesadüfi yöntemle belirlenmiş 370 kişiye 2019 yılı bahar ve yaz döneminde yüz yüze anket uygulanmıştır. Anketimiz SPSS 17.0 programıyla analiz edilmiştir. Anket çalışmamızda elde ettiğimiz verilere göre; Giresun kentinde yaşayan halkın yaylaları en çok yaz mevsiminde tercih ettikleri, birden fazla sayıda ziyaret ettikleri, aile, akraba ve arkadaş gruplarıyla yaylaları gezdikleri, yaylalarda bir gün ve daha az sürelerde kaldıkları, yaylalara yapılan ziyaretten tatminkar oldukları, piknik yapma, temiz hava ve suyundan istifade etme gibi amaçlarla yaylalardan yararlandıkları, ulaşım, konaklama, güvenlik, tanıtım gibi hususlarda bazı sorunlar tespit ettikleri anlaşılmaktadır. Kent halkının bu görüşlerinin ildeki yayla turizmi ve rekreasyon faaliyetlerinin sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesine katkılar yapmasını temenni ediyoruz.

Anahtar sözcükler/Keywords: Halk, bakış açısı, turizm.

¹ Doç. Dr. Giresun Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi, ibrahimsezer@mynet.com

² Prof. Dr. Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, unsal.bekdemir@giresun.edu.tr

KASTAMONU KAZASI YAYLAKLARI (1487-1582)

KASTAMONU ACCIDENT PLATEAUS (1487-1582)

Sibel KUNDAKÇI¹

Yeryüzünde insanlar, yaşadıkları coğrafi çevrenin doğal kaynaklarından faydalanarak hayatlarını sürdürebilmişlerdir. Bu doğal kaynaklar sayesinde hayvan yetiştirmişler ve tarım yapmışlardır. Toplumların kültürleri de kendi bölgelerinin şartları içinde oluşmuştur. Türkler, Ural Altay dağları arasında uzanan bozkır bölgesinde hayvancılığa dayanan geçim tarzı ile bozkır konar-göçerliliğini meydana getirmişlerdir. Bu bozkır hayatı içinde göçebe ya da yarı göçebe yaşayan Türkler, Anadolu'ya geldikten sonra Anadolu'nun coğrafi şartları gereği tarıma elverişli toprakları sayesinde yerleşik hayata geçmişlerdir. Ancak, Orta Asya'dan getirdikleri yayla ya da yaylacılık kültürü hiçbir zaman kaybolmamış ve hatta günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Bu bağlamda, bildiri konusu, 1487 ile 1582 yılları arasında Kastamonu Kazasında var olan yaylakları tespit etmek ve bunların hangi cemaat ya da Yörüklere tahsis edildiğini belirlemektir. Kastamonu ve civarı Türklerin Anadolu'yu yurt tutunmalarından sonra en çok yerleştikleri yerlerden biri olmuştur. Özellikle Moğol istilasından sonra doğudan batıya doğru göç eden Türkmenler, Kastamonu ve civarında toplanmış ve bölgeye yerleşmişlerdir. Çalışmanın kaynakları tahrir defterleridir. Tahrir, Osmanlı maliye teşkilatında vilayet ve sancaklarda vergi tespiti amacıyla gerçekleştirilen sayımları ve bu sayımların kaydedildiği defterleri ifade etmektedir. Sancak ve kazalarda vergilendirilebilir her şey bu defterlere kaydedilmiştir. Kastamonu sancağında ilki bölgenin Osmanlı hâkimiyetine geçmesinden sonra olmak üzere farklı tarihlerde tahrirler yapılmıştır. Kastamonu'ya ait olan elde mevcut ilk mufassal tahrir defteri 1487 tarihlidir. İkinci mufassal tahrir defteri 1560 tarihli olmakla birlikte defterde Kastamonu merkez kazası bulunmamaktadır. Üçüncü mufassal tahrir defteri ise 1582 tarihlidir. Bildirinin ana kaynağı, 1487 ile 1582 tarihli mufassal tahrir defterleridir. Bu defterlerin değerlendirilmesi neticesinde Kastamonu sancağının merkez kazası olan Kastamonu Kazasına tabi olan köylerde bulunan yaylaklar hakkında bilgiler verilecektir. Böylece günümüzde de devam eden yaylacılık kültürünün geçmişi XVI. yüzyıllarda Kastamonu'da aranacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Kastamonu Kazası, yaylak, Resm-i Yaylak

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi, skavakli@kastamonu.edu.tr.

EVLIYA ÇELEBİ’NİN ESERİNDE YAYLA YAŞAMI

UPLAND SETTLEMENT LIFE IN EVLIYA ÇELEBİ’S TRAVEL BOOK

Mehmet ÖZMENLİ¹

Yayla sözlük karşılığı olarak; dağlık, yüksek yerlerde, kışları yaşam koşulları zor olduğu için genellikle boş kalan, yazları havası serin ve güzel, suyu, otu bol olduğu için geçici olarak bir süre oturulan ve hayvancılık iktisadi faaliyetlerin ağırlıklı olarak yapıldığı yer diye tanımlanmaktadır. Yayla ve yaylacılık Türk kültür tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu coğrafi alanların bilinmesinde gezginlerin önemli bir katkısı bulunmaktadır. Türk gezginlerinin en önemli bir şahsiyeti olan Evliya Çelebinin yazdığı eseri taranmak biçiminde gerçekleştirdiğimiz bir çalışma olacaktır.

Kültür ve edebiyat tarihimizde gezgin denince ilk akla gelen kişilerin başında olan Evliya Çelebi’nin 1635 yılında İstanbul’un çeşitli yöreleriyle başlayan bu gezileri yaklaşık elli yıl sürer. Osmanlı coğrafyasının pek çok yerini gezen ve gördüklerini kaydeden Evliya Çelebi; Anadolu’dan Rumeli’ye, Kafkaslardan Suriye, Irak ve Mısır’a kadar Osmanlı topraklarını bazen defaten gezmiştir. Yaylalar, Seyâhatnâme’de özel olarak ve tekrarlanarak zikredilmektedir. Evliya Çelebi’nin seyahati sırasında uğradığı yaylalar hakkında verdiği özenli ve düzenli bilgiler, pek çok konunun aydınlanmasında anahtar niteliğine sahiptir. Onun çeşitli vesilelerle kimi zaman hakkında geniş bilgi verdiği kimi zamansa yalnızca adını anmakla yetindiği (bugün isimleri bilinen ya da kaybolan) yer adlarının yerlerinin belirlenmesi sırasında da Seyahatname en önemli kaynaklardan biridir.

Çalışmamızda sınırlama yapmak suretiyle yaylaların insan ve bütün canlılar üzerindeki olumlu yararlarını anlattığı bölümler değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Evliya Çelebi, Yayla, Anadolu, Toponomi

¹ Doç. Dr., Giresun Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi, mehmetozmenli@hotmail.com

GİRESUN İLİ BULANCAK İLÇESİ YÖRESEL KOLAN DOKUMASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION ON THE LOCAL GIRTH WEAVING OF BULANCAK DISTRICT OF GİRESUN PROVINCE

Derya ASLAN¹
Nurdan KUMAŞ ŞENOL²

Toplumların kültürel birikimlerinin birer dışa vurumu olarak nitelendirilen el sanatları; özellikle Anadolu insanının sanattaki yetenek ve becerisiyle bir araya gelerek bugüne kadar varlığını sürdürebilmiştir. Halkın maddi kültürünü oluşturan el sanatlarından biri olan kolan dokumacılığı ise geleneksel yöntemlerle yapılan üretimi ile günlük ihtiyaçların karşılanması çerçevesinde Bulancak ilçesinin yayla ve köylerinde hala işlevsel olarak kullanılmaktadır. Hayvancılık ile uğraşanların kışa hazırlık için yaz aylarında gittikleri yaylalarda otlarını biçip kurutarak kolanla sırtlarında taşıdıkları veya hayvanlarını otlatmak için kolana bağladıkları bilinmektedir. İşlevselliğinin yanı sıra Bulancak ilçesinin yaylalarında kolan ipinin motif ve desenlerine de ayrı bir önem verilerek dokunduğu belirlenmiştir. Araştırmanın kapsamında Giresun'un Bulancak ilçesinin yaylalarında ki kolan dokumacılığı incelenmiştir. Verileri, alan araştırma yöntemiyle tespit edilen bu çalışma Giresun ili Bulancak ilçesinde yöresel “kolan dokumacılığı” yapan ustaların envanterlerini ortaya koymuştur. Çalışma ile birlikte Giresun ili Bulancak ilçesi özelinde ön plana çıkan yöresel kolan dokumacılığının üretim farklılıkları üretimi yapan ustalar ile değerlendirilmeye tabi tutularak özellik ve kullanım alanları bakımından açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Bulancak, yaylacılık, el sanatları, dokuma, kolan

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, derya.aslan@giresun.edu.tr

² Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, nurdan.senol@giresun.edu.tr

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS: YAYLA ŞENLİKLERİ VE FOLKLORİK İŞLEVLERİ

INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE: YAYLA FESTIVALS AND FOLKLORIC FUNCTIONS

İlker AVCIOĞLU¹
Fatma GONCA²

Yayla şenlikleri, geçmişten günümüze Türk topluluklarının göçebe yaşam tarzlarının bir sonucu olarak ortaya çıkan ve günümüze kadar ulaşan kültürel bir olgudur. Köklü, zengin ve dinamik bir kültürel öge olan yayla şenlikleri, somut olmayan kültürel miras envanterinde “Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Festivaller” grubuna dahil edilmektedir. Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, 17 Ekim 2003 tarihinde UNESCO’nun 32.Genel Konferansı’nda kabul edilmiş ve Türkiye Cumhuriyeti 27 Mart 2006 tarihinde sözleşmeye resmen taraf olmuştur. Bu çalışmada, somut olmayan kültürel miras bağlamında yayla şenlikleri ve yayla şenliklerinin folklorik işlevleri ele alınmıştır. Toplumun gruplar halinde örgütlendiğini ve her bir grubun toplumun sürekliliğine hizmet ettiğini savunan işlevsel halk bilimi kuramları, hem dünyada hem de ülkemizde yapılan folklor araştırmalarında yaygın olarak kullanılan teorilerdendir. İşlevsel halk bilimi kuramlarının önemli temsilcilerinden William Bascom’un 1954 yılında yayınlanan “Folklorun Dört İşlevi” adlı makalesi ile tespit ettiği; folklorun hoş vakit geçirme, eğlenme ve eğlendirme; değerlere, toplum kurallarına ve törelere destek verme; eğitim veya kültürün gelecek kuşaklara aktararak eğitilmesi; kişisel ve toplumsal baskılardan kaçıp kurtulma işlevlerinin tamamının yayla şenlikleri seronomilerinde gerçekleştiği görülmüştür.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla Şenlikleri, somut olmayan kültürel miras, işlevsel halk bilimi kuramları.

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi / Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, ilker.avcioğlu@giresun.edu.tr.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, gonca.ftm55@gmail.com

SİS DAĞI YAYLACILIK GELENEĞİNDE KÜLTÜREL DEĞİŞİM

THE CULTURAL CHANGE IN SIS MOUNTAIN TRANSHUMANCE TRADITION

İbrahim BOZ¹

Sis Dağı Yaylası; Giresun, Gümüşhane ve Trabzon illerinin kesiştiği bir noktada bulunur. Bu bakımdan zengin bir kültüre sahiptir. Yaylacılık geleneği, sıcak yaz havalarında hayvan otlatmak, dinlenmek ve kültürel faaliyetlerde bulunmak üzere yapılan bir gelenektir. Sis Dağı yaylacılık geleneğinde ise tarım, hayvancılık ve üretimden ziyade yaylacılığın kültürel boyutu ağır basmaktadır. Sis Dağı yaylacılık geleneği günümüzde de varlığını canlı bir şekilde sürdürmektedir. Çünkü geleneksel unsurlar toplumun ihtiyacına cevap verdiği ve değişime ayak uydurduğu sürece varlığını sürdürebilir. Ancak değişimin geleneksel değerlerin özünü yitirmeden yaşanması gerekir.

Yaylalar, yöre halkının birlik ve beraberliğini sağlayan, kültürel değerlerin yaşatılmasına imkân tanıyan mekânlardır. Yaylacılık geleneğinin kayıt altına alınması, korunması ve yaşatılması gerekmektedir. Bunu sağlamak için gelenekte ortaya çıkan değişimin izlenmesi gerekir. İşte bu çalışmanın amacı Sis Dağı yaylacılık geleneğinde yaşanan değişimi ortaya çıkarmaktır. Çalışmada yazılı kaynaklardan yararlanma ve alan araştırma yöntemleri kullanılacaktır. Sis Dağı yaylacılık geleneğinde yaşanan hızlı değişim, nedenleri ve sonuçlarıyla ele alınacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Gelenek, yaylacılık, Sis Dağı Yaylası, kültür, değişim

¹ Doktora öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, ibrahim_boz28@hotmail.com

TÜRKÜLERDE YAYLA VE YAYLACILIK

HIGHLAND AND TRANSHUMANCE IN FOLKSONGS

Cengiz GÖKŞEN¹

Türkülerin en önemli özelliği halkın duygu ve düşüncelerini dile getirmesidir. Türk halkı, içinde bulunduğu durumlar ve yaşadığı olaylara bağlı olarak ortaya çıkan sevinçlerini, hüznlerini, ümitlerini, yeislerini, kabullerini, protestolarını türkülerde dile getirmiştir. Türküler sadece halkın duygu ve düşüncelerini değil, aynı zamanda halkın günlük hayatına ve yaşadığı coğrafyaya ait unsurları da yansıtır. Günlük hayatta yapılan işler, kullanılan eşyalar, yaşanan yerler türkülerde yer bulmuştur. Bu durum bugüne kadar böyle olduğu gibi, bundan sonra da böyle olacaktır. Bu yüzden bir bölgenin türkülerine veya bir halkın türkülerine bakarak o coğrafyada yaşayan insanların kültürel dokularını deşifre etmek mümkündür.

Yaylacılık, Türk kültüründe geçmişten günümüze varlığını devam ettiren olgulardan biridir. Geçmişte tarım ve hayvancılığın yaygın olduğu dönemde olduğu gibi bugün de ülkemizde yaylacılık devam eden bir olgudur. Hayvancılıkla uğraşan insanlarımız temelde hayvanlarına daha iyi besin alanları bulmak için yaylalara çıkarken, şehir merkezlerinde, özellikle Akdeniz coğrafyasında sahil kesiminde, yaşayanlar sağlıklı yaşamak için yaylalara çıkmaktadırlar. Kısacası yaylacılık Türk toplumsal hayatının bir geleneğidir. Bu bağlamda, yer adlarından bitki adlarına, yaylalarda yapılan çeşitli iş ve faaliyetlere kadar birçok unsur türkülerimizde yer almıştır. Bu durum, çevreyle insan arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından da manidardır. Bu bildiride, türkülere konu olmuş yaylalar ve bu yaylalarda yapılan faaliyetlerle ilgili tespitler yapılacaktır. Çalışmanın amacı, yaylaların türkülerimize konu oluş biçimini ve yaylaların insanlar üzerindeki etkilerini göstermektir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Türkü, yayla, yaylacılık, Türk kültürü

¹ Prof. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi/Fen Edebiyat Fakültesi, cengizgoksen@osmaniye.edu.tr

ÂŞIK FEYMÂNÎ'NİN ANLATTIĞI ÇUKUROVA ÂŞIK HİKÂYELERİNDE YAYLA

PLATEAU IN ÇUKUROVA TRANSHUMANCE IN FOLKTALE TOLD BY ÂŞIK FEYMÂNÎ

Anıl Oğuz BURKAY¹

Türkler, yüzlerce yıl konargöçer bir sistem içinde yaşamıştır. Konargöçer yaşamın getirdiği şartlardan dolayı tarımsal faaliyetlerden ziyade hayvancılığa ağırlık vermişlerdir. Bu durumun gereği hayvanlarının sağlığını korumayı temel vazife olarak benimsemişlerdir. Kışın ılık alanlarda yaşayan Türkler, havaların ısınması ile sığağa bağlı hastalıklardan korunmak, hayvanlarına daha bol ve taze otlaklar bulmak ve serinlemek amacıyla yaylak denilen platolara göçmüşlerdir. Bu yaşam biçimi Güneydoğu Anadolu ve Çukurova'nın belli bölgelerinde bugün de devam etmektedir. Çukurova'nın sığağı sadece hayvancılıkla uğraşanları değil bu bölgede şehirlerde yaşayan insanların da yazın yaylalara çıkmasını zorunlu kılmaktadır.

Çukurova'da yaşayan Türkmenlerin yaylak ve kışlak arasında yaptıkları göç faaliyetleri, etkisi günümüzde de devam eden yaylacılık kültürünü oluşturmuştur. Çukurova bölgesinde yaylaya göç işlemi bir süreçtir ve sosyokültürel değer taşımaktadır. Yaylacılık kültürü, sosyokültürel değerlerin bağlamı içinde folklorun sözlü anlatı türü olan âşık hikâyelerinde de kendini göstermektedir. Bu çalışmada Âşık Feymânî'nin Çukurova'da derleyip anlattığı âşık hikâyelerinden yola çıkarak, bölgede göçebe yaşam sonucu oluşmuş yaylacılık kültürünün, yerleşik hayatın ürünü olan ve Çukurova bölgesinde anlatılan âşık hikâyelerindeki izleri tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yaylacılık kültürü, Çukurova bölgesi, âşık hikâyeleri, Türkmenler

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, anlbrky80@gmail.com

SOSYO-KÜLTÜREL BAĞLAMDA GİRESUN YÖRESİ YAYLA VE KIYI MÜZİĞİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

COMPARATIVE ANALYSIS OF HIGHLAND AND COASTAL MUSIC IN GİRESUN REGION IN SOCIO-CULTURAL CONTEXT

Serdar ÖZDOĞAN¹
Samet KILIÇ²

Yaylacılık, hayvan otlatma ve tarım gibi ekonomik nedenlerle ortaya çıkmış, akabinde toplumların eğlence ihtiyacını da karşılayan kompleks bir yapı haline gelmiştir. Tarihi çok eski devirlere kadar uzanan yaylacılık günümüzde de devam eden bir gelenek haline gelmiştir. Yüzyıllar içerisinde yaylacılık uygulamaları beraberinde birçok kùltür ürününü doğurmuş ve geleceğe aktarımına vesile olmuştur. Bu geleneğinin önemli bir ayağını ise müzikal pratikler oluşturmaktadır.

Duygu ve düşüncelerin belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatı olarak tanımlanan müzik, aynı zamanda toplumların kùltürel belleklerini yansıtan en önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda müzik sadece ses malzemelerinden oluşan yalın bir yapı olmayıp aynı zamanda yaşamsal bir olgudur. Bu olgu toplumların sosyokùltürel dinamiklerini canlı kalmasını sağlayarak geçmişin mirasını yarınlara aktaran bir köprü vazifesi görür. Bu yönüyle müzikal pratikler kolektif belleğin ve sosyo-kùltürel yapıların iç dinamizmini oluşturmaktadır. Giresun yöresi bu bağlamda geçmişten günümüze birçok kadim kùltüre ev sahipliği yapmış bunun doğal sonucu olarak farklı müzikal yapılar ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla kıyı ve iç bölgelerdeki müzikal farklılık daha belirgin olarak görölmektedir.

Bu çalışmada derlenen ve literatür tarama çalışması sonrasında ortaya konulan müzik envanterlerinin kıyı ve yayla bağlamında karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Sosyo kùltürel ve etnik yapının küresel kùltürün gelişen teknolojinin kıyı ve yayla müziklerinin üzerindeki etkileri irdelenmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yaylacılık, müzik, Giresun, kùltür

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi/Devlet Konservatuvanı, serdar.ozdogan@giresun.edu.tr

² Dr. Öğretim Üyesi, Giresun Üniversitesi/Devlet Konservatuvanı, s.kilic@giresun.edu.tr

TÜRKİYE’DE YAYLA VE YAYLACILIK ÜZERİNE MEVZUAT DEĞERLENDİRMESİ

THE REGULATIONS ASSESSMENT ABOUT PLATEAU AND TRANSHUMANCE IN TURKEY

Nihal GÜNDOĞDU¹
Serhat SAATCİ²

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’de kadimden beri kullanıla gelen ve pek çok bölgemizde oldukça önemli bir ekonomik ve kültürel mekân unsuru olarak nitelendirebileceğimiz yaylalara ve yaylacılığa ilişkin mevzuat analizi yapmaktır. En başta belirtilmelidir ki yalnızca yayla alanlarının yönetimini içeren başlı başına bir kanun bulunmamakla beraber Yayla ve Yaylacılık Kanunu Teklifi 13/03/2012 tarihinde TBMM’ye sunulmuş; teklif doğrudan kabul edilmemiştir. Bu noktada söz konusu Kanun teklifi, 4342 Sayılı Mera Kanunu ve 28580 Sayılı Devlet Ormanlarındaki Yayla Alanlarının Tespiti ve İdaresi Hakkında Yönetmelik, çalışmada bütüncül bir şekilde değerlendirilecek temel mevzuat hükümleridir.

Bu tarz bir mevzuat analizi ile amaçlanan ise; önceleri hayvan yetiştiriciliği ve tarım gibi geleneksel amaçlarla kullanılan yaylaların şimdilerde turizm alanında da kullanılması ve turizm potansiyeli bakımından büyük önem arz etmesinin, mevcut hukuk kuralları çerçevesinde idare edilip edilemeyeceği üzerine çözümlemeler yaparak değerlendirmelerde bulunmak, yaylaların hukuksal niteliği üzerinde durmaktır. Çalışma boyunca temel odak noktası ise, yaylaların ve yaylacılığın sürdürülebilirliği için başlı başına yayla ve yaylacılığı ele alan bir kanun metnine ihtiyaç olduğu düşüncesidir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, yaylacılık, mera, komisyon.

¹ Serbest Avukat, Sinop Barosu, nihal.gundogdu@hotmail.com

² Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi/Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, serhatsaatci@hitit.edu.tr

GİRESUN MÂNİ SÖYLEME/TÜRKÜ ATMA GELENEĞİNDE YAYLA KÜLTÜRÜ

GİRESUN MANI SINGLE / THROWING FOLK SONGS YAYLA CULTURE IN TRADITION

İlker AVCIOĞLU¹
Fatma GONCA²

Yaylalar, Giresun ili ve çevresinde yöre halkının hayvan otlatmak, ticaret yapmak, hoşça vakit geçirmek ve dinlenmek amacıyla umumiyetle yaz aylarında ziyaret ettikleri serin ve yüksek konaklama yerleridir. Giresun yöresinde geçmişten günümüze; yaylaya çıkmadan önce yapılan hazırlıklar, yayla yoluna çıkılınca yapılan toplumsal uygulamalar, yayla şenlikleri ve bunlara bağlı inanışlar ve ritüeller, yaylacılık geleneğinin kültürel bir olgu olarak oluşmasını sağlamıştır. Bu kültürel olgu, yöre insanı tarafından mâni söylemek, mâni atmak, türkü atmak, atma türkü vb. isimlerle adlandırılan, Giresun mâni söyleme geleneğinde kendine yer bulmuştur. Mâniler, toplumsal hafızanın önemli örneklerinden olan ve kuşaktan kuşağa aktarılan anonim Türk halk şiirinin en eski ve en yaygın türüdür. Yöre halkı tarafından sevilerek söylenen yayla muhtevalı Giresun mânileri yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle derlenerek kayıt altına alınmıştır. Bu çalışmada, sözlü ve yazılı kaynaklardan tespit edilen yayla muhtevalı 76 adet Giresun mânisine yer verilmiştir. Araştırmanın, Giresun yaylacılık kültürünün canlı tutulmasına ve Giresun anonim halk şiiri örneklerinin sonraki kuşaklara aktarılmasına katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun, yayla kültürü, Giresun mânileri, halk kültürü, anonim halk şiiri.

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi / Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu,
ilker.avcioğlu@giresun.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, gonca.ftm55@gmail.com

YAYLACILIK KÜLTÜRÜNDE DÖNÜŞÜM: SULTANMURAT VE EĞRİSU YAYLALARI ÖRNEĞİ

TRANSFORMATION IN TRANSHUMANCE CULTURE: EXAMPLE OF SULTANMURAT AND EGRISU HIGHLANDS

Engin KABAN¹

Trabzon ili Çaykara ilçesi sınırları içinde bulunan Sultanmurat yaylası, çevresinde yer alan yaylaların ulaşım güzergahı üzerinde olması dolayısıyla, bu yaylalar için konaklama ve alış-veriş ihtiyaçlarının giderildiği bir merkez konumdadır. Osmanlı padişahlarından Sultan IV. Murat Han'ın, Erivan-Bağdat seferi esnasında ordusu ile birlikte burada Cuma namazını kılması dolayısıyla yaylaya "Sultanmurat" ismi verilmiştir. 2200 rakımlı Sultanmurat yaylası, aynı zamanda 1916 Osmanlı-Rus savaşına da sahne olmuş bir mekandır. Yayla merkezinin 1 km. güneyinde, savaşta şehit olan bir subay ve 70 erin metfun olduğu şehitliğin bulunduğu tepe "Şehitler Tepesi" olarak anılmaktadır. Şehitler Tepesi, yaylaya gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin özellikle uğradığı bir mekandır. Ayrıca şehitler her yıl 23 Haziran'da yapılan resmî törenlerle anılmaktadır. Yine her yıl 20 Ağustos tarihinde Sultanmurat yaylasında "Ağustos Yedisini" olarak ta bilinen geleneksel "Yayla Ortası" şenlikleri yapılmaktadır. Şenliklere yöre insanının yanı sıra, özellikle son yıllarda Arap turistlerden de önemli katılım olduğu gözlenmektedir. Eğrisu yaylası ise, Sultanmurat yaylasına 1 km. uzaklıkta olan ve Sultanmurat yaylasından farklı olarak homojen yapısıyla "oba" tabir edilen geleneksel yaylacılık faaliyetleri kapsamında kurulmuş bir yayladır. Sultanmurat yaylasına çok yakın olması nedeniyle yayla sakinleri günlük ihtiyaçlarını karşılamak ve vakit geçirmek üzere çoğunlukla Sultanmurat yaylasına gitmektedir. Yörede yaylacılık faaliyetleri 80'li yıllara kadar geleneksel biçimde sürdürülmüş, 80 sonrası yoğunlaşan köyden kente göç nedeniyle yaylacılık büyük ölçüde gerilemiştir. 2000'li yıllarla birlikte; gelişen yeni orta sınıfın bir yönelimi olarak yaylalar yeniden ilgi çekmeye başlamıştır. Yaylalara bu yeniden yöneliş, geleneksel ihtiyaç odaklı yaklaşımdan farklı olarak, yaylaların bir tatil mekânı, sayfiye yeri gibi görülmesi; yaylada kalış süresi ve yapılaşmanın da buna göre şekillenmesi sonucunu doğurmuştur. Bu bağlamda geleneksel yaylacılık ve yayla kültürünün önemli değişimlere uğradığı Sultanmurat ve Eğrisu yaylaları, anlamlı örnekler içermektedir. Nitel araştırmaya dayalı bu çalışmada, ekonomik gelişme ve sosyal değişimin yaylacılık ve yayla kültürü üzerinde gerçekleştirdiği dönüşümün ortaya konulması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Sultanmurat yaylası, Eğrisu yaylası, yaylacılık kültürü

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi/Eynesil Kâmil Nalbant MYO, 61engin28@gmail.com

URARTU SANATINDA GÖÇER KÜLTÜR İZLERİ

TRACES OF NOMADIC CULTURE IN URARTIAN ART

Elif MAMUR YILMAZ¹

Selahattin YILMAZ²

Anadolu’da yaygın olarak görülen göçer kültürü, temel geçim kaynağı hayvancılığa dayanan, konargöçer, yarı- göçer ve yaylacı topluluklar tarafından oluşturulmuştur. Bu göçer topluluklardan biri M.Ö. Birinci binin başlarında, özellikle hayvan yetiştirmesine elverişli olan Doğu Anadolu, Kafkasötesi ve Kuzeybatı İran ve çevresinde yaşam süren Urartular’dır. Dağlık bölgelerde ve yüksek yaylalarda yer alan bu uygarlık diğer bölgelere göre sosyal ve siyasal yönden daha yavaş ilerlemesine karşın, yaşam biçimlerini ve kültürlerini yansıtan çok zengin ve kendilerine özgü özellikleri olan çok değerli sanat eserleri yaratmışlardır. Bu araştırmanın amacı Urartular’ın ürettikleri, Anadolu göçer kültürün izlerini taşıyan sanat eserlerinden örnekleri analiz etmek, günümüz yaylacılık kültürüne etkileri hakkında çıkarımlar yapmaktır. Döküman tarama modeliyle desenlenen araştırmada Urartu Uygarlığı’yla ilgili yazılı ve görsel kaynaklar taranmış, ulaşılan sanat eserlerine ilişkin görseller sınıflandırılmıştır. Bu yapıtlar arasından yaylacılık kültürüyle ilişkili olan yapıtlar iki araştırmacı tarafından ikonolojik ve ikonografik olarak analiz edilmiştir.

Araştırmada çivi yazısını kullanan Urartular’a ait yapıtlarının önemli bir kısmının dinsel temalı eserler olduğu ve bunların çoğunluğunun da kitabelerden oluştuğu görülmüştür. Urartu yazıtları, taş levhalar, kaya blokları ve tapınak duvarlarında yer almaktadır. Çok tanrılı inanç sisteminin geliştiği Urartular’ın en çok bilinen tanrıları Milli Tanrı Haldi, Gök Tanrısı Teşeba ve Güneş Tanrısı Şivini’dir. Bunların dışında da birçok tanrısı bulunan Urartular bu tanrıları için güzel tapınaklar inşa etmişler, tapınakların içlerini süslemeler ve heykellerle zenginleştirmişlerdir. Anıtsal tapınakların duvarlarındaki resim ve kabartmalarda geometrik ve bitkisel motiflerle birlikte çeşitli hayvan sahneleri işlenmiştir. Çiçek ve geometrik motiflerle oluşturulan kompozisyonlar; kutsal ağacın iki yanındaki kanatlı cinler, kanatlı sfenksler, doğa üstü yaratıklar, kutsal hayvanlar üzerindeki tanrılar, hayvanlar arasındaki mücadele ve diğer hayvan sahneleri en çok işlenen konulardır. Kimi görsellerde tanrılarına çok sayıda hayvan kurban adadıkları görülmektedir. Araştırma sonuçları yüksek bir uygarlık düzeyine ulaşan Urartular’ın ileri düzeyde sanat eserleri ürettiklerini ve bu sanat eserlerinde kendilerine ve yaşam şekillerine has olan bazı stil özellikleri geliştirdiklerini, bütün bu sanat eserlerinde işlenen temalar arasında günümüz yaylacılık kültürüne gönderme yapan biçimlerin, simgelerin yer aldığını göstermiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Urartu uygarlığı, göçer kültürü, sanat eseri, Anadolu uygarlıkları

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, elifmamuryilmaz@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, sartyilmaz@gmail.com

GİRESUN YAYLALARI'NDA ANLATILAN “CADI EFSANESİ”NİN KÜLTÜREL BELLEK AKTARIMINA YÖNELİK ETKİSİ

THE EFFECT OF THE CADI LEGEND ON THE CULTURAL MEMORY TRANSFER IN GİRESUN PLATEAUS

Beyzanur YİĞİT¹
Elif MAMUR YILMAZ²

Efsaneler, anonim edebiyatımız içinde örneğine sıkça rastladığımız bir türdür. Bunlar günlük hayattaki birtakım değerlerin devamlılığını sağlamasının yanı sıra geleneklerin de nesilden nesile aktarılmasına etki eder. Efsaneler, insanları ahlaki ve dini yönden de etkisi altına alır. Toplumsal değerlerin efsaneler yoluyla yaşatıldığı ve insanları etkilediğine yönelik Giresun ve çevresinde anlatılan birçok ilginç efsane örnek gösterilebilir. Özellikle tekin olmayan yaratıklar olarak nitelendirilen cin, peri, cadı vs. gibi olağandışı yaratıklar ile ilgili olarak Giresun ve çevresindeki köy ve yaylalarda anlatılan efsanelerden birisi de “Cadı Efsanesi” olarak tanınır. Bu efsane yerli halk tarafından cadılarla ilgili olarak anlatılarak ve süreç içerisinde az çok değişerek günümüze kadar varlığını devam ettirmiş olmakla birlikte hakkında çok az araştırma yapılmıştır.

Bu araştırma Giresun ve çevresindeki köy ve yaylalarda anlatılan “Cadı Efsanesi” adlı efsaneyi farklı bakış açılarıyla inceleme ve efsanenin yöre insanları üzerinde günümüze değin nasıl bir etki yarattığını tespit etme amacını taşımaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında konu ile ilgili literatür taraması yapılarak, elde edilen verilerin yorumu yapılmıştır. Araştırma bulguları bu efsanenin göçebe bir toplum olan Orta Asya Türk kültürünün Anadolu’ya yerleşiminden sonra Şamanist inancın etkisindeki eski inanışlarını kültür içerisinde devam ettirmelerine bir örnek oluşturduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma bulgularından elde edilen verilerin bundan sonra yapılacak çalışmalara katkı sağlaması, bütün bu birikimin yeni nesillere aktarılmasında ve bu şekilde ortak kültürel bellek aktarımının oluşturulmasında etkili olması açısından önemli görülmektedir. Bu noktada sözlü kültür ürünlerinin disiplinler arası yaklaşımlarla incelenmesi, çeşitli edebi ürünler olarak yazıya geçirilmesi, değişik sanatsal üretimler yoluyla görsel betimlemeleri (resim, heykel, rölyef, özgün baskı resim, illüstrasyon, vb.) yapılarak geleceğe taşınması ve böylece yeniden yorumlanarak kalıcılıklarının sağlanması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler/Keywords: Cadı Efsanesi, Giresun, Giresun yaylaları, kültürel bellek, sanat eseri

¹ Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, beyza9765@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, elifmamuryilmaz@gmail.com

KÜLTÜREL DEĞİŞİM VE GELİŞİM SÜRECİNDE TAVŞANDAĞI YAYLARINDA YAYLACILIK KÜLTÜRÜ

CULTURAL CHANGE AND DEVELOPMENT PROCESS IN TAVŞANDAĞI UPLAND CULTURE

Seyfullah GÜL¹

Kırsal yerleşmelerin ekonomik çevresi içerisinde yer almakla birlikte yaylalar, ticari, sosyal ve kültürel işlevleri olan geçici yerleşim birimleridir. Ladik-Havza-Vezirköprü ve Suluova-Merzifon-Gümüşhacıköy depresyonu arasında KB-GD doğrultuda uzanan Tavşandağı (Taşandağı) üzerinde Merzifon, Havza, Vezirköprü ve Gümüşhacıköy ilçelerine bağlı köylerin kullandığı onlarca yayla bulunmaktadır. Araştırma sahasını; Tavşandağı'nın Kuzey yamaçlarında bulunan ve Havza ilçesine bağlı köyler tarafından kullanılan Ortaklar, Doğan ve Beyören yaylaları ile Vezirköprü ilçelerine bağlı köyler tarafından kullanılan Özyörük ve Boruk yaylaları oluşturmaktadır. Yaylalardaki ekonomik, sosyal ve kültürel yapı, mekâna ve zamana bağlı olarak bir değişim içerisinde. Ancak bu değişim, sosyal ve kültürel faaliyetlerde daha fazla görülmektedir. Tavşandağı yaylalarının yayla kültürlerini kültür coğrafyası açısından ele alan çalışma ile geçmişten günümüze yayla kültüründe meydana gelen değişimin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu değişimin nedenlerinin somut örneklerle ortaya konularak, geçmişten günümüze Tavşandağı yaylarındaki yayla kültürünün gelecek nesillere aktarılması da amaçlar arasındadır.

Çalışma nitel araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem kapsamında Tavşandağı'nda bulunan Ortaklar, Doğan, Beyören Özyörük ve Boruk yaylalarına çeşitli tarihlerde geziler yapılmış gözlemlerde bulunulmuş, fotoğraflar çekilmiş ve yaylacılıkla uğraşan insanlarla yarı yapılandırılmış soruları içeren görüşme formlarıyla veriler toplanmıştır. Ayrıca arşiv çalışmasıyla geçmişe yönelik fotoğraflar elde edilmiştir. Bu fotoğraflar ve görüşme formlarıyla toplanan verilerin betimsel analizle çözümlenmesi yapılmıştır. Böylece yayla kültüründe meydana gelen değişimin ortaya konulmaya çalışılmıştır. ArcGIS 10 programı ile yapılan haritalandırma ve masa başı çalışmaları ile çalışmaya son şekli verilmiştir.

Bulgular Tavşandağı yaylalarının yayla evleri, saklama kültürleri, yaylada yapılan faaliyetler ve şenlikleri ile kültürel açısından önemli yerler olduğunu göstermektedir. Ancak bu yaylalardaki yayla kültüründe geçmişten günümüze önemli değişiklikler olduğu da görülmektedir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Tavşandağı, yayla kültürü, kültürel değişim

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, seyfullah.gul@omu.edu.tr

AKDAĞ YAYLALARINDA (LADİK/SAMSUN) YAYLA VE YAYLACILIKLA İLGİLİ SORUNLAR

PROBLEMS RELATED TO TRANSHUMANCE AND UPLAND SETTLEMENT IN AKDAĞ PLATEAU (LADİK/SAMSUN)

Seyfullah GÜL¹

Yayla ve yaylacılık birçok farklı disiplin tarafından araştırmalara konu olan iki fenomen olgudur. Yayla, bir geçici yerleşme şekli olmakla birlikte üzerinde yapılan yaylacılık faaliyetleri sonucu ortaya çıkan mimari tarz, arazi kullanımı, ekonomik ve sosyo kültürel yapı gibi beşerî faaliyetler açısından da önem taşımaktadır. Bu beşerî faaliyetlerin uygulamasında ise birçok niteliksel ve niceliksel değişim ve sorunlar yaşanmaktadır. Mülkiyet ve yollar, su kullanımı, mera alanlarının azalması, otlatma, özgün mimari tarzda bozulmalar, tarımsal hayvansal üretim ve pazarlamayla ilgi sorunlar, kaçak yapılaşma gibi arazi kullanımıyla ilgili önemli sorunlar yaşanmaktadır. Ayrıca çevre kirliliği ve yaylacılık kültürünün yok olması gibi spesifik sorunlarla da karşılaşmaktadır. Akdağ sahip olduğu birçok yayla ile Ladik (Samsun), Suluova ve Taşova (Amasya) ilçeleri ve köylerinde hayvancılıkla uğraşan insanlar için önemli bir mekandır. Bu çalışmayla Akdağ üzerinde bulunan ve Ladik ilçesine bağlı köyler tarafından kullanılan Gürcü, Büyükızıoğlu, Küpecik, Aktaş ve Çakırgümüş yaylarında mülkiyet, arazi kullanımı, mimari yapının bozulması ve yaylacılık kültürünün değişimiyle ilgili yaşanan sorunların ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca bu sorunların nedenleri ve sonuçları somut örneklerle ortaya konularak olası çözüm önerileri sunulmuştur.

Çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem kapsamında Ladik ilçesine bağlı köyler tarafından kullanılan Gürcü, Büyükızıoğlu, Küpecik, Aktaş ve Çakırgümüş yaylarına çeşitli tarihlerde geziler yapılmış, gözlemlerde bulunulmuş, fotoğraflar çekilmiş ve yaylacılıkla uğraşan insanlarla yarı yapılandırılmış soruları içeren görüşme formlarıyla veriler toplanmıştır. Ayrıca arşiv çalışmasıyla yaylalardaki mülkiyet ve kullanım sorunlarıyla ilgili bilgiler derlenmiştir. Görüşme formlarıyla toplanan verilerin betimsel analizle çözümlenmesi yapılmıştır. Böylece yaylalarda yaşanan sorunlar yaylacılıkla uğraşan insanların ağzından aktarılmaya çalışılmıştır. Argis 10 programı ile yapılan haritalandırma ve masa başı çalışmaları ile çalışmaya son şekli verilmiştir. Çalışma ile Ladik ilçesine bağlı köyler tarafından kullanılan yaylalarda; yayla evlerinin mimari yapılarının bozulması, yayla evlerinin tapu sorunu, ilçeler ve köyler arasında otlakların kullanımıyla ilgili sorunlar, otlakların kullanımında devlete ödenen ücretle ilgili sorunlar, kaçak yayla evleriyle ilgili sorunlar özellikle yayla kültüründe meydana gelen değişimle ilgili birçok sorunun varlığı tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Akdağ, Ladik yaylaları, Yaylacılık, Yaylacılık sorunları.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, seyfullah.gul@omu.edu.tr

YAYLA VE YAYLACILIK BİBLİYOGRAFYASI

TRANSHUMANCE AND UPLAND SETTLEMENT BIBLIOGRAPHY

Muhammed ŞAKAR¹

Ülkemizde son yıllarda bilim alanındaki bibliyografya çalışmalarının artarak devam ettiğini görmekteyiz. Bu çalışmalar sayesinde bilim insanlarına ciddi kolaylıklar sağlandığını ifade etmek gerekir. Araştırmacılar yapılan bu çalışmalarla birlikte, yeni birçok kaynağa ulaştığı gibi tasnifi başkaları tarafından yapılmış kaynakları da eserlerinde kullanabilmektedir. Özellikle belli konular hakkında yapılan bibliyografya çalışmalarının ilim adamları tarafından daha çok tercih edildiğini de belirtmek gerekir.

Yaylalarımız; bitki örtüsü, yaban hayatı, dereleri, gölleri, çağlayanları, pınarları, obaları, doğal güzellikleri, folklorik unsurları, terminolojik kavramları, mesken tipleri, yaşam tarzları, tarihi dokusu, araç gereçleri ve birçok sosyo-kùltürel değerleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu bakımdan yaylalarımız, geçmişten günümüze insanların ve diğer canlıların yaşam alanı olarak süregelmiştir. Yaylalar aynı zamanda kùltür, sanat, edebiyat, iktisat, sosyoloji, eğitim, spor gibi insan hayatını yakından ilgilendiren unsurların yaşatıldığı yerlerdir. Ülkemizde ve dünyada yayla ve yayla kùltürü hakkında birçok bilimsel çalışmanın yapıldığı bilinmektedir. Yaylalar hakkında yapılan bilimsel çalışmaların daha derli toplu hale getirilebilmesi için bibliyografik bir çalışmaya ihtiyaç olduğunu ifade edebiliriz. Ayrıca bibliyografya çalışmaları sürekli yenilenmesi gereken çalışmalardan olduğu için de yeni eserler meydana getirildikçe yenilenmesi gereken çalışmalar olarak da bilinmektedir.

Bu bibliyografya çalışmasında yayla ve yaylacılık faaliyetleri ile ilgili daha önceden yapılan kitaplar, makaleler, yüksek lisans ve doktora tezleri ile tebliğlere yer verilmiştir. Bibliyografyada verilen çalışmalar beş ana başlık halinde ve eserler alfabetik sıraya göre künyesi verilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, yaylacılık, bibliyografya, bilimsel çalışma

¹ Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, muhammedsakar92@gmail.com

ZAMANA GÖRE YAYLA EVLERİNDE MEYDANA GELEN DEĞİŞİM VE GÜNÜMÜZDE YAYLA EVLERİNİN DURUMU

CHANGES IN YAYLA HOUSES BY TIME AND STATUS OF YAYLA HOUSES TODAY

Nizamettin OĞUZ¹

Mera, yaylak, kışlak ile umuma ait çayır ve otlaklar ile ilgili 4342 Sayılı Kanun'da Yaylak: *Çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yer*” olarak tarif edilmektedir. Ülkemizde yaylacılık kùltürü uzun yıllardır ilkbaharın başından sonbaharın ortalarına kadar devam eden bir yaşam kùltürüdür. Yaylacılık ailenin bir kısım bireylerinin daimî yerleşim alanından daha verimli ve nispeten serin yerlerde hayvancılık yapılması ve buna dayalı olarak ailenin kış besini olarak hayvancılık ürünlerinin üretimi ile hayvanların kış yiyeceklerinin temin edildiği bir durumdur. Yaylacılıkta ailenin iskânı için aile bireyleri ve hayvanları için asgari yaşam koşullarını sağlayan yayla evleri yapılmakta ve kullanılmaktadır.

Bu yayla evleri başlangıçta çok iptidai olarak yapılmışsa da zaman içinde ihtiyaçların artışına göre farklılık göstermiş ve zamanla çok farklı yayla evleri ortaya çıkmıştır. Günümüze gelinceye kadar oldukça değişime uğrayan yayla evleri son yıllarda hayvancılığın yavaş yavaş terk edilmesi ile birlikte yerini betonarme ve hayvancılıktan ziyade tatil ve turizm amaçlı yapılara bırakmaktadır. Bu bildiride Karadeniz Bölgesinde tespit edebildiğimiz eski ve yeni yayla evlerinin hangi ihtiyaçlarla yapıldığını ve günümüzde ki kullanım şekilleri örneklerle anlatılacak.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yaylacılık, yayla evleri, hayvancılık, yayla kùltürü, yayla turizmi

¹ Arşiv Uzmanı(emekli), nizamettinoguz@gmail.com

YAYLACILIKTA İMECE USULÜ UYGULAMALARIN SOSYO- KÜLTÜREL YAPIYA YANSIMALARI VE KATKILARI

REFLECTIONS AND CONTRIBUTIONS OF UNITY METHODOLOGY TO SOCIO-CULTURAL STRUCTURE IN TRANSHUMANCE

Samet KILIÇ¹
Serdar ÖZDOĞAN²

Yayla, yüksek rakımlarda akarsularla bölük düzlüklerin oluşmasıyla elde edilen coğrafi yapılara verilen addır. Çok eski dönemlerden günümüze bir yerleşim yeri olarak kullanılan yayla, yaz mevsiminde sıcakların artmasıyla oluşan bunaltıcı hava sonrası insanların serinlemek amacıyla kullandıkları yer, yine bu mevsimlerde ziraat yapmak ve hayvancılık faaliyetlerini gerçekleştirmek için uygun alanlardır. Yaylacılık faaliyetleri Türk milletin Orta Asya topraklarında yaşadıkları devirden günümüze kadar aktif olarak yaptıkları bir uygulamadır. Bu bağlamda yaylacılık uygulamaları etrafında kendine has birçok halk kültürü ürünü ortaya çıkmış ve çok eski çağlardan günümüze ulaşmıştır.

Kırsal topluluklarda köyün zorunlu ve isteğe bağlı iş yükünün eşit şartlarda emek birliğiyle gerçekleştirilmesi, birçok kimsenin toplanıp el birliğiyle bir kişinin veya bir topluluğun işini görmesi ve böylece işlerin sıra ile bitirilmesi anlamlarına gelen imece, insanların topluluklar halinde yaşamaya başlamasıyla toplumların yaşantılarında önemli bir yer etmiştir. Tarihsel süreci içerisinde bir kültür ortaya çıkarmış ve sosyo-kültürel anlamda önemli bir yapıya bürünmüştür.

İmece usulü yakın geçmişte Türk kültürünün her evresinde karşımıza çıkmaktaydı. Fakat gelişen teknoloji ve küreselleşen kültür ile bu yöntemin kullanımının azaldığı gözlenmektedir. Anadolu'da yaylacılık kültürü incelendiğinde imece usulü uygulamalarına halen sıklıkla rastlandığı görülmektedir. Bunun en önemli sebebi yaylacılık faaliyetlerinin konar-göçer yapıda olması ve imkanların kısıtlı çerçevede bulunmasından dolayı birlik beraberlik ihtiyacının doğmasıdır. Bu durumun tabii sonucu olarak yaylacılık kültüründe kullanılan imece usulü uygulamaların sosyo- kültürel yapısının incelenmesi, değerlendirilmesi ve geleceğe aktarımı adına pratikler geliştirilmesi elzemdir.

Bu çalışmada yaylacılık kültüründe yer alan imece usulleri uygulamalarının tespitleri derleme ve yapılan yayınların taranması şeklinde yapılmış, elde edilen sonuçların sosyo-kültürel yapıya etkileri irdelenmiştir. Yapılan çalışma ile imece pratiklerinin kültürün taşınması noktasında önerilere yer verilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yaylacılık, müzik, Giresun, kültür

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, s.kilic@giresun.edu.tr

² Öğr. Gör, Giresun Üniversitesi, serdar.ozdogan@giresun.edu.tr

GÖLE'DE (ARDAHAN) YAYLACILIK TRANSHUMANCE IN GÖLE (ARDAHAN)

Harun Reşit BAĞCI¹
Hediye KILIÇ²

Bu çalışmada Göle'deki yaylacılık faaliyetleri ele alınmıştır. Doğu Anadolu Bölgesinin, Erzurum Kars Bölümünde yer alan Göle, Ardahan'ın en kalabalık ilçesidir. Yıllık sıcaklık ortalamasının 5,1 °C olduğu Göle, deniz seviyesinden 2000 m yükseklikte, engebeli bir topografyaya sahiptir. İlçede doğal ortam özellikleri beşerî ve iktisadi faaliyetleri kısıtlamaktadır. Çalışmanın amacı; Göle'deki yaylacılık faaliyetlerini coğrafi perspektifle açıklamak, Türkiye'nin diğer bölgelerindeki yaylacılık faaliyetleriyle kıyaslayarak benzer ve farklı yönlerini tespit etmektir. Bu amaçla; arazi çalışmaları yapılarak, yaylalar ve ulaşım güzergâhları incelenmiş, yöre halkıyla görüşmeler yapılmıştır. CBS ve UA teknikleri kullanılarak uydu görüntüleri üzerinden çeşitli ölçümler yapılmıştır. Yörenin doğal ortam özellikleriyle ilgili çeşitli kuruluşlardan veriler temin edilerek, analizler yapılmış, yaylacılık faaliyetleriyle ilişkilendirilmiştir.

Bulgulara göre, Göle'de temel geçim kaynağı hayvancılıktır. İlçedeki 54 köyden 44'ü yaylacılık yapmaktadır. Yörede geniş alan kaplayan dağ ve platolar pek çok iktisadi faaliyeti zorlaştırırken üzerindeki meralarla yaylacılık açısından uygun koşullar ortaya çıkarmıştır. Yörede yılın belirli dönemlerinde hayvanlar meralarda otlatılmakta, bu sayede hayvansal ürünlerin kalitesi artarken besicilik maliyetleri düşmektedir. Yöre halkı daimî kırsal yerleşmelerin yakınında bulunan tarım alanlarını hayvanlar tarafından tahrip edilmeden hasat etmek amacıyla da yaylalara çıkmaktadır. Göle'de iklim koşullarına bağlı olarak yaylada kalma süresi 80 günü aşmamaktadır. Haziran'ın ortalarında yaylalara çıkılmakta, en geç Ağustos sonu Eylül başı gibi dönülmektedir. Göle'de yayla yerleşmeleri ile daimi kırsal yerleşmeler arasında 10-20 km mesafe bulunmakta, köyler ortalama 2000 m yükselti basamağında iken yaylalar 2200-2300 metrelerde kurulmaktadır. Dolayısıyla göçler günübirlik olarak, herhangi bir konaklama noktasına ihtiyaç kalmadan yapılabilir. Göle'de taş ve ahşap malzemeden inşaa edilen geleneksel yayla meskenleri, sedirlerden kurulmuş oturma alanı, aşhane ve hayvanların barındığı koz olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Sonuç olarak; Göle'de yaylacılık faaliyetlerinin geleneksel olarak devam ettiğini, ancak üretilen ürünlerin ve elde edilen gelirlerin yörenin potansiyelinin altında olduğu söylenebilir. Göle'de doğal koşullara bağlı olarak yaylaya çıkma dönemleri, yaylada kalma süresi ve yaylaların yerleşmelere uzaklığı Türkiye'nin pek çok yöresine göre önemli farklılıklar göstermektedir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Göle, yaylacılık, mera, hayvancılık.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, harun.bagci@omu.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, klc75ardhn@gmail.com

HAYVANCILIK EKONOMİSİNDEN KOPUŞ: KATIKLI ÇAYI HAVZASI'NDA ATIL YAYLALAR

DISENGAGEMENT FROM LIVESTOCK ECONOMY: UNEXPLOITED HIGHLANDS ON KATIKLI RIVER BASIN

İhsan BULUT¹

Samet ALKAN²

Orta Asya da sürülerin peşinde başlayan yaylacılık faaliyeti Malazgirt zaferinin ardından Anadolu'ya taşınarak harmanlanmıştır. Uzun yıllar hayvancılığın tarıma oranla ön planda olması yaylacılığın ekonomik faaliyetler içerisinde önemini korumasına imkân tanımıştır. Mekânın iskan ve meskenin inşası yöreden yöreye değişmekle birlikte yaylacılık kültürü Anadolu'nun her yerine az veya çok yayılmıştır. Ancak zamanla ekstansif yöntemlerle yapılan hayvancılığın geliri kırsal nüfusun ekonomik beklentilerini karşılamada yetersiz kalmış ve eğitim, sağlık, adalet, emniyet, ticaret gibi birçok alanda cazibe merkezi olan şehirler nüfusu kendine çekmeye başlamıştır.

Yaylacılığın yoğun olarak yapıldığı Doğu Karadeniz Bölümünde yer alan Katıklı Çayı Havzası'nda da yukarıda bahsedilen nedenlerle yaylacılık faaliyetleri olumsuz etkilenmiştir. Yörede kırsal nüfus geleceğini garanti altına almak için aylık düzenli geliri olan bir işte çalışmak veya daha iyi şartlarda eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşmak için temel geçim kaynağı olan hayvancılığı terk ederek, kentlere göç etmişlerdir. Böylece yörede daha önce etkin bir şekilde sürdürülen yaylacılık faaliyetleri önemini kaybetmeye başlamış ve eskiden yoğun olarak kullanılan yaylalar günümüzde âtil duruma gelmiştir.

Araştırmanın amacı Katıklı Çayı Havzası'ndaki âtil yaylaları ve yöre sakinlerinin yaylacılık kültürü ile arasındaki bağların zayıflamasının nedenlerini belirlemektir. Soruna yönelik çözüm önerileri getirebilmek adına âtil yaylaların alternatif kullanım potansiyeli belirlenerek en iyi şekilde değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Sahadan veri toplamak için gözlemler yapılmış ve nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre yörede yaylacılığın önem kaybetmesinin birçok nedeni olmakla birlikte eğitim, sağlık ve istihdam için şehirlere yapılan göçler belirginlik kazanmaktadır. Göç eden nüfusun çoğunluğunun gençlerden oluşması yaylacılık faaliyetlerinin ihtiyaç duyduğu dinamik iş gücünü karşılamayı zorlaştırmış ve yaylacılık faaliyetlerinin sonunu hazırlamıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Doğu Karadeniz Bölümü, Katıklı Çayı Havzası, hayvancılık ekonomisi, âtil yaylalar

¹ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, ihsanbulut@akdeniz.edu.tr

² Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, sametalkan@akdeniz.edu.tr

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NDE YAYLALARDAKİ ANLAŞMAZLIKLAR İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

EXAMPLES OF THE DISPUTES IN THE OTTOMAN PLATEAUSES IN 19th CENTURY

Oktay KARAMAN¹

Osmanlı Devleti'nde halk arasında en fazla anlaşmazlık yaşanan konulardan birisi yaylalar olmuştur. Orta Asya'dan gelen geleneksel yaylacılık kültürü ve hayvancılığın en önemli ekonomik alanlardan birisi olması bu anlaşmazlıkların her zaman ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Devlet bu anlaşmazlıkların giderilmesi konusunda her türlü tedbiri almaya çalışmıştır. Tedbirler arasında, güvenliğin sağlanması ilk sırada gelmektedir. Güvenliğin dışında otlak ve mera anlaşmazlığı, su sıkıntısının had safhaya ulaştığı yaz aylarında su kaynakları ile ilgili sıkıntılar ve bazı bölgelerde Müslim-gayrimüslim aileler arasında anlaşmazlıklar meydana gelmiştir. Yaylalardaki anlaşmazlıklar ülkenin Rumeli topraklarında daha fazla görülmektedir. Filibe ve Lofça köylüleri arasındaki anlaşmazlığın çözümü ve Tırnova'da anlaşmazlığın giderilmesi için mühendis talep edilmiştir. Karadağ'da yayla anlaşmazlığı silahlı çatışmaya dönüşmüş, iki tabur asker istenmiştir. İpek kazasında Müslümanlar ile Hristiyan halk arasında yayla anlaşmazlığı ortaya çıkmıştır. İşkodra ve Karadağ ahalisi arasındaki yayla anlaşmazlığının giderilmesi için yayla sınırlarına kuleler yapılması gündeme gelmiştir. Kosova'daki yayla anlaşmazlıkları için askeri kuvvet istenmiştir. Anadolu'da ise Gümüşhane, Konya, Ankara, Trabzon, Erzurum şehirlerine bağlı yaylalarda halk arasında anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Konya'daki yaylalarda halkın ihtiyacı için yeterli mera ve su kuyularının açılması için yetkililer görevlendirilerek, elli bin kuruş tahsisat ayrılmıştır. Yayla anlaşmazlıklarında ölüm olayları meydana gelmiş ve zanlılar yakalanmıştır. Erzurum'da bulunan Kürt ahali mera ve yaylalar nedeniyle her zaman tartıştıklarından dolayı gerekli tedbirler alınmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, anlaşmazlık, dava

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, oktay.karaman@giresun.edu.tr

AYDINLI YÖRÜKLERİNDE YAYLACILIK

YAYLACILIK IN AYDINLI YURUKS

Halil AYGAN¹

Yayla; yüksek, yazın serin olan, bin, bin beş yüz üstü bir rakıma sahip olan yer olarak tanımlanır. Fakat yayla kelimesi bu anlamın çok üstünde bir mana ifade etmektedir. Yabancı lisanlarda da yayla kelimesinin karşılığı kelimeler olmakla birlikte bu kelimelerin anlamı Türkçedeki yayla kelimesinden çok uzaktır. Yayla ve yaylacılık Türklere ait bir yaşam tarzıdır. Türkistan'dan Anadolu'ya uzanan çok geniş bir sahada, daha doğrusu Türklerin yaşadığı bütün coğrafyalarda yaylaklar ve kışlaklar mevcuttur. Doğu Akdeniz'de Konar-göçer yaylacılığın son temsilcileri diyebileceğimiz Aydınli Yörükleri, vaktiyle Aydın bölgesinden göçüp, 1890'lar ve 1900'lerde Çukurova'ya, 1920'lerden sonra da Hatay, Maraş, Antep ve Kayseri bölgesindeki yaylalara ve kışlaklara göç ettiler. Bahse konu olan Yörükler, geldikleri yerin adıyla isimlendirildiler.

Çalışmada 1900'lü yıllardan sonraki Aydınli Yörüklerinin göçebelik faaliyetleri anlatılacaktır. Çalışmada ayrıca Göç esnasında yerleşik ahali ile olan ilişkiler, göçer Yörük ile yerleşik köylünün birbirleri ile olan ilişkileri ve davranışları da incelenecektir. Yaklaşık 30 günün sonunda ortalama her gün 10-15 km develerle göçülerek yaylalara çıkılır. Yaylada iktisadi faaliyetlerin yanında doğum, ölüm gibi sosyal hayatı ilgilendiren hususlardan başka Maraş ve Kayseri civarında bulunan 300 kadar yayladan bahsedileceği gibi 1900'lerden itibaren günümüze kadar bu yaylalarda yaylayan Yörük aşiretleri hakkında da kronolojik bilgiler verilecektir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yörük, Aydınli, yayla, göç.

¹ Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, haygan@ksu.edu.tr

TİREBOLU- ÇAYKARA ÇEVRESİNDE YAYLA KÜLTÜRÜ VE YAYLA ŞENLİKLERİ

PLATEAU CULTURE OF THE TIREBOLU – ÇAYKARA AREA AND PLATEAU FESTIVALS

M. Hanefi BOSTAN¹

Bu bildiride Doğu Karadeniz bölgesindeki yaylacılık ve yayla kùltürünün tarihi seyri ele alınmaktadır. Türkler, Tirebolu ve Çaykara çevresine gelmeden önce her iki bölgede bir yayla kùltürünün olmadığı, Türkler bölgeye yerleştikten sonra yaylacılık faaliyetlerinin müşahede edildiği ve yörede yaşayan halktan yaylak vergisi alınmaya başladığı *Tahrir Defteri* kayıtlarından ortaya çıkmaktadır. Yaylada barınma evi olarak kullanılan evlerin her iki yörede de kelif (kalif) adıyla kayıtlarda yer aldığı tespit edilmektedir. Tirebolu ve Çaykara çevresinde yaylaya çıkmadan önce mezralara ve oradan yaylalara çıkış, yaylalardan mezralara iniş ve Ot Göçü olarak anılan Yayla Ortası (Çürük Ortası) Şenliklerinin aynı tarihlerde ve aynı amaçla yapıldığı ve aynı kùltür motiflerinin kullanıldığı ortaya konulmaktadır. Her iki bölgedeki koyunların adının Çepni koyunu olduğu belirlenmektedir.

Tirebolu çevresi ile Çaykara çevresinde yaşayan yayla kùltürünün aynı olduğu sonucuna varılmaktadır. Bildirimizin kaynaklarını başta arşiv kayıtları olmak üzere yayla kùltürü ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalar, bu kùltürü yaşayanların ve yayla şenliklerine tanıklık yapanların hatıraları oluşturmaktadır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Çaykara, Tirebolu, yaylak resmi, yayla şenlikleri, kelif, Çepni koyunu.

¹ Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, mhbostan@marmara.edu.tr

19. YÜZYILDA GİRESUNDA BAZI YAYLA ANLAŞMAZLIKLARINA DAİR

ABOUT SOME HIGH PLATEAU DISPUTES IN GİRESUN IN THE 19th CENTURY

İlhan EKİNCİ¹

Karadeniz coğrafyası nehirleriyle, vadileriyle ve yüksek yaylalarıyla hem ayrım farklılıkları hem de bütünlüklü bir yapıyı içinde barındırır. Denize doğru inen vadiler ve nehirler kendi içinde bütünlük ihtiva ederken kendi dışında bazen keskin ayrımlara sebep olur. Bu coğrafyanın en yüksek kesimi olan yaylalar da yalnızca ait olduğu vadinin yükseklerinde değil, farklı vadilerden gelenlerin birleştiği bir mekan olarak değer taşımaktadır. Yaylalar aynı zamanda yüzyıllardır devam eden bir yaşam biçiminin yarı zamanlı mekanlarıdır. Osmanlı sosyal ve ekonomik düzeninin bir parçası olarak yaylalar yaşanan değişim ve dönüşümlerden etkilenmiştir. Karadeniz’de yaşanan iç ve dış göçler, uluslararası ticarete açılma, değişen hayvancılık ve tarım, iklim, müslim-gayrimüslim ilişkileri gibi temel olaylar yaylalar üzerinde yaşanan anlaşmazlıkları da etkilemiştir. Bildiri bu temel bilgilerin ışığında Giresun’da, özellikle Oğuz-Ören köyleri arasında yaşanan yayla anlaşmazlıklarını ele almayı, genel ve özel sebeplerini anlamayı ve sonuçlarını tartışmayı hedeflemektedir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun, yayla, arazi hukuku, Oğuz, Ören

¹ Prof. Dr., Ordu Üniversitesi, ekincilhan@hotmail.com

MOĞOLLAR VE TİMURLULAR DÖNEMİNDE ÖNEMLİ BİR YAYLAK: BÂDGÎS

AN IMPORTANT MOUNTAIN PASTURE IN THE MONGOLS AND TIMURID PERIOD: BÂDGHÎS

Mustafa ŞAHİN¹

Bâdgîs, Horâsân'ın kuzey doğusunda bu günkü Afganistan sınırları içinde yer alır. Bölge, 555 yılında Göktürklerin Akhunları yenmesinden sonra bir süre Göktürklerin egemenliğine girdi. Daha sonra buraya Sâsânîler hâkim oldu. Abdulah b. Âmir tarafından 650-651 yıllarında Herât şehri ile birlikte Müslümanların eline geçti. Tâhîrîler, Sâmânîler, Gaznelîler, Gûrlular ve Harzemşâhların idaresinde bulunan şehir 1218 yılından itibaren bölgeye gelen Moğollar tarafından ele geçirilip halkının büyük bir kısmı katledilmiştir. Bölge bir süre İlhanlılarla Çağataylar arasında hâkimiyet mücadelesine sahne oldu. İlhanlılardan sonra Timurlular buraya hâkim oldu.

Ortaçağ'da Bâdgîs, kendisine bağlı irili ufaklı çok sayıda köy ve kasabadan meydana geliyordu. Burası çoğu zaman Herât bölgesinin bir parçası olarak yönetildi.

Herât Bölgesinin yüksek yerlerinden olan Bâdgîs bir yayla hüviyetini taşıyordu. Bol yağış alması ve gür otlakları nedeniyle göçebelerin her zaman dikkatini çeken bir yer olmuştu. Sefer öncesi ve sonrası hayvanların semizleşmesi için buraya gönderildiği bilinmektedir. Moğollar döneminin önemli yaylaklarından olan bölge, Timurlular zamanında bu önemini artırarak devam ettirmiştir. Üstelik Timurlular döneminde burası hükümdarların yaz aylarında hoş vakit geçirdikleri ve zaman zaman devleti idare ettikleri bir yer olmuştur. Özellikle Mîrzâ Şahruh ve Hüseyin Baykara'nın yaylamak için Bâdgîs'e çıktıkları bilinmektedir. Ancak Bâdgîs'i hayvanların semizleşmesi için kullanılan otlak hüviyetinin yanında aynı zamanda temiz havası ile bir mesire yeri, dinlenme alanı olarak kullanan hiç şüphesiz ki Mîrzâ Şahruh olmuştur.

Bâdgîsle ilgili sınırlı da olsa araştırmalar mevcuttur. Ancak bölgenin coğrafyasının tarihte meydana getirdiği etki geniş şekilde araştırılmamıştır. Bu çalışmada Bâdgîs'in coğrafi konumu ve yayla özelliğinin Moğollar ve daha geniş olarak da Timurlular dönemindeki öneminden bahsedilecektir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Bâdgîs, yaylak, Moğol, Timur, Mîrzâ Şahruh.

¹ Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, msahin@sinop.edu.tr

BARTIN İLİNİN YAYLA TURİZMİ POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE POTENTIAL OF BARTIN PROVINCE IN HIGH PLATEAU TOURISM

Nurçin SEYMEN AKSU¹

Ülkemizde son yıllarda hızla gelişen kentleşme ve buna bağlı olarak kentsel alan bölgelerinde yer alan yeşil alanların azalması, kentliyi dinlenmek ve eğlenmek için farklı mekân arayışlarına sokmaktadır. Doğal ve kültürel kaynaklar bu ihtiyaçların karşılanabilmesi amacıyla yoğun olarak kullanılmaktadır. Kentleşmeye dayalı değişen bu tercihler, alternatif turizm türlerinin gelişmesinde etkili olmuştur. Bu bakımdan, günümüzde turizm açısından sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi amacıyla geleneksel yapıya bağlı olarak yayla turizmi ön plana çıkmaktadır.

Çalışmanın amacı; Bartın ilinde doğal ve kültürel özellikleriyle ön plana çıkan yaylaları turizm potansiyelleri bağlamında tartışmak ve yayla turizmine uygunluğunu ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, Bartın ilinde yer alan Ardıç, Gezen, Uluyayla ve Zoni yaylaları incelenmiştir.

Çalışmada yöntem olarak; literatür araştırması yapılmış, yerinde yapılan gözlemlerden yararlanılmış ve Bartın ili yaylaları GZFT analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Yaylalara ilişkin doğal ve kültürel verilere erişim sağlanabilmesi amacıyla alana ait farklı kaynaklardan harita, fotoğraf ve analizler derlenmiştir.

Çalışmanın bulgular kısmında; literatür araştırması ve gözlemlere dayalı olarak yaylaların turizm potansiyelinin belirlenmesi açısından GZFT analizi yapılmıştır. Böylece Bartın ilindeki yaylaların güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri ortaya konulmuştur.

Sonuç olarak; ilde yer alan yaylaların mevcut durumlarını ve potansiyellerini kapsayan analizler bakımından yayla turizmi potansiyelleri değerlendirilmiştir. Zayıf yönleri ve tehditleri ortadan kaldırabilmek ve amacıyla yayla turizmine yönelik planlama önerileri getirilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yaylacılık, yayla turizmi, uluyayla, yayla turizmi potansiyeli

¹ Öğr. Gör., Bartın Üniversitesi, nsaksu@bartin.edu.tr

YAYLA TURİZMİNDE ALTERNATİF DESTİNASYONLAR: KIBRISCIK YAYLALARI

ALTERNATIVE DESTINATIONS ON TABLELAND TOURISM: KIBRISCIK TABLELANDS

Muammer BERİK¹

Sanayileşmedeki gelişmeler, çalışma şartlarındaki iyileşmeler ve sosyal alanda kazanılan yeni hakların etkisiyle canlanan turizm, günümüzde de görüleceği üzere bir kitle hareketi şeklinde gerçekleşmektedir. Hızla büyüyen turizm pastasından aldıkları payı arttırma çabasında olan ülkeler sahip oldukları doğal güzellikleri, kültürel çeşitlilik ve zenginlikleriyle harmanlayarak pazarlama çabasına girmişlerdir. Bu nedenle başlangıçta deniz, kum ve güneş sarmalında başlayan turizm, insanların süreç içinde değişen beklenti ve ihtiyaçları nedeniyle alternatif arayışlarla kendi içerisinde çeşitlenmeye yönelmiştir. Doğa ile baş başa kalmak isteyen, dokunulmamış, kirlenmemiş, sakin yerlerin arayışında olan insanlara sunulan en önemli alternatiflerden birisi de yayla turizmidir. Ülkemizde de uzun yıllardan beri insanların sıcak yaz aylarında hayvan sürülerini otlatmak ve dinlenmek amacıyla oluşturup kullandıkları yerleşim birimleri olan yaylalar, günümüzde turistik amaçla da kullanılır hale gelmiştir. Doğa açısından bakıldığında daha az bozulmuş olan yaylalar, bulundukları bölgenin kültürel değerleri ile harmanlanarak alternatif turizmin ayak izlerini takip eden turistler için önemli kaynaklar olarak sunulmaktadır. Bolu İli Kıbrısık İlçesi'nin yaklaşık 23 yaylası coğrafi konum olarak Koroğlu Dağı'nın eteklerinde yer alması ve zengin kùltürü ile yayla turizmi ile yeni kaynak olma özelliği taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı Bolu ili Kıbrısık İlçesi'nin yaylalarının Yayla Turizmi potansiyelini belirlenmek, olası sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma deseninde yapılmış olup gözlem, görüşme ve doküman incelemesi teknikleri kullanılmıştır. Yaylaların coğrafi durumu, nüfusu, ekonomisi, iklimi, kültürel varlıkları, doğal ve tarihi turistik değerleri gibi bilgilere literatür taraması ile ulaşılmış olup, bölgedeki turizm faaliyetleri ile ilgili olarak saha gözlemleri yapılmış ve bölge halkının görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma bulguları, uzun yıllardır şehirlere göç veren ilçenin olumsuz olan bu durumunun yaylalarının dokunulmazlığı ve korunması yönünden olumlu etkisinin olduğunu göstermiştir. Aynı şekilde yayla ulaşımı için girişimlerin yetersizliğinden dolayı bölgede kontrolsüz bir yapılaşmanın gerçekleşmediği, halihazırdaki doğal güzelliklerin ve kültürel zenginliklerin korunabildiği yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulardan hareketle bu yaylaların doğal ve kültürel zenginliklerinin korunmasına yönelik önlemler alınması, bölgede planlı ve kontrollü turizm faaliyetlerinin yapılması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler/Keywords: Kıbrısık yaylaları, Kıbrısık ilçesi, yayla turizmi, turizm, Bolu ili

* Bu araştırma yazarın 2018 tarihli “Bolu İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Dörtdivan, Kıbrısık ve Seben İlçeleri Üzerine Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Atılım Üniversitesi, mberik@gmail.com

LOCAL COMMUNITY'S PERCEPTIONS ON THE IMPACTS OF TOURISM: BIBLIOMETRIC PROFILE OF THE STUDIES BEING ABOUT THE PROVINCES IN THE BLACKSEA REGION OF TURKEY

İbrahim YILMAZ¹

Hakan BENEK²

Many positive and negative impacts arise in the time in the regions where tourism activities take place. These impacts are generally considered as environmental, economic and socio-cultural. Undoubtedly, the most affected ones by these impacts are the local community living in touristic areas. The positive perception of the impacts of tourism by the local community makes a significant contribution to the development of tourism in that region. Although the number of the studies investigating the perceptions of local community about the impacts of tourism in our country is abounding, there are limited number of studies on regional basis that analyze the studies conducted on the subject together with bibliometric analysis. Bibliometric analysis is frequently used to determine and reveal the current situation in the tourism literature. In this context, the aim of this study is to analyze the studies conducted for the perception of the impacts of tourism by local community in terms of various criteria (distribution of studies by years, distribution by province, type of publication, number of authors, research method and basic findings) specific to the Blacksea Region. As a result of the analysis done, it was determined that the most research was carried out in 2015 and the province that was the subject of the most research was Karabük. It was concluded that these studies were mostly written as articles and and single-authored publications were the majority. It was also determined that quantitative method was used most in the studies. In terms of basic findings, it was concluded that local community perceived tourism effects as positive in general, but there were some differences in opinion regarding negative effects of tourism even if environmental negative effects were perceived in general. In addition, it was found that the researches on the perception of the effects of tourism by local people in the region are insufficient.

Keywords: Tourism, local community, impacts of tourism, bibliometric analysis, The Blacksea region

¹ Prof. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, iyilmaz@nevsehir.edu.tr

² Lect., Giresun University, hakan.benek@giresun.edu.tr

**GİRESUN İLİ'NDE TURİZM EĞİTİMİ ALAN LİSANS
ÖĞRENCİLERİNİN ÇEKİCİ SEYAHAT MOTİVASYONLARINI ALGILAMA
DÜZEYLERİ: KÜMBET YAYLASI ÖRNEĞİ**

**LEVELS OF UNDERGRADUATE STUDENTS' PERCEPTION OF ATTRACTIVE
TRAVEL MOTIVATIONS ON TOURISM EDUCATION IN GİRESUN
PROVINCE: THE CASE OF KUMBET PLATEAU**

Eray TURPCU¹

Bu çalışmanın amacı, Giresun Üniversitesi'nde turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin Kümbet yaylası etkinliklerine katılmasında, çekici seyahat motivasyonu unsurlarının etkisini ölçmek ve Kümbet yaylasının gelişim sürecine katkı sağlamaktır. Giresun İline üniversite okumak amacıyla gelen öğrenci sayısının oldukça yüksek olduğu düşünüldüğünde, bu çalışma öncülüğünde, bundan sonraki çalışmalarda da farklı birim ve bölümlerde okuyan öğrencilerin Kümbet yaylası ile ilgili çekici seyahat motivasyonları ile beklentilerinin ölçülmesi ve gençlerin yaylada yapmak istediği faaliyetlerle ilgili farklı beklentilerinin belirlenerek gerek devlet gerekse de özel sektör vasıtasıyla bu faaliyetlerin bölgede yapılmasının sağlanarak turizm amaçlı yaylaya giden genç kişi sayısının artırılması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, çalışmada kullanılacak olan verilerin elde edilmesi hususunda, öğrencilerle yüz yüze anket uygulaması yapılmış ve toplamda 207 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde, SPSS 22.0 istatistiksel paket programdan yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda, ölçeğin güvenirlik analizi 0,761 olarak elde edilmiştir. Bununla birlikte, ölçeğin “Doğal Çekicilikler ve Turistik Olanaklar” alt boyutunda yaylanın temiz havası, “Olay ve Aktiviteler” alt boyutunda ise yürüyüş yapabilme etkinliğinin olması, öğrencilerin en çok algıladıkları ifade olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca öğrencilerin demografik özellikleri ile çekici seyahat motivasyonları arasındaki ilişki incelendiğinde, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre yayladaki olay ve aktivitelere daha çok önem verdiği, 3. sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin de 1.sınıfta okuyan öğrencilere kıyasla yayladaki doğal çekicilikleri ve turistik olanakları daha çok algıladıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Çekici seyahat motivasyonları, Kümbet yaylası, turizm eğitimi alan lisans öğrencileri, Giresun Üniversitesi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, erayturpcu@gmail.com

**TURİZM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN
'YAYLA TURİZMİ' KAVRAMINA YÖNELİK BİLİŞSEL YAPILARININ
İNCELENMESİ**

**A COGNITIVE ANALYSIS OF THE FACT PERTAINING TO TABLELAND
TOURISM THROUGH A WORD ASSOCIATION TEST**

Mehmet Mert PASLI¹
Nazik ÇELİKKANAT PASLI²

Turizm, dünyada en hızlı büyüyen ve değışen sektörlerin başında gelmektedir. Turizme önem veren ÷lkeler, alternatif turizm türleri üzerinde çalışmalar yapmaktadır. Türkiye’de turizmde bölgeler arasındaki dengesizlikleri gidermek için alternatif turizm türlerine yönelmektedir. Kırsal hayatta yayla ve yaylayla ilgili faaliyetlerin sosyal, psikolojik, ekonomik ve toplumsal açıdan etkileri bulunmaktadır. Yayla geleneği, geçmişten günümüze kadar süre gelen Türk kùltürünün önemli bir parçasını teşkil etmektedir. Özellikle Doğu Karadeniz bölgesi, Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planına göre “Yayla Turizmi” koridorunda bulunmaktadır. Çalışma 2019 yılında Giresun Üniversitesi Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulunda Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik bölümünde lisans eğitimi gören öğrencilere kelime ilişkilendirme testi (KİT) uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) kullanılarak turizm eğitimi alan katılımcıların “Yayla Turizmi” kavramı hakkında bilişsel yapılarını analiz etmek amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla turizmi, Kelime İlişkilendirme Testi, Giresun.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, mert.pasli@giresun.edu.tr

² Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, nazik.celikkanat@giresun.edu.tr

**YAYLALARDA HİZMET VEREN KONAKLAMA İŞLETMELERİNİN WEB
SİTELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA:
GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ**

**A STUDY TO EVALUATE WEBSITES BELONGING TO HOSPITALITY
ESTABLISHMENTS PERFORMING SERVICES IN TABLELANDS; EXAMPLE
OF THE CITY OF GİRESUN**

Mehmet Mert PASLI¹
Nazik ÇELİKKANAT PASLI²
Ercan KARAÇAR³

Teknoloji insanların bilimi kullanarak hayatlarını kolaylaştırmak adına yaptığı çalışmalar olarak tanımlanmaktadır. Hızla gelişen teknoloji her alanda olduğu gibi turizm alanında oldukça önemli bir yer tutmaktadır. İnternetin gelişmesi ile birlikte turizm etkinliklerine katılım da artış göstermektedir. Konaklama işletmeleri gelişen teknolojilerle birlikte işletmelerinin web sitelerini hazırlamakta ve bu gelişimi işletmelerinin tanıtımı ve satış aracı olarak kullanmaktadır. Araştırma kapsamında Giresun ilinde yaylalarda faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin ‘web sitesi değerlendirme ölçeği’ kullanılarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda ise Giresun ilinde yaylalarda hizmet veren konaklama işletmelerinin olumlu ve olumsuz yönleri belirlenerek öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla turizmi, otel işletmeleri web siteleri, Giresun

¹Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, mert.pasli@giresun.edu.tr

²Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, nazik.celikkanat@giresun.edu.tr

³Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi, ekaracar@sinop.edu.tr.

DOĞU KARADENİZ YAYLALARINDA ÜRETİLEN GASTONOMİK ÜRÜNLERİN GASTRONOMİ TURİZMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

CONSIDERATION OF GASTRONOMIC PRODUCTS PRODUCED IN EASTERN BLACK SEA HIGHLANDS FROM THE POINT OF GASTRONOMY TOURISM

Mehmet Akif ŞEN¹

Gastronomi Turizminde yöresel ürünler gün geçtikçe daha önemli hale gelmektedir. Vatandaş, geçmişte aile bireylerinin tüketmesi amacıyla ürettikleri yöresel ürünleri pazara sunarak kendilerine bir gelir kapısı oluşturmıştır. Yöresel ürünlerin pazarlanması, yöre halkının ekonomik anlamda kalkınması açısından kıymetlidir. Bu durum ayrıca sosyalleşme ile birlikte halkın yaşam kalitesini yükseltmektedir. Türkiye’de son dönemde özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi’nde, yayla turizmine yönelik alternatif turizm çalışmalarına ülke politikalarında yer verilmeye başlanmıştır. Yayla turizmi, yalnızca insanların yeşili görmeleri, düşük rakımlı bölgelere göre daha serin olması açısından değerli olmayıp özellikle yöre halkının üretmiş olduğu gastronomik ürünlerin pazarlanması açısından da önemlidir.

Bu çalışma, Doğu Karadeniz Bölgesindeki yaylalarda yaşayan yöre halkının, inek ve koyun gibi çiftlik hayvanlarından elde ettikleri yaylacılık ürünlerini gastronomi turizmi açısından değerlendirmek, pazar koşullarını iyileştirmek, alternatif pazarlar oluşturmak ve yerel gastronomiden turizmde daha etkin yararlanabilmek için somut öneriler sunmaktadır. Bu amaçla 2018 yılı temmuz ve ağustos döneminde Gümüşhane iline bağlı Dumanlı köyü, Taşköprü yaylası, Yağmurdere köyü ve Cami Boğazı yaylalarında süt ürünleri üretimi yapan yerel halkın üretim süreçleri izlenmiş daha sonra bunların piyasaya sunulduğu Trabzon ili Arsin, Araklı, Yomra ilçe pazarlarında alışveriş yapan tüketiciler ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde özellikle yaylalarda üretilen ürünlerin özel müşterileri olduğu görülmüştür. Tüketicilerin özellikle çalıştıkları memleketlere bu ürünleri kışlık erzak olarak götürdükleri tespit edilmiştir. Fakat bu ürünlerin hijyenik açıdan incelenmesi mutlak suretle atlanılmaması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, gastronomi, Doğu Karadeniz bölgesi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, akif.sen@giresun.edu.tr

DOĞU KARADENİZ YAYLALARININ VAZGEÇİLMEZ LEZZETİ “KUymak”

“KUymak” IRREPLACEABLE TASTE OF EASTERN BLACK SEA HIGHLANDS

Mehmet Akif ŞEN¹

Türk mutfak kültürü, gastronomi turizmi açısından çok zengin bir potansiyel barındırmaktadır. Bu potansiyelin içinde Doğu Karadeniz mutfağı, mutfak kültürü ve yöreye özgü pek çok farklı ürünü bünyesinde barındırması sebebiyle önemli bir yer edinmiştir. Özellikle bölgenin sahil kesimlerindeki mutfak kültürü balık, sebze ve ürünleriyle öne çıkmakta, yüksek kesimlere çıkıldıkça hayvansal ürünler ağırlık kazanmaktadır. Hayvansal ürün olarak bahsedilen et değil süt ve ürünleridir. Zira bölgede hayvancılık daha çok et için değil de süt ve dolayısıyla süt ürünleri için yapılmaktadır. Bu çalışmada, yöre yaylalarında üretilen peynirin mutlak suretle aromatik özelliğinden dolayı kullanılması arzu edilen ve halkın kahvaltılarında tükettikleri kuymağı tanıtmayı amaçladık. Yöre halkı Nisan ayı ortaları gibi çıktığı yaylalardan Eylül ayı ortaları gibi dönüşe başlamaktadır. Bu süreçte hayvanlarından elde ettikleri peynir ve tereyağından yapılan kuymak yörede kahvaltılarının vazgeçilmezi olarak öne çıkmaktadır. Bu lezzetin özellikle yöre halkı tarafından çok fazla talep edilmesinin sebepleri irdelenmiştir. Bu amaçla 2018 yılı temmuz ve ağustos döneminde Gümüşhane iline bağlı Dumanlı köyü, Taşköprü yaylası, Yağmurdere köyü ve Cami Boğazı yaylaları ile Trabzon ili Arsin ilçesinde yayla peyniri kullanarak kuymak yapan ev hanımlarıyla ve bu lezzeti tüketen kişilerle yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda; kuymağın yapılışı esnasındaki detayların, hammadde olarak kullanılması gereken bileşenlerin, ürünün gelişimi ve süreçte geçirdiği değişim aşamalarının ardından turizm açısından önemli bir gastronomik öge olduğu sonuca varılmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, gastronomi, Doğu Karadeniz, kuymak

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, akif.sen@giresun.edu.tr

FOTOĞRAFÇILIK AKTİVİTELERİNİN YAYLA TURİZMİNE VE YAYLALARIN TANITIMINA KATKISI: GEZFOD (GİRESUN) ÖRNEĞİ

CONTRIBUTION OF PHOTOGRAPHY ACTIVITIES TO UPLAND SETTLEMENT TOURISM AND PROMOTION OF HIGHLANDS: THE CASE OF GEZFOD (GİRESUN)

Fatih Mehmet GÖK¹

İbrahim SEZER²

Fotoğraf, tarih öncesi dönemlerde insanların gördüklerini, yaşadıklarını başkalarıyla paylaşmak, anlatmak veya anımsamak için, kilden boyalarla mağara duvarlarına çizip kazımlarına kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Tarihte gerçek anlamda ilk fotoğraf, Joseph Nicéphore Niepce tarafından 1827 yılında yapılmış olup, 190 yılı aşkın süredir hayatımızın içindedir. Fotoğrafçılık Ülkemizde ilk fotoğraftan kısa bir süre sonra, 1850’li yıllardan itibaren başlamıştır. “Fotoğraf yüzlerce sayfalık rapordan daha çok şey anlatır” diyen II. Abdülhamid’den kalan 800 dolayındaki fotoğraf albümü bugün İstanbul Üniversitesi Kitaplığı’nda sergilenmektedir.

Ülkemizdeki fotoğraf dernekleri; yurtiçinde fotoğraf ve filmciliği teşvik etmek, meraklılarına yetiştirme ve olgunlaşma imkanlarını hazırlamak, yurtdışında ise Ülkemizi ve Türk fotoğrafçılığını tanıtmak amacıyla 1950’de Ankara’da Türkiye’nin ilk fotoğraf derneği olan Türkiye Amatör Fotoğraf Kulübü (TAFK)’nın kurulmasıyla başlamıştır. Günümüzde, ülkemizde yüzün üzerinde fotoğraf derneği bulunmaktadır. Giresun ilinde ise 2001 yılında kurulan Giresun Fotoğraf Sanatı Derneği (GİFOD) ve 2011 yılında kurulan Giresun Gezgin Fotoğrafçılar Derneği (GEZFOD) adında iki fotoğraf derneği bulunmakta olup, yaptıkları faaliyetlerle ilin tanıtımı ve çekiciliğini artırmak için çalışmaktadırlar. Bu çalışmada, GEZFOD’un yaptığı faaliyetler incelenmiş, bölgenin turizm çekiciliğine ve tanıtımına olan etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, GEZFOD’un düzenlediği fotoğrafçılık etkinlikleri araştırılmış, dernek yetkilileriyle mülakatlar gerçekleştirilmiş ve yapılan etkinliklerin ildeki turizme olan katkıları incelenmiştir. GEZFOD bugüne kadar beş foto maraton düzenleyerek yüzlerce ulusal ve uluslararası doğa dostu fotoğraf sanatçısının Giresun’a gelmesini sağlamış ve Giresun’un en güzel mekanlarını fotoğraflayıp binlerce takipçileriyle buluşturmuştur. GEZFOD; Belediyeler, 42. Eczacılar Odası, Giresun Ticaret Borsası gibi kamu kurum ve kuruluşlarının ve diğer derneklerin düzenlediği fotoğraf yarışmalarına destek ve katkı sağlayarak Giresun ilinin yurtiçi ve yurtdışında tanıtımına katkı sağlamak için üyeleriyle azami çaba sarf etmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Fotoğrafçılık, fotoğraf dernekleri, turizm, GEZFOD

¹ Giresun Üniversitesi, fatihmgok@gmail.com

² Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, ibrahim.sezer@giresun.edu.tr

YAĞLIDERE KÜMBET YAYLASI ARASINDAKİ SAHANIN FOTO SAFARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATING OF THE FIELD BETWEEN YAĞLIDERE KÜMBET HIGHLAND IN TERMS OF PHOTO SAFARI

Fatih Mehmet GÖK¹

Son yıllarda tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de turizm alışkanlıklarının tamamen değışmeye başladığı, deniz, kum ve güneşten oluşan kitle turizminin önemini yitirdiğı gör÷lmektedir. İnsanlar kent merkezlerindeki yaşantılarından, içinden çıkılmaz hale gelen trafik keşmekeşinden, çarpık kentleşmeden, beton yığınlarından bunalıp kendini bir nevi öze dönüş de olduğu düşün÷len doğaya atmak için çaba sarf etmektedir. Günümüzde insanlar farklı deneyimler, farklı kùltürler, farklı lezzetler tatmak ve doğa ile bütünleşmek amacıyla alternatif turizm kanallarına yöneldikleri gör÷lmektedir. Bu alternatif turizm yöntemlerinden biri de foto safaridir. Çeşitli turizm kollarını içinde barındıran fotoğrafın büyülu dünyası bu alanda da kendini göstermektedir. Arapçada seyahat anlamına gelen “safara” kelimesi ile fotoğrafın birleşmesinden meydana gelen ve fotoğraf seyahati anlamına gelen “foto safari”, günün ilk ışıklarıyla çıkılan dağın zirvesinden, sis denizinin altında kalan evlerin siluetlerini fotoğraflamak gibi tarifi imkânsız mutluluk veren bir eylemdir.

İnsanlar farklı bir coğrafyada, tüm bu deneyimlerini ve hazlarını normal yaşantılarına döndüklerinde de tekrar yaşamak, gelecek nesillere aktarmak ve en önemlisi de fotoğraf paylaşımlarıyla geniş kitlelere ulaşarak, bölgenin değeri ve bilinirliğinin artmasına fayda sağlamaktadırlar. Bu çalışmada Giresun Yağlıdere vadisinden gidilerek Çakrak, Çıkrıkkapı, Koçkayası ve Kümbet Yaylası güzergâhının alternatif turizm potansiyeli hakkında fikir vermesi, bu güzergâhı foto safari güzergâhı olarak belirleyip, güzergâh üzerinde bulunan doğal, tarihi, kùltürel değeri turizm açısından bilinirliğini artırmak amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, foto safari, fotoğraf, gezi fotoğrafçılığı

¹ Giresun Üniversitesi, fatihmgok@gmail.com

KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİNİN YAYLA TURİZMİNE ETKİSİ: GİRESUN İLİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

THE EFFECT OF RURAL DEVELOPMENT SUPPORT ON PLATEAU TOURISM: AN EVALUATION ON GİRESUN PROVINCE

Hakan AKYURT¹
Hatun İŞLER²

Ülkemizde Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) ulusal ve uluslararası fonlardan yararlanarak sürdürülebilir ve AB standartlarına uygun inovatif girişimleri desteklemektedir. TKDK'nın Giresun ilinde desteklediği 16 adet alt sektörden şüphesiz en önemlilerinden birisinin de “Kırsal Turizm ve Rekreasyon Faaliyetleri” olduğu bilinmektedir. İlde yayla turizmine katkı sağlamakta olan kaliteli konaklama hizmetlerini ve yöresel lezzetleri Giresun'a gelen ziyaretçilere en iyi şekilde sunan TKDK desteği ile kurulmuş birçok turizm işletmesi bulunmaktadır. Bu kapsamda çalışmada Giresun ilinin turizm kırsalının en önemli destinasyonlarını oluşturan yaylalarında gerçekleşen kırsal turizm destekleri ile kurulmuş ve kurulacak turizm işletmelerinin mevcut durumunu ve geleceğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun, kırsal kalkınma, yayla turizmi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, hakan.akyurt@giresun.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, isler.hatun@gmail.com

YAYLACILIK FAALİYETLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR EKOTURİZM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: ÜZEYİR YAYLASI ÖRNEĞİ

THE ASSESSMENT OF TRANSHUMANCE ACTIVITIES IN TERMS OF SUSTAINABLE ECOTURISM: A CASE OF ÜZEYİR PLATEAU

Gülsüm DEMİR KAYA¹

Günümüzde sürdürülebilirlik kavramı güncelliğini koruyan ve turizm sektörünün her alanına yayılması gereken önemli bir olgudur. Sürdürülebilirlik, ekoturizm anlayışıyla da iç içe olan bir kavramdır. Bozulmamış doğal alanlara yapılan seyahat olan ekoturizm, sürdürülebilirlik anlayışı ile birleştiğinde doğal çevreyi korumanın gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu gereklilik aynı zamanda yaylacılık faaliyetlerinin de temelini oluşturmaktadır. Türkiye yaylacılık ve yaylacılık faaliyetleri açısından oldukça elverişli bir coğrafyaya sahiptir. Ülkemizin birçok şehrinde ve ilçelerinde eşsiz doğaya sahip yaylara rastlamak mümkündür. Bu yaylalardan birisi de Uşak'ın Banaz ilçesine bağlı Üzeyir yaylası olarak karşımıza çıkmaktadır. Üzeyir yaylası, yaylacılık faaliyetlerine elverişli, ekoturizm potansiyeli barındıran bir yayladır. Çalışmada Üzeyir yaylasının ekoturizm potansiyeline dikkat çekmek ve rekreatif yaylacılık faaliyetlerinin sürdürülebilir ekoturizm sorumluluğunda uygulanabilirliğini vurgulamak amaçlanmıştır. Bu amaçla yaylada keşif gezileri yapılmış ve çalışma yöntemi olarak gözlem tercih edilmiştir. Gözlemler yaylada düzenlenen şenlikler sırasında ve farklı zaman aralıklarında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ise gözlemler sonucunda yapılan değerlendirilmelere yer verilmiş ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, yaylacılık, sürdürülebilirlik, ekoturizm, Üzeyir yaylası

¹Öğr. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, gulsumdemirkaya@ktu.edu.tr

YAYLACILIK KùLTÜRÜNDE YAŞANAN DEĞİŞİMLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: HİDIRNEBİ YAYLASI ÖRNEĞİ

AN ASSESSMENT ON THE CHANGES IN CULTURE OF TRANSHUMANCE: A CASE OF HİDIRNEBİ PLATEAU

Engin Ahmet MUHSİR¹
Gùlsüm DEMİR KAYA²

Yaylacılık geçmişten günümüze devam eden bir yaşam kùltürüdür. Yaşam seyri boyunca her kùltürel olguda yaşandığı gibi yaylacılık kùltüründe de çeşitli değişimler ve farklılaşmaların yaşandığı gör÷lmektedir. Bunlar; yaylaya varış yöntemi, varış süresi, yaylak konaklama alanlarının farklılaşması, üretilen ürün farklılaşması, eğlence etkinliklerinin farklı şekillenmesi, yaylaların turizm amaçlı kullanımının artması gibi sıralanabilir. Özellikle yaylaların sağlık turizmi, eko turizm, yayla turizmi gibi alternatif turizm türleri ile bütünleşmesi yaylaların kùltürel etkileşimini hızlandırmıştır. Bu durum yayla kùltürünün kentsel kùltüre adapte olmasına da zemin hazırlamıştır. Karadeniz bölgesinin en önde gelen yaylalarından birisi olan ve Trabzon Akçaabat'ta bulunan Hıdırnebi yaylası bu tür değişimlerin gözlemlendiğı yaylalardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada Hıdırnebi yaylasında yaşanan değişimleri değerlendirmek ve değişimlere dikkat çekmek amaçlanmıştır. Bu amaçla yaylada gözlemler yapılmış daha önceden yaylada yaşayan, yaylanın geçmişine tanıklık eden yaylacılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma yönteminde tercih edilen gözlem ve görüşmeler neticesinde değişimler tespit edilmiş ve değerlendirilmeler yapılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde ise yaşanan değişimlere yönelik olarak yaylacılık kùltürünün korunması ve yaşatılabilmesi hususunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, yaylacılık, yaylacılık kùltürü, Hıdırnebi yaylası

¹Öğr. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, enginmuhsir@ktu.edu.tr

²Öğr. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, gulsumdemirkaya@ktu.edu.tr

YAYLACILIKTA DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM

CHANGE AND TRANSFORMATION IN PASTURE HUSBANDRY

Bekir ŞİŞMAN¹

Yaylalar; yazın çıkılan, yüksek ve serin konaklama yerleridir. Bu mekânlar, yerleşim yerlerinin dışında; hayvan otlatmak, tarım yapmak veya dinlenmek için kullanılan alanlardır. Yaylalara yılın belirli zamanlarında çıkılarak; belirli sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi olayı Doğu Karadeniz’de yüzlerce yıldır geleneksel olarak sürdürülmektedir. Bu geleneksel yapı, yaylacılığın, yayla ekonomisinin, yayla kültürünün ve yayla turizminin özünü oluşturur. Sosyal ve ekonomik şartlara bağlı olarak yaylacılık geleneğinde de birtakım yapısal ve işlevsel değişiklikler gözlemlenmektedir. Bu değişim, yayla kültürünün kaybolup kaybolmadığı sorusunu gündeme getirmektedir.

Yaylacılığın ve yayla şenliklerinin en önemli işlevi; birlik-beraberliğin sağlanması ve kimi kültürel değerlerin korunmasıdır. Bu sayede; kemençe, horon, halk müziği, halk mutfağı, halk mimarisi, halk zanaatları ve halk mimarisi kısmen de olsa koruma altına alınmaktadır. Doğu Karadeniz yaylaları ve yayla şenlikleri iyi değerlendirildiği takdirde yörede turizm patlaması yaşanabilir ve belirli bir istihdam alanı sağlanabilir. Yapılan festivallerin ulusal düzeyden uluslararası düzeye çıkarılması, yörenin ekonomik hayatına da bir canlılık getirecektir. Sürdürülebilir ekonomik kalkınma içerisinde artık, kültür endüstrisinin, kültür turizminin ve turizm ekonomisinin ağırlığı gittikçe artmaktadır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, kültür, turizm, yapı, işlev, değişim.

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, bsisman@omu.edu.tr

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ İLİN
DESTİNASYONLARINA İLİŞKİN FARKINDALIK VE DENEYİMLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ: GİRESUN ÖRNEĞİ**

**EVALUATION OF THE AWARENESS AND EXPERIENCES OF THE
UNIVERSITY STUDENTS ABOUT THE DESTINATIONS OF THE PROVINCE:
THE CASE OF GİRESUN**

Mehmet Ozan CİNEL¹
Güven KARAMAN²

Giresun; bulunduğu coğrafi konumu, uygun iklim koşulları, tarihi ve zengin kültürel birikimiyle tarihi, doğal ve kültürel turistik alanlara sahip oluşuyla yerli ve yabancı turistlere ev sahipliğı yapmakta ve il ekonomisine girdiler sağlamaktadır. Turizmin il ekonomisine katkısı ne derece önemli ise üniversitelerde o derece il ekonomisinde önem arz etmektedir. Giresun Üniversitesi'nde yerli ve yabancı otuz bini aşkın öğrencinin öğrenim gördüğü dikkate alındığında ilin turistik çekicilikleri hakkında bu öğrencilerin farkındalık ve deneyimleri hem il ekonomisi hem de destinasyonların tanıtımı açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin Giresun ilinin turistik alanlarına ilişkin farkındalık ve deneyim düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Genel tarama modeline dayalı betimsel karakterli bir araştırma olan bu çalışmada, amaca ulaşmak için “turistik destinasyon farkındalık ve deneyim anketi” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma verilerine göre, Giresun da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin ilin turistik destinasyonları hakkında farkındalık ve deneyim düzeylerinin oldukça düşük olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Destinasyon, farkındalık, Giresun

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, ozan.cinel@giresun.edu.tr

² Doktora Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, gkaraman28@hotmail.com

DENİZLİ'DE YAYLA TURİZMİNİN GELİŞTİRİLMESİ

DEVELOPMENT OF PLATEAU TOURISM IN DENİZLİ

Mehmet Levent KOCAALAN¹

Tarih boyunca yaylalar, Türk kültüründe önemli bir yeri bulunmaktadır. Şehir yaşıntısının monoton ve giderek daha sıkıcı bir yer olmasıyla birlikte, günümüzde yaylaları bir kaçış yeri olarak görenlerin sayısı artmaktadır. Doğadan gittikçe uzaklaşan insan, doğasına uygun yaşam şartlarını yaylalarda bulmaktadır. Kimi bölgelerde hayvanları otlatmak için çıkılan yaylalara, kimi bölgelerde yazın serinlemek için, doğa ile buluşmak için, sağlık için çıkılmaktadır. Bu yönden, Denizli'nin zengin ve doğal güzellikleri bulunan yaylaları, alternatif turizm olarak yayla turizmi şeklinde hızla gelişmektedir. Denizli'de kendine has özellikleri bulunan Yatağan Kefe Yaylası, Beyağaç Topuklu Yaylası, Honaz Yukarı-Aşağı Erikli Yaylası, Buldan Süleymanlı Yaylası, Honaz Lala Bağlar Yaylası ve Denizli Bağbaşı Yaylası bulunmaktadır. 2015 yılından itibaren, Denizli'de yayla turizmine önemli yatırımlar yapılmaktadır. Denizli Bağbaşı yaylasına teleferik yatırımı yapılarak, Denizli halkının yazın sıcak günlerinde zaman geçirecekleri ve gastronomi yönden zengin bir yer oluşturulmuştur. Böylece âtıl duran yayla, turizme kazandırılarak, istihdam yaratılan ve gelir elde edilen bir sektör oluşturulmuştur. Yatağan'da bulunan Kefe Yaylası da çadır kuran kampçılar için dizayn edilerek, burada bir yaşam alanı oluşturulmuştur. Diğer yaylaların da ekonomiye kazandırılması için plan ve programlar yürütülmektedir.

Bu bildiride, Denizli'nin yaylaları geniş olarak ele alınarak, mevcut durum analizi sonucunda, yapılması gereken yatırımlar gözden geçirilecektir. Yapılacak yatırımların, ekonomik durum analizi yapılarak, istihdam, yöresel gelir ve ülke turizmine katkıları tartışılacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Denizli, yayla, turizm

¹ Öğr. Gör., Pamukkale Üniversitesi, mlkocaalan@pau.edu.tr

GLAMPING TURİZMİN DOĞU KARADENİZ YAYLALARINDA UYGULANABİLİRLİĞİ

APPLICABILITY OF GLAMPING TOURISM IN EAST BLACK SEA PLATEAUS

Gülay ÇAKMAK¹
İsmail KIZILIRMAK²

Değişen yaşam şartları, kalabalık şehirler, yorucu iş hayatı, stres ve hava kirliliği insanların doğaya yönelmelerine neden olmuştur. Dinlenmek için doğayla baş başa kalmak isteyen insanlar, tatil tercihlerinde beş yıldızlı otellerde konaklamak yerine doğa içinde beş yıldızlı otel hizmeti veren işletmeleri tercih etmektedir. Özellikle kamp turizmini katılan kişiler için kamp yapma ve lüksü bir araya getiren Glamping Turizm ortaya çıkmış ve kamp malzemelerini taşımadan daha kolay tatil yapmalarını sağlamıştır. Lüks kampçılıkta denilen Glamping turizminin, turizm gelirlerine katkısı diğer turizm türlerine göre daha yüksektir. 2020 yılında turizm trendi olması beklenen glamping turizmi son yıllarda dünyada sayıları hızla artan farklı konseptteki işletmelerle gelişme göstermektedir. Günümüzde 5 kıtada, 9 bölgede 1000'e yakın Glamping işletme hizmet vermektedir. Türkiye'de Glamping 'in gelişmesi çok hızlı gerçekleşmemiştir. Glamping hizmet veren 31 işletme bulunmaktadır. Glamping Turizmin özellikleri itibariyle Doğu Karadeniz Bölgesi için uygun bir turizm türü olmasına rağmen Doğu Karadeniz Bölgesinde Glamping işletmesi bulunmamaktadır. Yayla turizmine hizmet veren yaylalarda da uygulanabilirse bölgeye ve yerel halka katkı sağlayabilir. Bu çalışmada, glamping turizmi incelenerek ilgili alan yazının sistematik analizi yapılmıştır. Glamper'ların ve Glamping Turizmin özellikleri belirlenmiş, Glamping turizminin Doğu Karadeniz yaylalarında uygulanabilirliği araştırılmıştır. Glamping Turizmin bu bölgede geliştirilmesi ile ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler/Keywords: Glamping, Glamping turizmi, yayla turizmi.

¹ Öğr. Gör., Trabzon Üniversitesi, gulaycakmak08@hotmail.com

² Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, ikizilirmak@yahoo.com

YAYLA KùLTÜRÜ: TİREBOLU ÖRNEĞİ

THE CULTURE OF PLATEAU: THE EXAMPLE OF TİREBOLU

Hayrettin KARADENİZ¹

Geçimini tarımdan sağlayan aileler, havaların ısınmasıyla küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarıyla birlikte “yayla” denilen rakımı yüksek yerlere çıkarlar ve buralardaki geniş otlaklarda hayvanlarını beslerler. Yaylacılık geçmişten günümüze kadar devam etmekte ve her yörenin kendine mahsus farklı bir yaylacılık kùltürü vardır. Bu çalışmada Tirebolu özelinde yayla kùltürü ve bu kùltürün geçmişe göre değişen unsurlarını tespit etme amaçlanmıştır.

Araştırmanın evreni Giresun ili Tirebolu ilçesine bağlı köylerde yaşayan halktır. Araştırma yöntemi literatür taraması ve yüz yüze görüşme tekniğidir. Teknolojik gelişmeye bağlı olarak geçmişe göre yayla kùltüründe değişiklikler olduğu kent kùltürünün yaylalara taşındığı hipotezimizin doğruluğu test edilecektir. Bu çalışmada elde edilen veriler değerlendirilerek mevcut yayla kùltürünün kurumsallaşmış hali ile geçmişteki durumu arasındaki farklılaşma ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, otçu göçü, oba, hartama, Kazıkbeli.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, hayrettinkaradeniz28@gmail.com

ÇEPNİ: GÖÇER VE ÖZGÜR

ÇEPNİ: WANDA AND FREE

Mehmet ÖZMENLİ¹

Türklerin tarihsel hayatı incelendiğinde genellikle boylar veya uruklar halinde yaşadıkları görülmektedir. Bu teşkilat yapısı Türk göçleri üzerinde de etkili olmuş ve yeni fethedilen yurtların idarî yapısı üzerinde etkili olmuştur. Oğuz boylarının teşkilat yapısı incelendiğinde Türk teşkilat yapısının bütün özelliklerini bu yapı içinde görmek mümkündür. Oğuz Türklerinin en önemli boylarından biri olan Çepniler olduğunu tarihi kaynaklarda görmekteyiz. Çepniler Anadolu'nun fethinde ve Türk iskanına açılmasında diğer boylardan daha çok belirleyici bir özelliğe sahip olmuştur. Anadolu'nun Türk iskanına tabi tutulmasından sonra bölgede iktisadî faaliyetler de bu iskân anlayışına göre gelişmiştir.

Türkler Anadolu'da iktisadî faaliyetlerinin merkezine geleneksel hayvancılık faaliyetlerini de taşıyarak önemli bir geçim kaynağı halinde getirmiştir. Bu ekonomik faaliyette ağırlıklı olarak göçerler yer almış ve buna ait canlı bir kültür hayatı geliştirmiştir. Göç ve buna ait unsurlar Anadolu'da gelişmiş bir uygulama olmayıp kaynağını çok eski tarihlerden almaktadır. Göçerlik geleneği asırlardır Türkistan topraklarında yaşayan birçok topluluk tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu coğrafya da yaşayan topluluklardan ekseriyeti teşkil eden Türklerin yaşam biçimi de genellikle göçerlik olmuştur. Göçerlik aynı zamanda bir teşkilat yapısını ve büyük bir organizasyonun adını temsil etmektedir. Bu çalışma ile Çepni Türk boyunun tarihi hakkında kısa aydınlatıcı bilgilere ulaşılabilir ve Anadolu'da genellikle nerelerde yaşadıklarını bildiri kuralları içerisinde göçerliğin ve özgürlüğün Çepniler için ne anlama geldiği açıklanmaya çalışılacaktır. Bu göçlerin merkezinde ise yayla ve buralardaki uygulamalar yer aldığından çalışmanın ana kaynağını da Çepnilerin yaylacılık faaliyetleri teşkil edecektir.

Yöntemimiz Tarih alanının ana kaynaklarının literatür çalışması çağdaş eserlerden yararlanma arazi çalışması biçiminde olacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Çepni, göçer, özgür, yayla, hayvancılık

¹ Doç. Dr., Giresun Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi, mehmetozmenli@hotmail.com

GİRESUN YAYLA TURİZMİ VE ŞEHİR PAZARLAMASI İLİŞKİSİNE YÖNELİK KEŞİFSEL BİR ANALİZ

AN EXPLORATORY STUDY ON THE RELATIONSHIP BETWEEN GİRESUN YAYLA TOURISM AND CITY MARKETING

Pınar SARP¹
Yonca Deniz GÜROL²
Halit KESKİN³

Doğal ve kültürel bir mirasa sahip ÷lkemizde ormanlık alanlar, tabiat ve yaylalar önemli bir konuma sahiptir. Özellikle yaylalar, şehir hayatının yarattığı stres ortamından kaçmak isteyen bireylerin ilgisini çekmekte ve alternatif bir tatil imkânı sunmaktadır. Bu nedenle yapılan araştırmalarda özellikle çalışan bireylerin tatil anlayışlarının tabiat ve kırsal hayatı içerisinde barındıran yayla konseptine evrildiği gör÷lmektedir. Ülkenin sahip olduğu iklimsel özellikler, yöresel unsurların önem kazandığı geleneksel yaşam şekli de yayla turizmi için de elverişli bir ortam yaratmaktadır. Söz konusu bu durum gelişmekte olan yayla turizminin ivme kazanabilmesi için bir potansiyelin olduğunu gözler önüne sermektedir. Giresun ili de doğal güzelliğı ve yaylaları açısından turizm faaliyetleri için büyük bir potansiyele sahiptir. Şehrin bu potansiyelinin ekonomik bir değere dönüştür÷lmesi için ticari faaliyetlerin yanı sıra akademik çalışmalar ve iş birlikleri de önem arz etmektedir.

Bu çalışmada Giresun iline bağı Kümbet, Bektaş, Kulakkaya, Paşakonağı, Gölyanı, Çakrak ve Tamdere yaylalarındaki turizm faaliyetleri ve turizmin şehrin pazarlanmasına olan etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Öncelikle Giresun ilinin tarihçesi, coğrafi konumu ve turizm potansiyeli ile bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın araştırma kısmında yayla turizmi ve şehrin pazarlanması arasındaki ilişkiye yönelik keşifsel bir analize yer verilmiştir. Söz konusu bilgiler ışığında turizm planlaması yapan kurum ve kuruluşlara stratejik yönetim ve turizm pazarlaması açısından önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun, yayla turizmi, ekoturizm

¹ Arş. Gör., İstanbul Kültür Üniversitesi, p.sarp@iku.edu.tr

² Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, gurol@yildiz.edu.tr

³ Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, hkeskin@yildiz.edu.tr

HALİL İNALCIK İLE BİRLİKTE OSMANLI'NIN İZİNDE: KARACADAĞ YAYLASI, ERTUĞRUL GAZİ ve KAYI BOYU ARAŞTIRMALARI

TOGETHER WITH HALİL İNALCIK; IN THE FOOTSTEPS OF THE OTTOMAN EMPIRE: KARACADAĞ PLATEAU, ERTUGRUL GAZİ AND RESEARCH ON THE KAYI TRIBE

Nejdet GÖK¹

Günümüzde Konya'nın Kulu ilçesi sınırları içerisinde yer alan Karacadağ ve yayla kültürünün Osmanlı'nın kuruluş dönemi tarihi bakımından çok önemli bir yeri vardır. Ertuğrul Gazi idaresindeki Kayı Boyu Aşireti, Selçuklu Sultanı Alâeddin'in izni ile; önce bu dağın eteklerindeki yaylalara yerleşmiştir. Eskişehir ve Bilecik yönünde bölgenin fethi ve İslamlaşmasına da öncülük etmiştir.

Karacadağ ve civarının Osmanlı tarihi ve bölge tarihi açısından önemi ortada iken; bugüne kadar bölge üzerinde, özellikle muasır kaynaklar ve arşiv kayıtlarına dayalı sistematik, kapsamlı, çok yönlü bir çalışma maalesef henüz yapılabilmiş değildir. Oysa danışmanım Halil İncalcık ve Bilkent Üniversitesi Tarih Bölümü'nden birkaç asistanımızla birlikte yıllar önce burada bir dizi gezi ve araştırma başlatmıştık. Bölgeye yabancı olmayan bendenizden de bu araştırmalar için rehberlik yapmamı talep etmişti.

2003 yılı baharında, bölgeye ilk ziyaretimizi yapmıştık. Dönemin idarecileri de kısmen bize yardımcı olmuştu. Osmanlı Beyliği'nin izinde Karacadağ eteklerinde yapmış olduğumuz Karacadağ Bölgesi araştırmaları bu bölgedeki ilk topoğrafik ve arkeolojik çalışmalardır. Sonraki yıllarda birkaç kez daha Karacadağ bölgesini ziyaret imkânı bulduk/buldum.

Daha geniş ve kapsamlı imkanlar çerçevesinde araştırmaların; Eskişehir ve Söğüt istikameti göz önüne alınarak, organize bir şekilde, yeterli ekip ve ekipmanlarla, bilimsel araştırma tekniklerine uygun bir biçimde genişletilip, derinleştirilerek devam ettirilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Karacadağ eteklerinde yapılan bu çalışmalar; tarihi bakış açısına zenginlik kazandırmanın yanında, Ahi Evran, Şeyh Edebalı, Mevlâna, Yunus Emre gibi kurucular ve onların felsefesiyle kurulan Ahilik teşkilatını da daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Karacadağ Yaylası, Ertuğrul Gazi, Kayı Boyu Araştırmaları

¹ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi/SBBF, ngok46@yahoo.com.tr

KAZAN TATAR KÜLTÜRÜNDE YAYLA

YAYLA IN KAZAN TATAR CULTURE

Alfina SİBGATULLİNA¹

Yayla, Kazan Tatar dilinde *яңәйләү* (ceylev) demek ve yaz mevsimi olan *cey* den türemiştir, genel olarak yazın hayvan otlatmak veya belli bir süre içinde insanların dinlenmek için çıktıkları bir yer, saha anlamına gelmektedir. Yazın zıttı olan *kış* için de *кышлау* (kışlav) kelimesi kullanılmaktadır.

Babaları İdil Boyu Bulgar devletini kurduktan sonra da eski göçebe hayatın bazı unsurlarını kendi kültürlerinde taşımaya devam eden Kazan Tatarları o bölgede uzun süren kışın nihayetlenmesinden sonra bazen çok kısa süren yaz mevsiminin başlanmasına *ceyge çığu* (v), o dönemde doğaya çıkmayı da *ceylevge çığu* (v) derler. *Ceyge çıkkaç ceylevlerde kötü kua Cemile* (Yaza çıktıktan sonra yaylalarda (hayvan) sürüsü otlatır Cemile) diye türküler de söylerler. Hayvan sürüsü genelde orman sınırının üzerinde bulunan, yüksekliği ve fiziki özelliği tarım yapılmasına uygun olmayan, ancak, bitki örtüsü açısından zengin, geniş alanlarda otlatılır. İlk gün hayvan sürüsünün yaylaya çıkmasıyla ilgili bir takım örf ve adetler de hala halk arasında yaygındır. Tatarların milli bayramları *Cıyın* ve *Sabantoylarda* da eski göçebe hayatından kalma yayla ile ilgili birçok unsurun yaşatıldığı görülmektedir. İdil boyu devletindeki yayla kültürü Tatar halk yazarı Nurihan Fettah'ın *İtil Suyu Aka Torur* romanında güzel anlatılmıştır. Galimcan İbrahimov'un *Kazak Kızı*, Mahmut Galev'in *Muhacirler* romanlarında da vakaların yaylada geçmesi dikkat çekicidir.

Sovyet döneminde Kolhozların hayvan sürüleri de özel yaylalara yerleştiriliyordu, ünlü ressam Haris Yakupov'un tablolarında yaylada inek sağan Tatar kızları tasvir edilmiştir.

Bugün yayla anlamımdaki *ceylev* kelimesi yeni bir anlam taşımaya başladı, çocuklar için doğada yapıldığı yaz kamplarına Tatarca *Balalar ceyleve* denilmektedir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, Kazan Tatar kültürü, Tatar edebiyatı

¹ Prof.Dr., Rusya Bilimler Akademisi, alfina2003@yandex.ru

DOĞU KARADENİZ BÖLGESİNDE BİR YAYLA DAVASI

A PLATEAU CASE IN EASTERN BLACK SEA REGION

Can EKİZ¹

Yaylacılık Türk kültürünün binlerce yıldır devam eden önemli bir geleneği olarak yaşamaktadır. Genellikle Mayıs ayının sonuna doğru çıkılan yaylalardan Eylül ayının başlarından itibaren geriye sürekli ikamet edilen köylere ve kasabalara dönülür. Yaklaşık üç ay süren yayla mevsiminde küçük ve büyükbaş hayvanlar çayırarda yetişen taze otlardan, çocuklar ve yetişkinler de yaylanın temiz havasından faydalanır. Bu yaylalar ülkemizin çoğunlukla Karadeniz ve Akdeniz bölgelerimiz başta olmak üzere, Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu, Orta Anadolu'da yaygın olan bir faaliyettir.

Yaylalarımız bunun yanında otçu göçleri, otçu şenlikleri ve benzeri faaliyetlerle birlikte sosyalleşme, farklı obaların birbirleriyle kaynaşma alanlarıdır. Bundan da anlaşılacağı üzere çoğunlukla güzel anılara ev sahipliği yapan yaylalarımızda zaman zaman istenmeyen münferit olaylara da rastlamaktayız. Gümüşhane İli, Torul İlçesi, Suma Köyü arazisi üzerinde bulunan Kadırğa Yaylası bu konuya örnek bir yayla davası barındırmaktadır. Giresun İli, Eynesil İlçesi, Ören Beldesi ve Trabzon İli, Beşikdüzü İlçesi Oğuz Köyü arasında yaklaşık 80 yıldır kimi zaman ölümlere dahi sebebiyet veren bu davayı tarihe not düşmek adına ortaya koymak amacı taşıyan bu bildiri kaynak kişilere başvurularak sözlü tarih metoduna uygun olarak hazırlanacaktır.

Amacımız tarihte yerleri altın harflerle yazılı olan Trabzon'u veya Giresun'u haklı veya haksız çıkarmak değildir. Her ne kadar bildiri sahibi Giresun İli, Eynesil İlçesi, Ören Beldesi nüfusuna kayıtlı olsa da bilimsel etik ve tarafsızlık ilkelerine bağlı kalınacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, kültür, Kadırğa yaylası

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, can.ekiz@giresun.edu.tr

GİRESUN YÖRESİ OYUN VE OYUN MÜZİKLERİNDE YAYLA KÜLTÜRLERİNİN ETKİSİ

THE EFFECT OF YAYLALA CULTURES IN DANCE AND DANCE MUSIC IN GİRESUN REGION

Ercan KILKIL¹
Gökhan HAMZAÇEBİ²

Türk folklorunda günlük hayatın geçmiş ile gelecek arasındaki köprüsünü meydana getiren en önemli unsurlardan biri de geleneksel halk oyunlarımız ve halk müziklerimizdir. Halk oyunları Türk folkloru içerisinde ait olduğu yörenin geleneksel kültür göstergesi olmakla birlikte kültürel zenginlikleri, yaşayış biçimiyle özdeşleştiren önemli kadrolarındandır. Bölge ve yöre insanların farklılıklarını kendilerine özgü karakterlerini en iyi yansıtan özelliklerinden biri olan halk oyunları ve müzikleri; gelenek ve göreneklerine bağlı olan Karadeniz insanının, bozulmamış coğrafi yapısı ve kültürüyle Türk folklor için bir ilham kaynağıdır. Halk oyunları bir tesadüf üzerine değil yılların kültürel birikimleri sonucunda ortaya çıkar. Halk oyunları ve müzikleri Doğu Karadeniz Bölgesine özelde Giresun yöresine çeşitli göçler yoluyla gelen ve varlık sürdüren Türkmen unsurlarının günümüze kadar muhafaza ederek ulaştırdıkları halk oyunları ve halk müzikleri; çeşitli kültürel inanç unsurlarını içinde barındırmaktadır. Bu unsurların figüratif, ritmik ve ezgisel yönden kültürel değerlerin birikimlerinden kaynaklandığını söylemek gerekir. Giresun ve yöresindeki musiki uygulamalarını diğer kültür coğrafyalarımızın dışında düşünmemek gerekir. Yöre musikisi üzerinde yapılan incelemeler bu coğrafi bütünlüğü göstermektedir. Yöreye ait geleneksel musikisi üzerinde bugüne kadar yaşanmış Türk inançlarının etkili olduğunu ve bu etkinin zaman içinde bazı değişikliklere uğradığını görmekteyiz. Bu çalışma, yılın belirli dönemlerinde yaylalarda buluşan halkların kültürel birikimlerinin yansımalarını bir göstergesi olarak ortaya çıkan Giresun yöresi halk oyunları ve müziklerinin etkilerini incelemektir.

Giresun yöresinde halk oyunları, oynanış ve icra formları ile bu formlarda halkın gelenek ve görenek kültürel yansımasını oyun figürlerinin yapısında, oyun isminde ve oyun müziklerinde incelenmiş ve oynanış şekilleri günlük yaşama yansımaları saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda, oyunların ve oyun müziklerinin kültürel ilişkilerini geleneksel yaşamın ve modern yaşantının bir parçası olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, Giresun, halk oyunları, müzik, kültür

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, ercank@mu.edu.tr

² Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, gokhan.hamzacebi@giresun.edu.tr

BİR YAYLACI GEREĞİ: GİREBİ

A TRANSHUMANT TOOL: GİREBİ

Metin AKAR¹

Sultan Yıldırım Bayezid (1354-1403)'in ölümünden sonra oğulları taht kavgasına başladılar. Şehzadelerden Çelebi Mehmed, ağabeyi Musa Çelebi ile savaşmak için daha çok askere ihtiyaç duyar. “Her evden bir er çıksın. O ilin beyi o kişiye baksın. Bunlar savaşabilen askerler olsun. Kendi silahlarını ve zırhlarını yanlarına alsınlar” dedikten sonra nazmen şöyle devam eder:

Ok u yay u kılıç u hem çomakı
Süñüsü harbesi hançer nacakı
Nacak bil balta kürebi götürsün
Sapan taşı atanı hep götürsün

Sultan, askerlerinin ok, yay, kılıç, çomak (ucu topuzlu değnek) süngü, harbe, hançer, nacak, balta, **kürebi**, taş atacakları sapanlarını kendileri getirsin diye buyurur (Abdülvâsi' (öl.1414'ten sonra) *Halîl-nâme*, adlı mesnevisinde, barutun ateşli silahlarda henüz kullanılmadığı zamanlarda, ok, yay, kılıç, süngü gibi saplanan ve batan savaş araçlarının yanı sıra, tarım ve hayvancılıkla uğraşan Türklerin ev veya işleri için gerekli olan kesici âletlerinin de savaş aracı olarak da işe yaradığı görülüyor. Bu hem tarım, hayvancılık ve günlük hayatının idamesinde kullanılan aletlerden özellikle “kürebi” kelimesi dikkatimizi çekiyor. “kürebi” iki nesneden oluşur. Aslı unsur, alete de adını veren, demirden, uç kısmı kavisli, kavis içi keskin olan kısımdır. Buna yaklaşık bir metre uzunluğuna, sağlam ağaç dalından sap takılır. Böylece, günümüzde (belki daha önceki zamanlarda), Doğu ve Orta Karadeniz bölgesi Türklerinin “girebi” dedikleri kesici ve delici alet meydana gelir. “Girebi” adının yaygın olarak kullanıldığı alan, “Yalpankaya, Hendek, Terme, Çarşamba, Bafra, Niksar, Erbaa, Fatsa, Perşembe, Ulubey, Şebinkarahisar, Alucra, Mesudiye, Bulancak, Tirebolu, Görele, Vakfıkebir, Koyulhisar” gibi Çepni Türkleri ile meskûn ve çoğu Doğu Karadeniz bölgesinde yaşayan Türklerin bulunduğu alanlardır. Bu husus Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü’nde açıkça görülmektedir. Bu araç eskiden olduğu gibi bugün de özellikle Çepniler arasında yaygın olarak kullanılmaktadır. Tarımda, ot kesmek, ot basan yerlerde yol açmak, ağaç dallarını budamak gibi işler için “girebi” kullanılır. Girebi aynı zamanda taşıma ruhsatı gerekmeyen bir silah olarak da çobanlar ve küçük sürü sahipleri tarafından yayla yolunda, “düşün yeri”nde, yaylada ihtiyaç duyulan bir araçtır.

“Girebi” kelimesinin Eski Anadolu Türkçesinde “kürebi”, günümüzde de “gürebi”, “girebu” ve “körebi” şeklinde telaffuz edildiği görülüyor. 2012 yılında Tirebolu'dan Kazıkbeli yaylasına çıkan sürü, (sürüyü sevk ve idare eden) çoban ve mal sahipleri ile birlikte yürüdük. “Girebi”nin fonksiyonlarını, o günlerde elinde “girebi” ile sürünün önünde giden, düşün yerinde koyunların yünlerine dolanan dikenli dalları elindeki “girebi” ile temizleyen Talip Kuruca’dan dinledik. “Girebi” kelimesinin menşesine gelince; şimdilik kaydıyla, Farsça “kürevî”den gelmiş olduğunu *eb>ev* örneğinde olduğu gibi, Türkçedeki *b>v* yahut *v>b* değişikliği kuralını ve aletin “kürebi/körebi” olarak kullanımını da göz önüne alarak söyleyebiliriz. Baltanın, ucu küre gibi eğri olanına bu isim verilmiş olabilir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Girebi, Çepniler, silah.

¹ Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, metinakar@aydin.edu.tr

КЫРГЫЗ МАЛЧЫЛАРЫНЫН ЖАЙЛООДОГУ ТУРМУШУНДАГЫ САЛТУУЛУК ЖАНА ӨЗГӨРҮҮЛӨР

Амантур ЖАПАРОВ¹

Ачкыч сөздөр: *малчы, көч, жайлоо, конуш, желе, шерине, сүт-айран, социалдык-маданий процесс*

Экстенсивдүү ыкма менен мал багуу, чарбачылыгында басымдуулук кылган кыргыздар үчүн көчмөн жашоо образы мүнөздүү болуп келген. Малчылар айрыкча жай мезгилинин келишин чыдамсыздык менен күтүшкөн. Биринчиден, узакка созулган кыш мезгилинде кошумча тоют жеткиликтүү берилбегендиктен кыйла эле арыктаган малды сиңимдүү жана күчтүү чөп өскөн жайлоого чыгаруунун экономикалык мааниси зор болгон. Кой, жылкы, уйлар тез калыбына келип, эт алып семирген. Абасы салкын, чымын-чиркей жокко эсе субальпы, альпы зоналары, төмөн жайгашкан алкактардагы ысыкка караганда малга жагымдуу келген. Экинчиден, адамдар өзүлөрү дагы жайлоого чыгып, айран-сүт, кымыз ичүү менен ден соолуктарын чыңдап, чарбачылыкты эс алуу менен айкалыштырууну жактырышкан. Сүттү кайра иштетип, жылдын суук мезгилдеринде тамактана турган *сүзмө, курут, сары май* сыяктуу азыктарды камдоого умтулушкан.

Жайлоого көчүү, ага даярдык көрүүдөн баштап, конушка жеткенге чейин шаңдуу жүргөн да, ырым-жырымдар менен коштолгон. *Боз үй, алачыктар* тигиле турган журттун ордун аныктагандан кийин ал жерге жайгашышкан. Мурда көчүп келген коңшулар кийинкилерине үй тиккенге жардам беришкен. Нан, май ж.б. азыктарын көтөрө келип *өрүлүктөшкөн*. Бул социалдык байланышты түзүп, чыңдоого өбөлгө түзгөн. Үйүр жылкылуу малчылар желе тартып, тиешелүү жөрөлгөлөрдү өткөрүшкөн.

Жайкы жайыттарга мал жаюунун элдик тажрыйбасы жаратылыштын бул ресурсун үнөмдүү пайдаланууга шарт түзгөн. Бийик төрлөргө кайтаруу, жайыт которуштуруп туруу, тартылган желенин айланасына мал жолотпоо сыяктуу тартиптер колдонулган. Чарба жүргүзүүдө, үй-тиричилигенде балдардын да жардамы тийип, эркек балдар сырткы, кыздар ички жумуштарды жасап эмгекке тарбияланышкан. Бир жерде коңшу жайгашкан малчылардын ортосунда карым-катнаш тыгыз болгон. Уюшулган жамаатка кезектешип тамак берүү – *шерине* салты алардын кеңири маектешүүлөрүнө, көңүл ачууларына өбөлгө түзгөн. Өтүп бараткан чоочун жолоочуну үйгө чакырып, айран, кымыз берип сыйлоо адаттагы көрүнүш эле. Аңчылык менен туруктуу алектенбегенине карабастан, айрым малчылар ууга чыгып турушкан.

Кыргыздардын ата-бабалары кылымдардан берки эмпирикалык байкоолордун натыйжасында өсүмдүктөрдүн касиеттерин жакшы билишкен. Алардын ичинде тамак-аш, боёк катары колдонулгандарын терип келүү, жай мезгилиндеги жагымдуу түйшүктөрдүн катарына кирген. Аялдар сүттү кайра иштетип, түрдүү азыктардын запасын даярдоодон сырткары, колдонмо-жасалга өнөрү менен да алектенишкен.

Азыркы ааламдашуу доорунда деле салттуу мезгилге мүнөздүү көрүнүштөр кезигет. Ошону менен катар бир катар өзгөрүүлөр байкалат. Алар Кыргызстандагы эле эмес, жалпы эле дүйнөдөгү өтүп жаткан экономикалык, социалдык-маданий процесстерге байланыштуу экендиги шексиз.

¹ Prof. Dr., Kırgızistan İlimler Akademisi Üyesi, amantourj@gmail.com

OSMANLI DEVLETİ'NDEN GÜNÜMÜZE YAYLALARIN HUKUKÎ PROBLEMLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ (GİRESUN ÖRNEĞİ)

LEGAL PROBLEMS OF PLATEAUS AND SOLUTIONS OFFERS FROM THE OTTOMAN EMPIRE TO PRESENT (EXAMPLE OF GİRESUN)

Nazım KURUCA¹
M. Yunus KURUCA²
Soner KARADEMİR³

İnsanlık tarihi kadar eski olan mülkiyet hakkına sahip olmak ve bunun kullanımına ait uygulamalar günümüze kadar gelmiştir. Şahsî mülkiyetin kişiler için aynı zamanda özgürlük anlamına gelmesi de hukukun ne kadar belirleyici olduğunu da göstermektedir. Şahsî mülkiyet kadar, kamuya ait olan fakat ortaklaşa kullanılan mülkiyetlerin hukukî problemleri yıllarca çözüme kavuşturulamamıştır. Özellikle bu mülkiyetlerden mera, yayla, orman, otlak ve göl gibi alanlar kamuya ait olmasına rağmen şahsî kullanımlara açık mülkiyetler arasındadır. Bu araziler zaman içinde kullanan kişiler tarafından sahiplenilmek istenmiştir.

Yaylalar ve mezarlar zengin otlaklarla sahip olmasından dolayı özellikle hayvancılık faaliyetleri ile uğraşanların vazgeçemeyeceği yerlerin başında gelmektedir. Yaylalardaki otlaklar göçerler tarafından genellikle ortaklaşa kullanılmakta olup, burada yaşanacak herhangi bir problem geleneksel hukukî esaslara göre çözülmektedir. Yaylaklardaki otlakların kullanımı havaların kurak geçtiği yıllarda göçerler arasında bazı problemleri de beraberinde getirmiştir. Yine göçerlerin hayvan sayısının fazla olduğu yıllarda bazı sıkıntıların yaşandığını ve bu sıkıntıların yargıya taşındığını görmekteyiz.

Giresun'da göçerler bazı yıllarda havaların kurak geçmesi münasebetiyle otlakların ve sulakların kullanımı konusunda çatışmalar yaşamışlardır. Göçerlerin yaylalarda yaşadığı sıkıntılar devletin aldığı bazı tedbirler sayesinde giderilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda Giresun yaylaları diğer illerden gelen göçerler tarafından da asırlardır kullanılmaktadır. Bu göçerler de otlakların kullanımı konusunda bazı zamanlar sıkıntılarla karşılaşmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin son asrından itibaren yaylaların kullanımı konusunda bazı uygulamaların hayata geçirildiği görülmektedir. Devlet göçerler arasında yaşanması mümkün olan çatışmaları önlemek amacıyla bazı geçici uygulamaları da hayata geçirmiştir. Yapılan bu çalışma Giresun yaylalarında Osmanlı Devleti'nden günümüze kadar yaşanan hukukî problemlerin tespiti ve bu problemlerin çözümüne dair olacaktır. Yapılan çalışma yaylacılık ve ona bağlı hukuki problemlere ait literatürle desteklenmiş olup; aynı zamanda günümüzde yaylalarda çözüm bekleyen hukuki problemlerin yerinde yani arazide tespiti yapılarak çalışma zenginleştirilecektir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun, yayla, arazi, göçerler, hukuk

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, badali28@hotmail.com

² Avukat - Yüksek Lisans Öğrencisi

³ Avukat - Giresun Barosu Başkanı

DOĞU KARADENİZ YAYLALARINDAKİ KÜLTÜREL FAALİYETLERDEN YAYLA ŞENLİKLERİNİN YÖRE HALKI TARAFINDAN YURT DIŞINA YANSIMASININ ABD ÖRNEĞİ

THE REFLECTION OF UPLAND SETTLEMENT FESTIVALS AS A CULTURAL ACTIVITY ORGANIZED BY LOCALS IN EAST BLACKSEA REGION: USA EXAMPLE

Fatma EMİROĞLU AYDIN¹

Coğrafi anlamda kır yerleşmelerinin bir çeşidi olan, köy altı yerleşmelerinden yayla yerleşmelerinin Karadeniz Bölgesi'nde varlığı, Türklerin, özellikle de Çepni ve Kıpçakların bu bölgeye yerleşmeye başlamalarına kadar iner. Göçebe kültürüne sahip bu Türk boyları yine bu kültürün bir uzantısı olan yaylacılığı da bölgeye taşıyarak sürdürmüşlerdir. Ayrıca tarihi süreç içinde bu faaliyetin günümüze kadar taşınmasındaki diğer bir etken de bölgenin yaylacılık faaliyetine uygun coğrafi yapısıdır.

Günümüzde, Karadeniz yaylacılığında geleneksel yararlanma (hayvancılık, ekip-biçme, arıcılık, ormancılık ve kısmen el sanatları) yanında turizm amaçlı; gezip-görme, dinlenme, spor, sağlık, yayla (ot göçü) şenlikleri gibi etkinlikler öne çıkmaktadır. Bu etkinliklerden özellikle **yayla ve göç şenlikleri**, yaylacılık kültürünün önemli bir boyutu haline gelmiştir. Genelde, karların erimesiyle birlikte başlayan yayla göçleri, Mayıs ayında başlar ve Haziran ortalarına kadar devam eder. Bu süreç içinde yaylalara çıkış hazırlıkları ve belli günlerde tüm yaylacıların katılımı ile topluluklar halindeki göçler, büyük bir heyecan, neşe ve şenlikler içinde gerçekleşmektedir. Göçlerin bitimi ve yaylalarda belli bir süre kalındıktan sonra, genelde Temmuz ayı sonları, Ağustos ayı başlarında çeşitli yaylalarda yöre insanların katılımı ile yılda bir kez toplanıp **yayla şenlikleri** veya **ot göçü** adı ile bilinen açık hava eğlenceleri düzenlenir. Bu Şenlikler, Karadeniz Bölgesi illeri yaylalarının bazılarında geleneksel halde sürdürülmektedir.

Yüzyıllardan beri süregelen şenlikler, geçmiş yıllara göre çok fazla değişikliklere uğramasına rağmen değişmeyen tek şey ise, yüzlerce-binlerce kişinin bulunduğu eğlence merkezlerinde sabahtan akşama kadar susmayan yer yer kemençe, davul-zurna ve tulum gibi çalgılar eşliğinde söylenen türküler ve oynanan oyunlar-horonlardır. Hem bölgede hem de bölge dışında yaşayan yöre insanların büyük bir arzuyla beklediği bu şenlik günleri özellikle yurt dışına göç etmiş yöre halkının her yıl katılımını güçleştirmektedir. Bunlardan ABD'ye göç etmiş olanlar, kurdukları dernek (Türk Amerikan Giresunlular Derneği) vasıtasıyla, her yıl toplanarak Haziran ayı içinde "otçu göçü şenliği" adı altında benzer etkinliği, 11 yıldır ABD'de düzenleyerek yaşamak ve yaşatmaktadırlar.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla kültürü, yayla (ot göçü) şenliği, ABD'de yaşayan Giresunlular.

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, fatma_emiroglu_aydin@hotmail.com

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KIRSAL GİRİŞİMCİLİK: KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

RURAL ENTREPRENEURSHIP IN THE WORLD AND TURKEY: PROBLEMS AND SOLUTIONS PROPOSALS

Hakan SİPAHİ¹
Kurtuluş Yılmaz GENÇ²

Kırsal girişimcilik, kırsal alanda yaşayanlar tarafından girişimcilik faaliyetlerinin yürütülmesi olarak adlandırılabilir. Kırsal girişimcilik hem girişimcilik hem de kırsal alanlar için sürdürülebilir bir değer yaratmaktadır. Günümüzde birçok ülkede kırsal alanlarda yeni iş fırsatlarının belirlenmesi, iş alanları yaratılması ve kırsal girişimcilik faaliyetlerinin artırılması amacı ile ilgili alanda başarılı iş fikirlerini dönüştürmek için çeşitli politikalar ve teşvik programları yürütölmektedir. Bu çalışmanın amacı, kırsal kalkınma bağlamında kırsal girişimciliğin gelişim sürecini araştırmak, kırsal girişimcilikle ilgili çeşitli sorunları tanımlamak ve kırsal girişimciliğin önemini analiz etmektir. Buna ek olarak, çalışmada kırsal kalkınmanın temel göstergeleri doğrultusunda farklı ölkelerde kırsal girişimciliğin geliştirilmesinde karşılaşılan sorunlara ve çözüm önerilerine odaklanılmıştır. Son yıllarda Dünya'da kırsal girişimcilik alanında gelişim gösteren ölkelerle, kırsal girişimciliğin Türkiye'deki gelişim sürecinin baz alınarak karşılaştırmalı olarak incelenmesi ise çalışmanın önemini oluşturmaktadır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Girişimcilik, kırsal girişimcilik, kırsal kalkınma

¹ Doktora Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, hakansph@gmail.com

² Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, kyilmazgenc@gmail.com

GİRESUN BÖLGESİNDEKİ YAYLALARDA MÜZİK KÜLTÜRÜ VE HALK ÇALGILARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

MUSIC CULTURE IN PLATEAUS IN GİRESUN AND GENERAL FEATURES OF FOLK INSTRUMENTS

Emrah KAYA¹

Giresun bölgesi ve güzergahlarındaki yaylalar, müzik kültürü açısından oldukça zengin yerlerdir. Kırık hava, uzun hava ve halk oyunu ezgilerinin bir arada bulunduğu bu yörelerde, farklı birçok halk edebiyatı türüne de rastlamak mümkündür. Bunların yanında yayla güzergahlarında birçok halk çalgısı da bulunur. Söz konusu sazlar içerisinde unutulmuş veya unutulmaya yüz tutmuş birçok çalgı mevcuttur. Bu çalgılar içerisinde, yaylı, vürmalı ve nefesli sazlar yer alır.

Bu bildiride, Giresun bölgesinin batı kesimi, doğu kesimi ve güney kesimlerinde yer alan yayla güzergahlarının ve yakın çevrelerinin müzik kültürü incelenmiştir. Bu bağlamda ezgilerin, makamsal yapısı, usulleri ve ses sınırlarının ayrıntılı sonuçları ele alınmıştır. Söz konusu bu bulgular, usul grafiği, ses sınırı grafiği ve makam grafiği ile desteklenmiştir. Giresun bölgesi üç gruba ayrıldığında her grubun kendi içerisinde hem etkileyen hem de etkilenen konumda olduğu görülmektedir. Bunun ana nedenlerinden bir tanesinin diğer yörelerle birlikte yapılan yayla şenlikleri esnasındaki müzik etkinliklerinin olduğu düşünülmektedir. Buna göre yöreye dışarıdan taşınmış veya varyasyonlu havalar da bildiride ele alınıp incelenmiştir. Giresun bölgesinin üç yayla güzergahında da tıpkı müzik kültürü gibi farklı çalgılara rastlanmıştır. Bildiride bu çalgıların yöreye özgü yapısal özellikleri, önemli icracıları ve kullanıldığı ortamlar ele alınıp sonuçlar paylaşılacaktır. Bu anlamda, çalgıların Giresun bölgesine dağılım haritası da gösterilecektir. Tüm bunların yanında yörede bilinen fakat literatürde yer almayan birçok çalgı da tespit edilmiştir. Söz konusu bu çalgıların, ses arşivi ve fotoğraflarından oluşan bir slayt da sunumda yer alacaktır.

Giresun bölgesindeki yayla güzergahlarında ki müzik kültürü ve birçok halk çalgısının detaylı olarak incelendiği bu çalışma, 1926 yılından bu yana Giresun bölgesinde yapılan en kapsamlı çalışmalardan birisidir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun 1, yaylalardaki müzik kültürü 2, yaylalardaki halk çalgıları 3.

¹ Öğretmen, Kültür ve Turizm Bakanlığı, emrahmuzik@hotmail.com

BÜYÜK KAFKASYA’NIN GÜNEY YAMACI MANZARALARININ EKOLOJİK TEŞHİS YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF LANDSCAPES OF THE SOUTHERN SLOPE OF THE GREATER CAUCASUS WITH THE ECODIAGNOSTIC METHOD

YAQUB QƏRİBOV¹
NİGAR İSMAYİLOVA²
GÜLNARA MAMMEDOVA³
REŞAD SEDULLAYEV⁴
RAMİLƏ ƏLİYEVƏ⁵
MAHİR SƏRKƏRLİ⁶

Makale, güney yamaçlardaki yaylaların doğal peyzajlarının ve Büyük Kafkasya çevresindeki çevre ovaların çevresel teşhisi hakkında yorum yapmaktadır. Antropojenik dönüşüm, stabilite, eğim, görünürlük, bölge için doğal peyzajların yüzey parçalanması haritalarına ilişkin veriler analiz edilmiş ve gelecekteki manzaraların gelişiminin teşhisi sağlanmıştır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Peyzaj, çevresel teşhis, yaylalar, dönüşüm, farklılaşma, antropojenik etkiler, uzay görüntüleri, kod çözme.

¹ Prof. Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, yaqub.qaribov@mail.ru

² Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, ismailova-nigar2018@mail.ru

³ Dr., Lenkeran Devlet Üniversitesi, gulfare@mail.ru

⁴ Öğretmen, Bakü Devlet Üniversitesi, resad.sedu@gmail.com

⁵ Doktorant, Bakü Devlet Üniversitesi, ramile-eliyeva@mail.ru

⁶ Doktorant, Bakü Devlet Üniversitesi,

FOTOĞRAFLARLA KARAGÖL DAĞI CİVARINDA YAYLACILIK FAALİYETLERİ

TRANSHUMANCE ACTIVITIES WITH PICTURES AROUND KARAGÖL MOUNTAIN

Hüseyin KARA¹

Bilimsel faaliyetlerin görsel materyallerle desteklendiği günümüzde özellikle fotoğrafların eğitim faaliyetlerinde sıklıkla kullanıldığı görmekteyiz. Yazılı metinlerde de kullanılan görsel materyallerin okunması ve anlamlı hale getirilmesi özel bir birikim gerektirmektedir. Görsel çalışmalar, yazılı metinlere göre daha çok ilgi çekmesi bakımından son yıllarda daha çok kullanılmaktadır. Özellikle arazi çalışması yapan ilim adamları gezi gördükleri yerleri fotoğraflamak suretiyle zengin bir görsel koleksiyona da imza atmaktadır. Doğal güzelliklerin kayıt altına alındığı bu tür çalışmalar ülkemizde son yıllarda artarak devam etmektedir.

Doğu Karadeniz bölgesinin doğal zenginlikleri, son yıllarda yapılan bilimsel çalışmalar sayesinde tanınırlık bakımından ciddi mesafeler kat etmiştir. Karadeniz’de yaylalar zengin coğrafi özelliklere sahip olduğundan araştırmacılar tarafından tercih edilmektedir. Giresun ve çevresindeki yaylalar da bahsedilen zengin bitki örtüsü ve doğal güzellikleri ile bu zenginliklere katkı sağlamaktadır. Yörenin doğal güzellikleri yazılı ve görsel basında da yer alması yöreye olan ilgiyi de oldukça arttırmıştır. Bu çalışmada Karagöl Dağı civarında asırlardır sürdürülen yaylacılık faaliyetlerinin günümüze nasıl yansıdığını fotoğraflarla ortaya koymaya çalışacağız. Bünyesinde birçok zenginliği bünyesinde barındıran göçerlerin hayatını fotoğraflar sayesinde kayıt altına alınacaktır.

Yapılan çalışma Karagöl Dağı civarındaki göçerlerin hayatını ve bulundukları bölgenin özelliklerini kapsayacaktır. Giresun İli Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından desteklenen bilimsel araştırma projenin bir ayağı olan bu çalışma zaman içinde daha da zenginleştirilecektir. Yapılacak olan çalışma Uluslararası Yayla ve Yaylacılık Sempozyumu süresince üniversite sergi salonunda da sergilenenecektir. Sergi için yapılacak çalışma orijinal yüz fotoğraf olarak planlanmasına rağmen elde edilecek olan daha fazla fotoğraf farklı üniversite ve sanat merkezlerinde de sergilenmesi düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun, Karagöl Dağı, yayla, fotoğraf, sergi

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, huseyin.kara@giresun.edu.tr

DOĞU KARADENİZ ÇEPNİLERİNİN YAYLACILIKTA KULLANDIKLARI GELENEKSEL ARAÇ GEREÇLER VE BUNLARIN HALK KÜLTÜRÜNE YANSIMALARI

TRADITIONAL TOOLS USED BY EAST BLACKSEA ÇEPNIS ON TRANSHUMANCE AND THEIR REFLECTION TO PUBLIC CULTURE

Murat TEMİZ¹

Yaylacılık, Doğu Karadeniz bölgesinde Giresun iline bağlı Espiye, Güce, Tirebolu, Görele, Çanakçı, Eynesil; Trabzon iline bağlı Beşikdüzü, Şalpazarı; Gümüşhane iline bağlı Kürtün ilçe ve köylerinde yaşayan Çepnilerin olmazsa olmaz faaliyetlerinden birisidir. Yöre halkı değişik ihtiyaçlara binaen yaz başında Güvende, Kadırğa, Sisdağı, Alaca, Kazıkbeli yayla pazarlarının etrafında kümelenmiş olan yaylalara çıkar ve yaylada havaların iyice soğuduğu, ilk karın yağdığı günlere kadar kalır. Bu üç dört aylık süre zarfında yaylacıların gündelik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik daha çok geleneksel yöntemlerle kendi ürettikleri girebi, camadan, gırlık, eşün gibi araç ve gereçler vardır. Bunlar yöre insanlarının yüzyıllar boyunca yaylalarda nasıl yaşadıklarının ipuçlarını barındıran kültürel değerlerdir. Bu değerlerin çoğu zaman ve zemindeki değişimlerin kurbanı olmuş, günümüzde kullanılmadığı gibi kaybolup gitme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu çalışmanın amacı, gözlem ve mülakat tekniklerini kullanarak yaylacıların kendileri tarafından üretilen ve gündelik hayatlarında kullandıkları araç gereçleri derlemek, yöresel isimleriyle tanıtmak, bunların halk kültüründeki yansımalarını kayd altına almaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Doğu Karadeniz Çepnileri, yayla, yaylacı, geleneksel araç gereçler, girebi, eşün

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

MUSIC IN THE SERVICE OF RETURN AND DEVELOPMENT

Emir NUHANOVIĆ¹

When we start to solve any problem in multiple aspects, multidisciplinary, it gives us a sure sign that we will have guaranteed success in solving the problem. The issue of living space, healthy food, and fresh drinking water will in future be the most important issue for the survival of people on earth. Investing in quality living space, eco-friendly food and water ultimately offer a better (better quality) and longer life, and therefore a lower cost of treating people from diseases resulting from environmental pollution and GMO foods. Because of all this, I think this symposium is very much needed by all of us, and especially for all of us who are thinking of their happier future and future generations. Out of all the topics listed in this symposium, music and folklore may seem to you to be something that does not belong here or is less relevant to the main theme of the symposium. It is my opinion that music and folklore can be the main levers for promoting the plateau, its importance for the future of every country and nation. With its international language, music acts cohesively in its environment, and especially outside the borders of each country. Ethno music or traditional music or original music of Bosnia and Herzegovina was just created and later built in the mountains and highlands of Bosnia and Herzegovina. Of course, we cannot view our music as isolated but as part of a wider geographical, historical and cultural space that makes up the Balkans. In this sense, our country shares certain cultural elements with other countries in this region. In the first place, it would be an all-Balkan element, reflected precisely in the vocal polyphony of our villages. Such and similar polyphony is present in neighboring Croatia, Serbia as well as in Bulgaria, Albania and even parts of Greece. On the other hand, there is a very obvious influence of Ottoman culture, which is primarily present in the Sevdalinians, as well as through those musical instruments, such as sazas, that came to our territories with the arrival of the Ottomans. Various migration processes, the arrival of people from the mountains and plateaus to larger communities and cities, the possibility of using more perfect instruments, have made significant progress in music. The melody lines are getting bigger, the rhythm plays a more significant role, and with harmonic puzzles, traditional music simply becomes more acceptable to more people. Organizing seminars on traditional plateau music, with a special emphasis on composers, both classical and other genres (pop-rock music...), provides a great opportunity to increase interest in mountain plateaus. The creation of new contemporary compositions that have the basis of traditional plateau music opens the possibility for the organization of music festivals, which with the gastronomic offer can attract a lot of tourists, which then gives the opportunity for people to stay in these areas, or to return those who are that area left, since they did not see any perspective for continuing their life there.

Keywords: Music, music festivals, return and development

¹ Prof. Dr., University "Džemal Bijedić" Mostar, amadeuspartners@mail.com

KARAGÖL DAĞI CİVARINDA YAYLACILIK FAALİYETLERİNİN İKTİSADİ HAYATIMIZ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

THE EFFECTS OF TRANSHUMANCE ACTIVITIES AROUND KARAGÖL MOUNTAIN ON OUR ECONOMIC LIFE

Nazım KURUCA¹

Doğu Karadeniz bölgesinde asırlardır sürdürülen yaylacılık faaliyetlerinin yörenin iktisadî ve sosyal hayatı üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Bölgede buluna irili ufaklı birçok yaylanın ve bunlara bağlı obaların göçerler tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Özellikle Giresun'da yaylak-kışlak, konargöçer ve yarı göçebe diye tarif edilen hayatının en güzel uygulamalarını yörede görmek mümkündür. Göçerlerin hayatı, yayla ile kışlak arasındaki yollarda asırlardır sürüp gitmektedir. Yayla yürüyüşleri yola çıkılmadan günler önceden planlandığı için mükemmel bir organizasyonun berberinde getirmektedir.

Doğu Karadeniz bölgesinde göçerlerin asırlardır kullandıkları yaylakların başında Karagöl Dağı ve çevresindeki obalardan oluşan zengin otlaklar gelmektedir. Karagöl Dağı eteklerinde yer alan obalar hem hayvancılık hem de tarım ürünleri için oldukça verimli topraklara sahiptir. Dağın zirvesinde yer alan Karagöl aynı zamanda obaların su ihtiyacının karşılanması bakımından özel bir öneme sahiptir.

Karagöl'de arazinin önemli bir kısmının düz olması hem hayvan otlakları bakımından hem de sebze üretimi açısından uygun bir arazi yapısına sahiptir. Yörede küçükbaş ve büyükbaş hayvan üretimi yapılmakta ve üretimi yapılan hayvanların büyük çoğunluğunun yerli melez olduğu bilinmektedir.

Karagöl Dağı çevresindeki obalar sadece Giresun ve Ordu illerinden gelen göçerler tarafından kullanılmamaktadır. Aynı zamanda yöreye Samsun, Amasya, Tokat, Sivas gibi yakın illerden de göçerler gelmektedir. Göçerlerin yöreye yaptıkları yürüyüşler çoğu zaman günlerce hatta haftalarca sürebilmektedir. Bu yürüyüşler asırlardır göçerler tarafından kullanılan yol güzergâhları takip edilerek sürdürülmektedir. Göçerler, hayvanları ile sürdürdükleri yürüyüşlerini belli bir nizam ve intizam ile yapmaktadır. Yol üzerinde bulunan arazilerden ne zaman geçmeleri gerektiğine yolculuğa başlamadan önce karar verilmektedir. Göçer sırasında köylerdeki arazilere zarar verilmemesine ve diğer göçerlere ait otlakların hayvanlar tarafından herhangi bir zarara uğratılmamasına dikkat edilmektedir.

Ülkemizde ve dünyada yaylacılık faaliyetleri hakkında birçok bilimsel çalışmanın yapıldığı bilinmektedir. Giresun Üniversitesi Giresun İli Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin destekleriyle bu bilimsel çalışma sürdürülmektedir. Çalışmanın ana hatları Karagöl Dağı civarındaki göçerlerin geçmişten günümüze kadar sürdürdükleri faaliyetleri üzerinedir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Giresun, Karagöl dağı, yaylacılık, otlak, tarım

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi, badali28@hotmail.com

İMAR BARIŞININ YAYLA YERLEŞMELERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN UYDU FOTOĞRAFLARI İLE BELİRLENMESİ: GİRESUN KARAGÖL DAĞI ÖRNEĞİ

DETERMINING THE EFFECT OF ZONING AGGREEMENT ON UPLAND ACCOMMODATION BY SATELLITE PICTURES: GİRESUN KARAGÖL MOUNTAIN EXAMPLE

Mustafa CİN¹

Türkiye'nin imar hukuku 1985 yılında yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Kanunu ile düzenlenmiştir. 2018 yılında yapılan bir kanun değişikliği ile 31.12.2017 tarihinden önce imara aykırı yapılan binalara Yapı Kayıt Belgesi verilebileceği hükmü getirilmiştir. Bu kanun değişikliği kamuoyunda imar barışı adıyla da bilinmektedir. İmar barışı yalnızca şehir yerleşmelerini kapsamamış aynı zamanda köy yerleşmelerini, hatta yayla yerleşmelerini de kapsamıştır. 2019 yılı itibariyle milyonlarca vatandaş imar barışından faydalanmıştır. Bu çalışma imar barışının yayla yerleşmeleri üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Giresun ili Karagöl dağı çevresinde bulunan yayla yerleşmelerindeki bina sayıları uydu fotoğrafları ile tespit edilmiştir. İmar barışından faydalanma tarihinden önceki bina sayısı ile bu tarihten sonraki bina sayıları karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçları imar barışından sonra yayla yerleşmelerindeki bina sayılarında önemli artışların olduğunu göstermiştir. İmar barışından önce de var olan ancak imar barışı ile birlikte alevlenen mera alanlarındaki yerleşme sorunlarına yönelik çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Yayla, imar barışı, yerleşme sorunları, Giresun, Karagöl dağı

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ded3mc@gmail.com

YAYLADA KADIN KOOPERATİFÇİLİĞİN ÖNEMİ

THE IMPORTANCE OF A WOMEN'S COOPERATIVE IN PLATEAU

Reyhan Ayşen WOLFF¹

Dünya’da ve Türkiye’de kooperatiflerin kuruluş amacı; demokratik ve eşit haklar çerçevesinde bir araya getirilen insanların karşılıklı yardımlaşmayla, sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak, ortak değerlere sahip çıkarak daha iyi bir dünyada birlikte yaşamaktır. Kooperatifler kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır. Kooperatifler, toplumsal kalkınmayı sağlar. Uluslararası Kooperatifler Birliği (The International Cooperative Alliance)’ne göre kooperatifçiliğin temel ilkeleri; 1.Gönüllü ve açık üyelik 2.Ortakların demokratik kontrolü 3.Ortakların ekonomik katılımı 4.Özerklik ve bağımsızlık 5.Eğitim, öğretim ve bilgilendirme 6.Kooperatifler arası iş birliği 7.Topluma Karşı sorumluluktur (www.koop.ticaret.gov.tr)(www.ica.coop).

Bu çalışmanın temel amacı, “Kadın Kooperatifçiliği”nin yaylada veya yayla kültüründe başta tarım ürünleri olmak üzere diğer ürünlerin üretilmesinde kadın emeğinin değerlendirilmesidir. Dolayısıyla kadının sosyal, ekonomik ve kültürel olarak güçlendirilmesinin önemi üzerine durulacaktır. Literatürde “Kooperatifçilik” ve “Kadın Kooperatifçilik” ile ilgili tanımlar, tarihsel gelişimi, modern kooperatifçilik ilkeleri ve örnekleri incelenecektir. Son zamanlarda devlet politikalarında yer alan “kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi, sürdürülebilirliklerinin sağlanması, kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi ve görünürlüklerin artırılması” amacıyla başlayan destek projelerine de yer verilecektir. Sonuç olarak kamu ve diğer kuruluşlarla üniversitelerin ortak çalışmalarına ve iş birliğinin geliştirilmesine ait öneriler tartışılacaktır.

Anahtar sözcükler/Keywords: Kooperatif, kadın kooperatifçiliği, yayla, yayla kültürü

¹ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi, aysen.wolff@giresun.edu.tr